

SEANCES DU MERCREDI 30 NOVEMBRE 1988
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 30 NOVEMBER 1988ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU SOIR
AVONDVERGADERING

SOMMAIRE:

PROJET DE LOI SPECIALE (Discussion):

Projet de la loi spéciale sur la Cour d'arbitrage.

Examen des articles:

A l'article 2: *Orateurs*: Mme Herman-Michielsens, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, adjoint au ministre des Réformes institutionnelles, J.-L. Dehaene, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, MM. Desmedt, Baert, rapporteur, p. 451.

A l'article 5: *Orateurs*: M. Desmedt, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, adjoint au ministre des Réformes institutionnelles, J.-L. Dehaene, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, p. 453.

A l'article 26: *Orateurs*: M. Desmedt, Mme Herman-Michielsens, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, adjoint au ministre des Réformes institutionnelles, J.-L. Dehaene, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, p. 457.

A l'article 27: *Orateur*: Mme Herman-Michielsens, p. 459.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

INHOUDSOPGAVE:

ONTWERP VAN BIJZONDERE WET (Beraadslaging):

Ontwerp van bijzondere wet op het Arbitragehof.

Bespreking van de artikelen:

Bij artikel 2: *Sprekers*: mevrouw Herman-Michielsens, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, de heren Desmedt, Baert, rapporteur, blz. 451.

Bij artikel 5: *Sprekers*: de heer Desmedt, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, blz. 453.

Bij artikel 26: *Sprekers*: de heer Desmedt, mevrouw Herman-Michielsens, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, blz. 457.

Bij artikel 27: *Spreker*: mevrouw Herman-Michielsens, blz. 459.

A l'article 40: *Orateurs*: Mme Herman-Michielsens, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, adjoint au ministre des Réformes institutionnelles, J.-L. Dehaene, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, p. 462.

A l'article 55: *Orateurs*: Mme Herman-Michielsens, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, adjoint au ministre des Réformes institutionnelles, J.-L. Dehaene, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, MM. Baert, rapporteur, Erdman, p. 465.

A l'article 56: *Orateurs*: M. Henrion, Mme Herman-Michielsens, p. 467.

A l'article 59: *Orateur*: M. Baert, rapporteur, p. 468.

A l'article 67: *Orateur*: Mme Herman-Michielsens, p. 470.

A l'article 101: *Orateurs*: M. Henrion, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, adjoint au ministre des Réformes institutionnelles, J.-L. Dehaene, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, MM. Baert, rapporteur, Erdman, Lallemand, rapporteur, p. 478.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi ordinaire relative aux traitements et pensions des juges, des référendaires et des greffiers de la Cour d'arbitrage.

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. Lallemand, rapporteur, Baert, rapporteur, p. 484.

Discussion et vote d'articles:

A l'article 2: *Orateurs*: Mme Herman-Michielsens, M. Dupré, secrétaire d'Etat aux Réformes institutionnelles, adjoint au ministre des Réformes institutionnelles, J.-L. Dehaene, et secrétaire d'Etat aux Petites et Moyennes Entreprises, adjoint au ministre des Classes moyennes, p. 484.

Bij artikel 40: *Sprekers*: mevrouw Herman-Michielsens, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, blz. 462.

Bij artikel 55: *Sprekers*: mevrouw Herman-Michielsens, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, de heren Baert, rapporteur, Erdman, blz. 465.

Bij artikel 56: *Sprekers*: de heer Henrion, mevrouw Herman-Michielsens, blz. 467.

Bij artikel 59: *Spreker*: de heer Baert, rapporteur, blz. 468.

Bij artikel 67: *Spreker*: mevrouw Herman-Michielsens, blz. 470.

Bij artikel 101: *Sprekers*: de heer Henrion, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, de heren Baert, rapporteur, Erdman, Lallemand, rapporteur, blz. 478.

ONTWERP VAN WET (Beraadslaging):

Ontwerp van gewone wet betreffende de wedden en pensioenen van de rechters, de referendarissen en de griffiers van het Arbitragehof.

Algemene beraadslaging. — *Sprekers*: de heren Lallemand, rapporteur, Baert, rapporteur, blz. 484.

Beraadslaging en stemming over artikelen:

Bij artikel 2: *Sprekers*: mevrouw Herman-Michielsens, de heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand, blz. 484.

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 19 h 20 m.
De vergadering wordt geopend te 19 h 20 m.

PROJET DE LOI SPECIALE SUR LA COUR D'ARBITRAGE

Examen des articles

ONTWERP VAN BIJZONDERE WET OP
HET ARBITRAGEHOF

Bespreking van de artikelen

M. le Président. — Nous abordons l'examen des articles du projet de loi spéciale sur la Cour d'arbitrage.

Wij vatten de bespreking aan van de artikelen van het ontwerp van bijzondere wet op het Arbitragehof.

Je signale qu'une série d'amendements, signés par moins de trois membres, ont été présentés à différents articles du projet de loi en discussion.

Ik deel u mee dat een reeks amendementen ondertekend door minder dan drie leden, zijn ingediend op verscheidene artikelen van het in behandeling zijnde ontwerp van wet.

Puis-je considérer que ces amendements sont appuyés ?

Mag ik aannemen dat deze amendementen gesteund worden ?
(*Talrijke leden staan op.*)

Aangezien deze amendementen reglementair gesteund worden, maken ze deel uit van de bespreking.

Ces amendements étant régulièrement appuyés, ils feront partie de la discussion.

Le vote à majorité spéciale sur tous les articles est réservé.

De stemming met bijzondere meerderheid over alle artikelen wordt aangehouden.

L'article premier est ainsi rédigé :

TITRE 1er. — *De la compétence de la Cour d'arbitrage*

Chapitre 1er. — Des recours en annulation

Section 1re. — Des recours

Article 1er. La Cour d'arbitrage statue, par voie d'arrêt, sur les recours en annulation, en tout ou en partie, d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution pour cause de violation :

1° Des règles qui sont établies par la Constitution ou en vertu de celle-ci pour déterminer les compétences respectives de l'Etat, des Communautés et des Régions ; ou

2° Des articles 6, 6bis et 17 de la Constitution.

TITRE I. — *Bevoegdheid van het Arbitragehof*

Hoofdstuk I. — Beroepen tot vernietiging

Afdeling I. — Beroepen

Artikel 1. Het Arbitragehof doet, bij wege van arrest, uitspraak op de beroepen tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel wegens schending van :

1° De regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten ; of

2° De artikelen 6, 6bis en 17 van de Grondwet.

M. Henrion et consorts proposent les amendements que voici :

« Remplacer le 2° de cet article par la disposition suivante :

« 2° Des articles de la Constitution, autres que ceux visés au 1°, ci-dessus. »

« Het 2° van dit artikel te vervangen als volgt :

« 2° De andere artikelen van de Grondwet en dan die bedoeld in het 1° hierboven. »

Subsidiairement :

« Remplacer le 2° de cet article par la disposition suivante :

« 2° Des dispositions prévues au titre II de la Constitution. »

Subsidiar :

« Het 2° van dit artikel te vervangen als volgt :

« 2° De bepalingen van titel II van de Grondwet. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification.

De Voorzitter. — Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor :

« Het 2° van dit artikel te vervangen als volgt :

« 2° De bepalingen van titel II van de Grondwet. »

« Remplacer le 2° de cet article par la disposition suivante :

« 2° Des dispositions prévues au titre II de la Constitution. »

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 1er sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 1 worden aangehouden.

L'article 2 est ainsi rédigé :

Art. 2. Les recours visés à l'article 1er sont introduits :

1° Par le Conseil des ministres, par l'Exécutif d'une Communauté ou d'une Région ;

2° Par toute personne physique ou morale justifiant d'un intérêt ; ou

3° Par les présidents des assemblées législatives à la demande de deux tiers de leurs membres.

Art. 2. De in artikel 1 bedoelde beroepen worden ingesteld :

1° Door de Ministerraad, door de Executieve van een Gemeenschap of van een Gewest ;

2° Door iedere natuurlijke of rechtspersoon die doet blijken van een belang ; of

3° Door de voorzitters van de wetgevende vergaderingen op verzoek van twee derde van hun leden.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement que voici :

« Au 2° de cet article, après le mot « intérêt », ajouter les mots « direct et personnel. »

« In het 2° van dit artikel vóór het woord « belang » in te voegen de woorden « rechtstreeks en persoonlijk. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Je me réfère à nouveau à ma justification, monsieur le Président.

De Voorzitter. — Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor :

« Het 3° van dit artikel te vervangen als volgt :

« 3° De voorzitters van de wetgevende vergaderingen op eigen initiatief of op verzoek van ten minste een derde van hun leden. »

« Remplacer le 3° de cet article par le texte suivant :

« 3° Par les présidents des assemblées législatives, de leur propre initiative ou à la demande d'un tiers au moins de leurs membres. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement werd in de commissie reeds ingediend en besproken. Ik ben het eens met het advies van de Raad van State waarin wordt gezegd dat aan de Voorzitters van de wetgevende vergaderingen een veel te zware voorwaarde wordt opgelegd voor het instellen van een beroep bij het Arbitragehof. Het valt des te meer op als wij een vergelijking maken met de mogelijkheden van natuurlijke en rechtspersonen.

Wij stellen voor dat de Voorzitter van elke wetgevende vergadering het recht krijgt om een beroep in te stellen. Hij heeft er immers politiek belang bij dat de parlementaire regels niet met voeten worden getreden.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar het antwoord dat ik reeds in de commissie heb gegeven. Ten eerste, wanneer men dit amendement aanneemt, dan kan een minderheid de democratische meerderheid ontkrachten. Ten tweede heb ik in de commissie ook gezegd dat de voorzitter niet van een belang moet doen blijken wat wel het geval is voor privépersonen. Tenslotte wil ik er nog een argument aan toevoegen, namelijk dat het niet uitgesloten is dat tegen een norm van de eigen wetgevende vergadering een beroep wordt ingesteld. Wanneer men aanvaardt dat dit verzoek kan uitgaan van één derde van de leden, dan gaat men helemaal de democratische spelregels ontkrachten. Daarom vraag ik om dit amendement te verwerpen.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, dat is toch ook het geval wanneer om een advies van de Raad van State wordt gevraagd. Ook daar is er een zogenaamde minderheid die mag eisen dat een advies wordt gevraagd. Ook hier spreekt een minderheid zich niet onmiddellijk uit en kan zij de meerderheid niet ontkrachten. Het zal eventueel de waker zijn over de grondwettelijkheid, namelijk het Arbitragehof dat zich tegen die meerderheid keert.

Hier gaat het echter om een waakzaamheid waarvan ieder persoon, dus ook een minderheid in een wetgevende vergadering, gebruik mag maken. Dat is de repliek tegenover de mening die nu nogal eens naar voren wordt geschoven — ik heb gezegd dat ze in is —, namelijk dat een meerderheid een consensus is.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil toch wijzen op het verschil tussen het vernietigen van een decreet of een wet en de vergelijking die mevrouw Herman maakt in verband met een beroep bij de Raad van State.

Misschien mag ik hier even naar mijn derde argument verwijzen. Mevrouw Herman, kunt u zich voorstellen dat het Arbitragehof een eigen norm van een wetgevende vergadering op verzoek van haar voorzitter zou kunnen vernietigen op vraag van een minderheid van diezelfde wetgevende vergadering? Dat is onaanvaardbaar. Daarom vraag ik om dit amendement te verwerpen.

M. le Président. — M. Henrion et consorts proposent également l'amendement que voici :

« Au 3° de cet article, remplacer les mots « deux tiers » par le mot « vingt. »

« In het 3° van dit artikel de woorden « twee derde » te vervangen door het woord « twintig. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification écrite.

M. le Président. — M. Desmedt propose l'amendement que voici :

« Au 3° de cet article remplacer les mots « de deux tiers » par les mots « d'un tiers. »

« In het 3° van dit artikel de woorden « twee derde » te vervangen door de woorden « een derde. »

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, mon amendement va dans le même sens que celui de Mme Herman, mais je saisis cette occasion pour répondre à M. le secrétaire d'Etat parce que son point de vue ne me semble pas du tout pertinent. M. le secrétaire d'Etat confond, en effet, majorité politique et recours d'ordre strictement juridique.

Il est évident que si une norme ou une loi paraît anticonstitutionnelle, il faut qu'une minorité puisse saisir la Cour d'arbitrage. Il me semble inadéquat de prévoir une majorité des deux tiers parce qu'une telle majorité n'introduira jamais un recours contre une disposition qu'elle a elle-même votée. Je me réfère, à cet égard, à ce qui existe dans la Constitution française, selon laquelle il suffit d'un certain nombre de parlementaires, et un tiers est à mon sens tout à fait raisonnable, pour saisir la Cour d'arbitrage.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Baert.

De heer Baert. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil er toch op wijzen dat normaal gesproken een beroep tot nietigverklaring bij het Arbitragehof zal worden ingediend door een wetgevende vergadering tegenover een andere wetgevende vergadering en meestal niet tegen zichzelf. Het zal bijvoorbeeld de Kamer van volksvertegenwoordigers of de Senaat zijn die eventueel een beroep zullen instellen tegen een decreet van de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad of de Franstalige Gemeenschapsraad. Dat maakt toch wel enig verschil uit. Men mag dat toch niet zo maar lichtvaardig kunnen doen.

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, il me semble difficile de concevoir le recours d'une minorité d'une assemblée contre une décision de cette assemblée.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 2 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 2 worden aangehouden.

Art. 3. § 1er. Sans préjudice du paragraphe 2 et de l'article 4, les recours tendant à l'annulation, en tout ou en partie, d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution ne sont recevables que s'ils sont introduits dans un délai de six mois suivant la publication de la loi, du décret, ou de la règle visée à l'article 26bis de la Constitution.

§ 2. Les recours tendant à l'annulation en tout ou en partie d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution par lesquels un traité reçoit l'assentiment, ne sont recevables que s'ils sont introduits dans un délai de soixante jours suivant la publication de la loi, du décret ou de la règle visée à l'article 26bis de la Constitution.

Art. 3. § 1. Onverminderd het bepaalde in paragraaf 2 van artikel 4 zijn de beroepen strekkende tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel, slechts ontvankelijk indien zij worden ingesteld binnen een termijn van zes maanden na de bekendmaking van de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel.

§ 2. De beroepen strekkende tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel waardoor een verdrag instemming verkrijgt, zijn slechts ontvankelijk, indien zij worden ingesteld binnen een termijn van zestig dagen na de bekendmaking van de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 4. Un nouveau délai de six mois est ouvert pour l'introduction d'un recours en annulation d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution par le Conseil des ministres ou par l'Exécutif d'une Communauté ou d'une Région, lorsque:

1° Un recours est exercé contre une norme qui a le même objet et qui a été prise par un législateur autre que celui qui a adopté la loi, le décret ou la règle visée à l'article 26bis de la Constitution. Le délai prend cours à la date de la publication de la mention visée à l'article 74;

2° La Cour, statuant sur une question préjudicielle, a déclaré que cette loi, ce décret ou cette règle visée à l'article 26bis de la Constitution viole une des règles ou un des articles de la Constitution visés à l'article 1er. Le délai prend cours à la date de la notification de l'arrêt rendu par la Cour, selon le cas, au Premier ministre et aux présidents des Exécutifs;

3° La Cour a annulé une norme qui avait, en tout ou en partie, le même objet et qui avait été prise par un législateur autre que celui qui a adopté la loi, le décret ou la règle visée à l'article 26bis de la Constitution. Le délai prend cours à la date de la notification de l'arrêt rendu par la Cour, selon le cas, au Premier ministre et aux présidents des Exécutifs.

Art. 4. Voor de Ministerraad of voor de Executieve van een Gemeenschap of van een Gewest staat een nieuwe termijn van zes maanden open voor het instellen van een beroep tot vernietiging tegen een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel, wanneer:

1° Een beroep is ingesteld tegen een norm die hetzelfde onderwerp heeft en die vastgesteld is door een andere wetgever dan die welke de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel heeft aangenomen. De termijn gaat in op de datum van de bekendmaking van de in artikel 74 bedoelde vermelding;

2° Het Hof, uitspraak doende op een prejudiciële vraag, verklaard heeft dat die wet, dat decreet of die in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel een van de in artikel 1 bedoelde regels of artikelen van de Grondwet schendt. De termijn gaat in op de datum van de kennisgeving van het door het Hof gewezen arrest aan, al naar het door het Hof gewezen arrest aan, al naar het geval, de Eerste minister en aan de voorzitters van de Executieven;

3° Het Hof een norm vernietigd heeft die, geheel of gedeeltelijk, hetzelfde onderwerp heeft en die vastgesteld is door een andere wetgever dan die welke de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel heeft aangenomen. De termijn gaat in op de datum van de kennisgeving van het

door het Hof gewezen arrest aan, al naar het geval, de Eerste minister en aan de voorzitters van de Executieven.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 5 est ainsi libellé:

Art. 5. La Cour est saisie d'un recours en annulation par une requête signée, selon le cas, par le Premier ministre, par un membre de l'Exécutif que celui-ci désigne, par le président d'une assemblée législative ou par la personne justifiant d'un intérêt ou leur avocat.

Art. 5. Een beroep tot vernietiging wordt bij het Hof aanhangig gemaakt door middel van een verzoekschrift dat, al naar het geval, ondertekend wordt door de Eerste minister, door een lid van de Executieve, door haar aangewezen, door de voorzitter van een wetgevende vergadering of door degene die doet blijken van een belang of hun advocaat.

M. Desmedt propose l'amendement que voici:

« In fine de cet article, remplacer les mots « ou par la personne justifiant d'un intérêt ou leur avocat » par les mots « ou leur avocat ou par l'avocat représentant la personne justifiant d'un intérêt. »

« Aan het slot van dit artikel de woorden « of door degene die doet blijken van een belang of hun advocaat » te vervangen door de woorden « of door hun advocaat of door de advocaat van degene die doet blijken van een belang. »

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, cet amendement porte sur le recours obligatoire à un avocat pour les personnes privées qui saisissent la Cour d'arbitrage. Je me permets d'insister sur cet amendement, comme je l'ai fait lors de la discussion générale. Il est, en effet, inutile de multiplier les recours qui seraient obscurs ou confus et je crois que l'avocat est la personne la plus qualifiée pour introduire des recours de façon valable.

Je ne comprends pas très bien les objections du gouvernement sur ce point dans la mesure où on organisera un système d'assistance judiciaire qui permettra à tout le monde de faire appel à un avocat.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, het is niet alleen de regering die zegt dat een soepeler systeem nodig is omdat zulks beter is. Ook de heer Erdman heeft daarop gewezen omdat de belangen van de verdediging op het spel staan. Men heeft in dit artikel voor een soepeler systeem geopteerd waarbij het Hof een advocaat kan aanwijzen en de organisatie van de bijstand geëist. Dit laatste heeft de commissie zelf gewild.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 5 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 5 sont réservés.

Art. 6. La requête est datée. Elle indique l'objet du recours et contient un exposé des faits et moyens.

Art. 6. Het verzoekschrift wordt gedagtekend. Het vermeldt het onderwerp van het beroep en bevat een uiteenzetting van de feiten en middelen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 7. La partie requérante joint à sa requête une copie de la loi, du décret ou de la règle visée à l'article 26bis de la Constitution qui fait l'objet du recours et, le cas échéant, de ses annexes.

Si le recours est introduit par le Conseil des ministres, par l'Exécutif d'une Communauté ou d'une Région ou par le président d'une assemblée législative, la partie requérante joint en outre à sa requête une copie certifiée conforme de la délibération par laquelle elle a décidé d'intenter le recours.

Si le recours est introduit ou l'intervention est faite par une personne morale, cette partie produit, à la première demande, la preuve, selon le cas, de la publication de ses statuts aux annexes du *Moniteur belge*, ou de la décision d'intenter ou de poursuivre le recours ou d'intervenir.

Art. 7. De verzoekende partij voegt bij haar verzoekschrift een afschrift van de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel waartegen het beroep gericht is, en, in voorkomend geval, van de bijlagen ervan.

Indien het beroep wordt ingesteld door de Ministerraad, door de Executieve van een Gemeenschap of een Gewest of door de voorzitter van een wetgevende vergadering, voegt de verzoekende partij daarenboven bij haar verzoekschrift een voor eensluidend verklaard afschrift van de beslissing waarbij zij besloten heeft het beroep in te stellen.

Indien een rechtspersoon het beroep instelt of in het geding tussenkomt, legt deze partij, op het eerste verzoek, het bewijs voor, al naar het geval, van de publikatie van haar statuten in de bijlagen bij het *Belgisch Staatsblad* of van de beslissing om het beroep in te stellen dan wel voort te zetten of om in het geding tussen te komen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 8. Si le recours est fondé, la Cour d'arbitrage annule, en tout ou en partie, la loi, le décret ou la règle visée à l'article 26bis de la Constitution qui fait l'objet du recours.

Si la Cour l'estime nécessaire, elle indique, par voie de disposition générale, ceux des effets des dispositions annulées qui doivent être considérés comme définitifs ou maintenus provisoirement pour le délai qu'elle détermine.

Art. 8. Indien het beroep gegrond is, vernietigt het Arbitragehof geheel of ten dele de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel waartegen het beroep is gericht.

Zo het Hof dit nodig oordeelt, wijst het, bij wege van algemene beschikking, die gevolgen van de vernietigde bepalingen aan welke als gehandhaafd moeten worden beschouwd of voorlopig gehandhaafd worden voor de termijn die het vaststelt.

— Réservé.

Aangehouden.

Section II. — Des effets des arrêts d'annulation

Art. 9. § 1er. Les arrêts d'annulation rendus par la Cour d'arbitrage ont l'autorité absolue de la chose jugée à partir de leur publication au *Moniteur belge*.

§ 2. Les arrêts rendus par la Cour d'arbitrage portant rejet des recours en annulation sont obligatoires pour les juridictions en ce qui concerne les questions de droit tranchées par ces arrêts.

Afdeling II. — Gevolgen van de vernietigingsarresten

Art. 9. § 1. De door het Arbitragehof gewezen vernietigingsarresten hebben een absoluut gezag van gewijsde vanaf hun bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 2. De door het Arbitragehof gewezen arresten waarbij beroepen tot vernietiging verworpen worden, zijn bindend voor

de rechtscollages wat de door die arresten beslechte rechtspunten betreft.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 10. Dans la mesure où elles sont fondées sur une disposition d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution, qui a ensuite été annulée par la Cour d'arbitrage, ou d'un règlement pris en exécution d'une telle loi, d'un tel décret ou d'une telle règle visée à l'article 26bis de la Constitution, les décisions rendues par les juridictions répressives et passées en force de chose jugée peuvent être rétractées en tout ou en partie par la juridiction qui les a prononcées.

Art. 10. De in kracht van gewijsde gegane beslissing van een strafgerecht kan, in zoverre zij gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel die vervolgens door het Arbitragehof is vernietigd, of op een verordening ter uitvoering van zodanige wet, decreet of in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel, geheel of ten dele worden ingetrokken door het gerecht dat die beslissing heeft gewezen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 11. Il incombe au ministère public de demander la rétractation.

Le droit de demander la rétractation appartient en outre :

1° Au condamné;

2° A celui qui a fait l'objet d'une décision ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation;

3° Si le condamné ou, le cas échéant, celui qui a fait l'objet d'une décision ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation est décédé, si son interdiction a été prononcée ou s'il se trouve en état d'absence déclarée, à son conjoint, à ses descendants, à ses ascendants, à ses frères et sœurs;

4° A la partie déclarée civilement responsable pour le condamné ou, le cas échéant, pour celui qui a fait l'objet d'une décision ordonnant la suspension du prononcé de la condamnation.

Art. 11. Het staat aan het openbaar ministerie de intrekking te vorderen.

Het recht om de intrekking te vorderen, behoort bovendien :

1° Aan de veroordeelde;

2° Aan degene ten aanzien van wie een beslissing is gewezen waarbij opschorting van de uitspraak van de veroordeling wordt gelast;

3° Ingeval de veroordeelde of, in voorkomend geval, de persoon ten aanzien van wie een beslissing is gewezen waarbij opschorting van de uitspraak van de veroordeling wordt gelast, overleden is dan wel onbekwaam of afwezig verklaard is, aan zijn echtgenoot, aan de bloedverwanten in de neerdalende en de opgaande lijn, aan zijn broers en zusters;

4° Aan de partij die burgerrechtelijk aansprakelijk is verklaard voor de veroordeelde of, in voorkomend geval, voor degene ten aanzien van wie een beslissing is gewezen waarbij opschorting van de uitspraak van de veroordeling wordt gelast.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 12. § 1er. La juridiction compétente est saisie, soit par le réquisitoire du ministère public, soit par une requête spécifiant la cause de la rétractation.

A peine de nullité, la demande est formée dans les six mois à dater de la publication de l'arrêt de la Cour d'arbitrage au *Moniteur belge*.

§ 2. Au vu du réquisitoire ou de la requête, la juridiction saisie, si le condamné est décédé, absent ou interdit, nomme un

curateur à sa défense, lequel le représentera dans la procédure en rétractation.

§ 3. Le ministère public fait signifier la requête à toutes les parties en cause dans la décision entreprise. La signification contient citation à comparaître devant la juridiction qui a rendu la décision entreprise et reproduit le texte des articles 10 à 12 de la présente loi.

La décision par laquelle il est statué définitivement sur la rétractation est réputée contradictoire à l'égard de la partie civile régulièrement citée, même si celle-ci n'est pas intervenue avant la clôture des débats dans l'instance en rétractation.

§ 4. Le dossier sur le fondement duquel la décision a été rendue est mis à la disposition des parties pendant un délai de quinze jours au moins.

§ 5. La juridiction saisie peut, si le condamné est détenu en vertu de la décision dont la rétractation est demandée, ordonner sa mise en liberté provisoire, selon la procédure prévue à l'article 7, alinéas deux, trois et quatre, de la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive.

Cette juridiction peut également, si les moyens invoqués paraissent sérieux et de nature à justifier la rétractation demandée, ordonner qu'il sera sursis à toute mesure d'exécution ou d'application de la décision susceptible d'être rétractée.

§ 6. Le juge peut, à la demande d'une personne visée à l'article 11, 1° à 4°, ordonner que sa décision de rétractation soit publiée par extrait dans un quotidien qu'il désigne.

§ 7. Les frais de la procédure sont à charge de l'Etat.

Art. 12. § 1. De zaak wordt bij het bevoegde gerecht aanhangig gemaakt, hetzij door een vordering van het openbaar ministerie, hetzij door een verzoekschrift dat de grond tot intrekking omschrijft.

Op straffe van nietigheid wordt de vordering ingesteld binnen zes maanden na de bekendmaking van het arrest van het Arbitragehof in het *Belgisch Staatsblad*.

§ 2. Na kennisneming van de vordering of van het verzoekschrift benoemt dat gerecht, in geval de veroordeelde overleden, afwezig of onbekwaam verklaard is, een curator voor zijn verdediging, die hem vertegenwoordigt bij de intrekkingprocedure.

§ 3. Het openbaar ministerie laat het verzoekschrift betekenen aan allen die partij zijn bij de bestreden beslissing. De betekening bevat een dagvaarding om te verschijnen voor het gerecht dat de bestreden beslissing heeft gewezen, en de tekst van de artikelen 10 tot 12 van deze wet.

De beslissing waarbij een einduitspraak wordt gedaan over de intrekking, wordt geacht op tegenspraak te zijn gewezen ten aanzien van de regelmatig gedagvaarde burgerlijke partij, zelfs wanneer deze niet in het geding tot intrekking is tussengekomen vóór de sluiting van de debatten.

§ 4. Het dossier op basis waarvan de bestreden beslissing is gewezen, wordt gedurende ten minste vijftien dagen ter inzage gelegd van de partijen.

§ 5. Het gerecht waarbij de zaak aanhangig is gemaakt, kan, indien de veroordeelde zich in hechtenis bevindt krachtens de beslissing waarvan de intrekking wordt gevorderd, zijn voorlopige invrijheidstelling gelasten volgens de procedure bepaald in artikel 7, tweede, derde en vierde lid, van de wet van 20 april 1874 betreffende de voorlopige hechtenis.

Dat gerecht kan ook, indien de aangevoerde middelen ernstig lijken en van dien aard dat ze de gevorderde intrekking rechtvaardigen, de opschorting bevelen van alle maatregelen tot tenuitvoerlegging of toepassing van de beslissing die voor intrekking vatbaar is.

§ 6. De rechter kan, op verzoek van één der personen bedoeld in artikel 11, 1° tot 4°, bevelen dat zijn beslissing tot intrekking bij uittreksel wordt bekendgemaakt in een dagblad dat hij aanwijst.

§ 7. De procedurekosten komen ten laste van de Staat.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 13. § 1er. Dans les limites où elle est prononcée, la rétractation rend non avenues les condamnations pénales fondées sur une loi, un décret ou une règle visée à l'article 26bis de la Constitution annulés, ou sur un règlement pris en exécution d'une telle loi, d'un tel décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution, ainsi que les décisions de suspension du prononcé de telles condamnations.

§ 2. Lorsque par la décision entreprise, il n'a été prononcé qu'une seule peine du chef de plusieurs infractions, dont l'une au moins était une infraction à une disposition non annulée, le juge peut, sur les réquisitions du ministère public et pourvu que l'action publique ne soit pas prescrite, soit maintenir intégralement la condamnation, soit diminuer la peine, soit suspendre le prononcé de la condamnation, soit prononcer un jugement d'acquiescement.

§ 3. Si les faits qui ont donné lieu au jugement rétracté demeurent punissables en vertu de dispositions redevenues applicables par l'effet de l'annulation, le juge saisi de la demande de rétractation peut, sur les réquisitions du ministère public et pourvu que l'action publique ne soit pas prescrite, prononcer de nouvelles condamnations, sans toutefois qu'il puisse s'ensuivre une aggravation des peines.

§ 4. Le juge ordonne le remboursement de l'amende perçue indûment, augmentée des intérêts légaux depuis la perception.

L'article 28 de la loi du 20 avril 1874 relative à la détention préventive est applicable au condamné qui a été détenu indûment en exécution du jugement rétracté.

§ 5. Si, par suite de la rétractation, le juge a cessé d'être compétent pour statuer sur l'action civile, il renvoie celle-ci devant le juge compétent. Les articles 660 à 663 du Code judiciaire et l'article 16, §§ 1er et 2, de la présente loi sont applicables à ce renvoi.

Art. 13. § 1. De veroordelingen in strafzaken gegrond op een vernietigde wet, een vernietigd decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde vernietigde regel, of op een verordening ter uitvoering van zodanige wet, decreet of in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel, evenals de beslissingen tot opschorting van de uitspraak van dergelijke veroordelingen worden door de intrekking ongedaan gemaakt binnen de grenzen waarin zij is uitgesproken.

§ 2. Indien bij de bestreden beslissing slechts één straf is uitgesproken wegens verscheidene strafbare feiten waarvan ten minste één gepleegd werd met overtreding van een bepaling die niet vernietigd is, kan de rechter, op vordering van het openbaar ministerie en mits de strafvordering niet is verjaard, hetzij de veroordeling integraal handhaven, hetzij de straf verminderen, hetzij de uitspraak van de veroordeling opschorten, hetzij een vrijsprekend vonnis wijzen.

§ 3. Indien de feiten die geleid hebben tot het ingetrokken vonnis, strafbaar blijven krachtens bepalingen die tengevolge van de vernietiging opnieuw toepasselijk worden, kan de rechter die de vordering tot intrekking behandeld heeft, op vordering van het openbaar ministerie en mits de strafvordering niet is verjaard, nieuwe veroordelingen uitspreken, evenwel zonder dat daaruit een verzwaring van straffen mag volgen.

§ 4. De rechter gelast de terugbetaling van de ten onrechte geïnde geldboete, vermeerderd met de wettelijke interest te rekenen van de inning.

Artikel 28 van de wet van 20 april 1874 betreffende de voorlopige hechtenis is mede van toepassing op de veroordeelde die ter uitvoering van het ingetrokken vonnis ten onrechte in hechtenis is gesteld.

§ 5. Indien de rechter tengevolge van de intrekking niet langer bevoegd is om uitspraak te doen op de burgerlijke rechtsvordering, verwijst hij deze naar de bevoegde rechter. De artikelen

660 tot 663 van het Gerechtelijk Wetboek en artikel 16, §§ 1 en 2, van deze wet zijn mede van toepassing op die verwijzing.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 14. Sont susceptibles de rétractation, conformément aux articles 10 à 13, les décisions ordonnant l'internement des inculpés et accusés en état de démence, de déséquilibre mental ou de débilité mentale, prononcées en vertu de la loi de défense sociale, à l'égard des anormaux et des délinquants d'habitude.

Art. 14. De beslissingen tot internering van verdachten en beschuldigten in staat van krankzinnigheid, geestesstoornis of zwakzinnigheid, uitgesproken krachtens de wet tot bescherming van de maatschappij tegen abnormalen en gewoontemisdadigers, kunnen worden ingetrokken overeenkomstig de artikelen 10 tot 13.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 15. Par dérogation à l'article 1082, alinéa 2, du Code judiciaire, un second pourvoi en cassation peut être formé lorsqu'il invoque exclusivement l'annulation par la Cour d'arbitrage de la disposition d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution qui a servi de fondement à la décision entreprise, ou d'un règlement pris en exécution d'une telle norme.

Art. 15. In afwijking van artikel 1082, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek, kan een tweede voorziening in cassatie worden ingesteld wanneer die zich uitsluitend beroept op de vernietiging door het Arbitragehof van de bepaling van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel die ten grondslag aan de bestreden beslissing heeft gelegen of van een verordening die ter uitvoering van zodanige norm is vastgesteld.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 16. § 1er. Dans la mesure où elles sont fondées sur une disposition d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution, qui a ensuite été annulée par la Cour d'arbitrage, ou d'un règlement pris en exécution d'une telle norme, les décisions passées en force de chose jugée rendues par les juridictions civiles peuvent être rétractées en tout ou en partie, à la demande de ceux qui y auront été parties ou dûment appelés.

§ 2. Dans les limites de la rétractation, le juge peut rendre une décision nouvelle en se fondant sur une autre cause ou sur une qualification juridique différente d'un fait ou d'un acte invoqué à l'appui de la décision entreprise.

§ 3. La demande en rétractation est portée devant la juridiction qui a rendu la décision entreprise et est introduite par une citation contenant l'énoncé des moyens, et signifiée à toutes les parties en cause dans la décision entreprise, le tout à peine de nullité.

§ 4. A peine de déchéance, la demande est formée dans les six mois à dater de la publication de l'arrêt de la Cour d'arbitrage au *Moniteur belge*.

Art. 16. § 1. De in kracht van gewijsde gegane beslissing van een burgerlijk gerecht kan, in zoverre zij gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel die vervolgens door het Arbitragehof is vernietigd, of op een verordening ter uitvoering van zodanige norm, geheel of ten dele worden ingetrokken op verzoek van degenen die daarbij partij zijn geweest of behoorlijk opgeroepen.

§ 2. De rechter kan binnen de grenzen van de intrekking een nieuwe beslissing uitspreken die steunt op een andere grond of op een andere juridische omschrijving van een feit of een handeling waarmee de bestreden beslissing wordt gestaafd.

§ 3. De vordering tot intrekking wordt aanhangig gemaakt bij het gerecht dat de bestreden beslissing heeft gewezen; ze wordt ingeleid door een dagvaarding die de uiteenzetting van de middelen bevat en betekend wordt aan alle bij de bestreden beslissing betrokken partijen, een en ander op straffe van nietigheid.

§ 4. Op straffe van verval moet de vordering worden ingesteld binnen zes maanden na de bekendmaking van het arrest van het Arbitragehof in het *Belgisch Staatsblad*.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 17. Dans la mesure où un arrêt du Conseil d'Etat est fondé sur une disposition d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution, qui a ensuite été annulée par la Cour d'arbitrage, ou d'un règlement pris en exécution d'une telle norme, cet arrêt peut être rétracté en tout ou en partie.

Le délai de recours est de six mois à dater de la publication de l'arrêt de la Cour d'arbitrage au *Moniteur belge*.

Art. 17. Een arrest van de Raad van State kan, in zoverre het gegrond is op een bepaling van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel die vervolgens door het Arbitragehof is vernietigd, of op een verordening ter uitvoering van zodanige norm, geheel of ten dele worden ingetrokken.

De termijn van beroep is zes maanden te rekenen van de dag waarop het arrest van het Arbitragehof in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 18. Nonobstant l'écoulement des délais prévus par les lois et règlements particuliers, les actes et règlements des diverses autorités administratives ainsi que les décisions des juridictions autres que celles visées à l'article 16 de la présente loi peuvent, s'ils sont fondés sur une disposition d'une loi, d'un décret ou d'une règle visée à l'article 26bis de la Constitution, qui a été ensuite annulée par la Cour d'arbitrage, ou d'un règlement pris en exécution d'une telle norme, faire, selon le cas, l'objet des recours administratifs ou juridictionnels organisés à leur encontre dans les six mois à dater de la publication de l'arrêt de la Cour d'arbitrage au *Moniteur belge*.

Art. 18. Niettegenstaande de door de wetten en bijzondere verordeningen bepaalde termijnen verstreken zijn, kan tegen de handelingen en verordeningen van de verschillende bestuursorganen alsook tegen de beslissingen van andere gerechten dan die bedoeld in artikel 16 van deze wet, voor zover die gegrond zijn op een bepaling van een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel, die vervolgens door het Arbitragehof is vernietigd, of op een verordening ter uitvoering van zodanige norm, al naar het geval, elk administratief of rechterlijk beroep worden ingesteld dat daartegen openstaat, binnen zes maanden na de bekendmaking van het arrest van het Arbitragehof in het *Belgisch Staatsblad*.

— Réservé.

Aangehouden.

Section III. — De la suspension

Art. 19. A la demande de la partie requérante, la Cour peut, par une décision motivée, suspendre en tout ou en partie la loi, le décret ou la règle visée à l'article 26bis de la Constitution, qui fait l'objet d'un recours en annulation.

Afdeling III. — Schorsing

Art. 19. Op vordering van de verzoekende partij kan het Hof, bij een met redenen omklede beslissing, de wet, het decreet of

de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel, waartegen een beroep tot vernietiging gericht is, geheel of ten dele schorsen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 20. La suspension ne peut être décidée que:

1° Si des moyens sérieux sont invoqués et à la condition que l'exécution immédiate de la loi, du décret ou de la règle visée à l'article 26bis de la Constitution faisant l'objet du recours risque de causer un préjudice grave difficilement réparable;

2° Si un recours est exercé contre une norme identique à une norme déjà annulée par la Cour d'arbitrage et qui a été adoptée par le même législateur.

Art. 20. Tot schorsing kan slechts worden besloten:

1° Als ernstige middelen worden aangevoerd en op voorwaarde dat de onmiddellijke uitvoering van de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel, waartegen het beroep gericht is, een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen;

2° Als een beroep is ingesteld tegen een norm die identiek is met een reeds door het Arbitragehof vernietigde norm en die door dezelfde wetgever is aangenomen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 21. La demande de suspension est formée dans la requête en annulation ou par un acte distinct, signé conformément à l'article 5, et joint à la requête ou introduit en cours d'instance.

Art. 21. De schorsing wordt gevorderd in het verzoekschrift tot vernietiging of in een afzonderlijke, overeenkomstig artikel 5 ondertekende akte, die bij het verzoekschrift gevoegd of in de loop van het geding ingediend wordt.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 22. La demande contient un exposé des faits de nature à établir que l'application immédiate de la norme attaquée risque de causer un préjudice grave difficilement réparable.

Lorsqu'elle est introduite par un acte distinct, la demande est datée et elle indique la norme qui fait l'objet du recours en annulation.

Art. 22. De vordering bevat een uiteenzetting van de feiten waaruit moet blijken dat de onmiddellijke toepassing van de bestreden norm een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

Wanneer de vordering bij een afzonderlijke akte wordt ingesteld, wordt zij gedagtekend en vermeldt zij de norm waartegen het beroep tot vernietiging gericht is.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 23. Sans préjudice des dispositions des articles 70 à 73, la Cour statue sans délai sur la demande par un arrêt motivé, les parties entendues.

Art. 23. Onverminderd de bepalingen van de artikelen 70 tot 73, doet het Hof onverwijld uitspraak op de vordering bij een met redenen omkleed arrest, na de partijen te hebben gehoord.

— Réservé.

Aangehouden.

Ann. parl. Sénat — Session ordinaire 1988-1989
Parlem. Hand. Senaat — Gewone zitting 1988-1989

Art. 24. L'arrêt ordonnant la suspension est rédigé en français, en néerlandais et en allemand. A la requête du greffier, il est publié au *Moniteur belge* dans les cinq jours du prononcé.

Il a effet à dater de sa publication.

Art. 24. Het arrest dat de schorsing beveelt, wordt in het Nederlands, in het Frans en in het Duits gesteld. Ten verzoeken van de griffier wordt het binnen vijf dagen na de uitspraak in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt.

Het heeft gevolg vanaf de dag van zijn bekendmaking.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 25. La Cour rend son arrêt sur la demande principale dans les trois mois du prononcé de l'arrêt ordonnant la suspension. Ce délai ne peut être prorogé.

Si l'arrêt sur la demande principale n'est pas rendu dans ce délai, la suspension cesse immédiatement ses effets.

Art. 25. Het Hof wijst zijn arrest op de hoofdvordering binnen drie maanden na de uitspraak van het arrest dat de schorsing beveelt. De termijn kan niet worden verlengd.

Indien het arrest op de hoofdvordering niet gewezen is binnen die termijn, houdt de schorsing onmiddellijk op gevolg te hebben.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 26 est ainsi rédigé:

Chapitre II. — Des questions préjudicielles

Art. 26. § 1er. La Cour d'arbitrage statue, à titre préjudiciel, par voie d'arrêt, sur les questions relatives à:

1° La violation par une loi, un décret ou une règle visée à l'article 26bis de la Constitution, des règles qui sont établies par la Constitution ou en vertu de celle-ci pour déterminer les compétences respectives de l'Etat, des Communautés et des Régions;

2° Sans préjudice du 1°, tout conflit entre décrets ou entre règles visées à l'article 26bis de la Constitution émanant de législateurs distincts et pour autant que le conflit résulte de leur champ d'application respectif;

3° La violation par une loi, un décret ou une règle visée à l'article 26bis de la Constitution, des articles 6, 6bis, et 17 de la Constitution.

§ 2. Lorsqu'une telle question est soulevée devant une juridiction, celle-ci doit demander à la Cour d'arbitrage de statuer sur cette question.

Toutefois, la juridiction n'y est pas tenue lorsque l'action est irrecevable pour des motifs de procédure tirés de normes ne faisant pas elles-mêmes l'objet de la demande de question préjudicielle.

La juridiction, dont la décision est susceptible, selon le cas, d'appel, d'opposition, de pourvoi en cassation ou de recours en annulation au Conseil d'Etat, n'y est pas tenue non plus:

1° Lorsque la Cour a déjà statué sur une question ou un recours ayant le même objet;

2° Lorsqu'elle estime que la réponse à la question préjudicielle n'est pas indispensable pour rendre sa décision;

3° Si la loi, le décret ou la règle visée à l'article 26bis de la Constitution ne viole manifestement pas une règle ou un article de la Constitution visés au § 1er.

Hoofdstuk II. — Prejudiciële vragen

Art. 26. § 1. Het Arbitragehof doet, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak bij wege van arrest op vragen omtrent:

1° De schending door een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten;

2° Onverminderd 1°, elk conflict tussen decreten of tussen regels bedoeld in artikel 26bis van de Grondwet, die uitgaan van verschillende wetgevers en voor zover het conflict ontstaan is uit hun onderscheiden werkingsfeer;

3° De schending door een wet, een decreet of een in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel van de artikelen 6, 6bis en 17 van de Grondwet.

§ 2. Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechtscollège, dan moet dit college het Arbitragehof verzoeken op deze vraag uitspraak te doen.

Het rechtscollège is daartoe echter niet gehouden wanneer de vordering niet ontvankelijk is om procedurerechten die ontleend zijn aan normen die zelf niet het onderwerp uitmaken van het verzoek tot het stellen van de prejudiciële vraag.

Het rechtscollège waarvan de beslissing vatbaar is voor, al naar het geval, hoger beroep, verzet, voorziening in cassatie of beroep tot vernietiging bij de Raad van State, is daartoe evenmin gehouden:

1° Wanneer het Arbitragehof reeds uitspraak heeft gedaan op een vraag of een beroep met hetzelfde onderwerp;

2° Wanneer het rechtscollège meent dat het antwoord op de prejudiciële vraag niet onontbeerlijk is om uitspraak te doen;

3° Wanneer de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel een regel of een artikel van de Grondwet bedoeld in § 1 klaarblijkelijk niet schendt.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement que voici:

« Remplacer cet article par les dispositions suivantes:

« § 1er. La Cour statue, à titre préjudiciel, dans les cas où elle aurait pu être saisie d'un recours en annulation.

§ 2. Lorsqu'une telle question est soulevée devant une juridiction, celle-ci doit demander à la Cour d'arbitrage de statuer sur cette question.

Toutefois, elle n'y est pas tenue:

a) Lorsque la Cour a déjà statué sur une question ou sur un recours ayant le même objet;

b) Lorsque l'action est irrecevable pour des motifs de procédure tirés de normes ne faisant pas elles-mêmes l'objet de la demande de question préjudicielle;

c) Lorsqu'elle estime que la réponse à la question préjudicielle n'est pas nécessaire pour rendre sa décision. »

« Dit artikel te vervangen als volgt:

« § 1. Het Arbitragehof doet, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak in de gevallen waarin een beroep tot vernietiging bij hem aanhangig kan worden gemaakt.

§ 2. Indien een vraag te dien aanzien wordt opgeworpen voor een rechtscollège, dan moet dit college het Arbitragehof verzoeken op deze vraag uitspraak te doen.

Het rechtscollège is daartoe echter niet gehouden:

a) Wanneer het Arbitragehof reeds uitspraak heeft gedaan op een vraag of een beroep met hetzelfde onderwerp;

b) Wanneer de vordering niet ontvankelijk is om procedure-rechten die ontleend zijn aan normen die zelf niet het onderwerp uitmaken van het verzoek tot het stellen van de prejudiciële vraag;

c) Wanneer het rechtscollège meent dat het antwoord op de prejudiciële vraag niet onontbeerlijk is om uitspraak te doen. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification.

M. le Président. — M. Desmedt propose l'amendement que voici:

« Au § 2 de cet article, supprimer le deuxième et le troisième alinéa. »

« In § 2 van dit artikel het tweede en het derde lid te doen vervallen. »

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, je propose, au paragraphe 2, de supprimer les alinéas 2 et 3 car j'estime illogique qu'une juridiction puisse elle-même décider qu'une question préjudicielle n'est pas fondée. C'est le problème de la théorie de l'acte-clair.

De Voorzitter. — Mevrouw Herman en de heer Sprockeels stellen volgend amendement voor:

« In § 2, derde lid, van dit artikel, het 3° te doen vervallen. »

« Supprimer le 3° du troisième alinéa du § 2 de cet article. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, het ontwerp van wet houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof, dat op 28 mei 1982 door de toenmalige regering bij de Senaat werd ingediend bevatte slechts twee afwijkingen op de regel dat de rechtscollèges verplicht worden het Arbitragehof te verzoeken over een prejudiciële vraag uitspraak te doen, indien een dergelijke vraag wordt opgeworpen.

De twee uitzonderingen betroffen het geval wanneer het Arbitragehof reeds uitspraak heeft gedaan over een vraag of een beroep met hetzelfde voorwerp en het geval wanneer de vordering niet ontvankelijk is om procedureregelen die ontleend zijn aan normen die zelf niet het onderwerp uitmaken van het verzoek tot het stellen van de prejudiciële vraag.

In de Senaatscommissie die het wetsontwerp van 1983 besprak, werd evenwel opgeworpen dat de twee uitzonderingen waarin het ontwerp voorziet, niet alle gevallen dekken, « bijvoorbeeld wanneer de norm waaromtrent het verzoek om prejudiciële verwijzing is gedaan, niet toepasselijk is op de feitelijke toedracht van de zaak ».

Wij menen dat dit punt waaromtrent Kamer en Senaat akkoord gingen voldoende is om dilatoire vragen te voorkomen.

Het tertio van dit artikel holt volgens ons de toetsingsmogelijkheid van het Arbitragehof uit voor de rechtbanken buiten het Hof van cassatie en de Raad van State. Er zijn grondwettelijke bezwaren tegen dit tertio en de Raad van State heeft dit in zijn advies vermeld. De regering heeft daar volgens ons ten onrechte geen rekening mee gehouden.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb reeds in de commissie geantwoord op de opmerking van mevrouw Herman. Over het grondwettigheidsbezwaar dat ook ingeroepen werd

door de Raad van State heb ik toen gezegd dat de rechter slechts kan oordelen of een artikel van de Grondwet niet werd geschonden.

Daarmee bevestigt hij dan slechts het vermoeden van de grondwettigheid. In dit geval past hij de norm toe. Wij hebben inderdaad gezegd dat wij hieraan toegevoegd hebben de theorie van de *acte-clair* die niet van toepassing was bij de vroegere wet van 1983. De regering heeft uitdrukkelijk gevraagd dat de lagere rechtscolleges ook kunnen worden ontslagen van de verplichting om prejudiciële vragen te stellen in geval de desbetreffende artikelen van de Grondwet klaarblijkelijk niet zijn geschonden. Vandaar dat men in artikel 26, paragraaf 2, 3°, heeft toegevoegd.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 26 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 26 sont réservés.

L'article 27 est ainsi rédigé:

Art. 27. § 1er. La Cour est saisie des questions préjudicielles par la transmission d'une expédition de la décision de renvoi, signée par le président et par le greffier de la juridiction.

§ 2. La décision de renvoi indique les dispositions de la loi, du décret ou de la règle visée à l'article 26bis de la Constitution qui font l'objet de la question; le cas échéant, elle précise, en outre, les articles pertinents de la Constitution ou des lois spéciales. Toutefois, la Cour d'arbitrage peut reformuler la question préjudicielle posée.

Art. 27. § 1. Prejudiciële vragen worden bij het Hof aanhangig gemaakt door overzending van een door de voorzitter en door de griffier van het rechtscollege ondertekende expeditie van de beslissing tot verwijzing.

§ 2. De beslissing tot verwijzing vermeldt de bepalingen van de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel die het onderwerp uitmaken van de vraag; in voorkomend geval preciseert zij bovendien welke artikelen van de Grondwet of van de bijzondere wetten ter zake dienend zijn. Het Arbitragehof kan evenwel de gestelde prejudiciële vraag herformuleren.

Mevrouw Herman en de heer Sprockeels stellen volgend amendement voor:

« In § 1 van dit artikel de woorden « door overzending van een door de voorzitter en de griffier » te vervangen door de woorden « door de onverwijld overzending van een door de griffier. »

« Au § 1er de cet article, remplacer les mots « par la transmission d'une expédition de la décision de renvoi, signée par le président et par le greffier » par les mots « par la transmission immédiate d'une expédition de la décision de renvoi, signée par le greffier. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, ten eerste stellen wij voor het woord « onverwijld » toe te voegen omdat in de praktijk is gebleken, dat bij opdrachten die gegeven worden aan de administratie van de rechtbanken, zijnde de griffier, het nogal vaak gebeurt dat zaken blijven liggen. Ten tweede is het een geplogenheid dat dit alleen door de griffier getekend is en niet door de voorzitter en de griffier wat wij voorstellen.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en

Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, het argument dat de heer Erdman in de commissie heeft aangebracht, namelijk dat aan het Hof te Luxemburg deze procedure wordt gevolgd voor de prejudiciële vragen, heeft mij gesterkt in mijn overtuiging dat ook bij ons deze procedure kan worden gevolgd.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, het lijkt mij beter te refereren aan procedures die worden gevolgd in onze eigen wetgeving dan aan procedures die worden toegepast in internationaal recht.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 27 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 27 sont réservés.

Art. 28. La juridiction qui a posé la question préjudicielle, ainsi que toute autre juridiction appelée à statuer dans la même affaire sont tenues, pour la solution du litige à l'occasion duquel ont été posées les questions visées à l'article 26, de se conformer à l'arrêt rendu par la Cour d'arbitrage.

Art. 28. Het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld evenals elk ander rechtscollege dat in dezelfde zaak uitspraak doet, moeten voor de oplossing van het geschil naar aanleiding waarvan de in artikel 26 bedoelde vragen zijn gesteld, zich voegen naar het arrest van het Arbitragehof.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 29. § 1er. En tant qu'elle pose une question préjudicielle à la Cour d'arbitrage, la décision d'une juridiction n'est susceptible d'aucun recours.

§ 2. La décision par laquelle une juridiction refuse de poser une question préjudicielle doit indiquer les motifs de refus. En tant qu'elle refuse de poser une telle question, la décision d'une juridiction n'est pas susceptible d'un recours distinct.

Art. 29. § 1. Tegen de beslissing van een rechtscollege kan, in zover dit aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag stelt, geen enkel rechtsmiddel worden aangewend.

§ 2. De beslissing waarbij een rechtscollege weigert een prejudiciële vraag te stellen, moet de redenen van de weigering aangeven. Tegen de beslissing van een rechtscollege kan, in zover dit een dergelijke vraag weigert te stellen, geen afzonderlijk rechtsmiddel worden aangewend.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 30. La décision de poser une question préjudicielle à la Cour d'arbitrage suspend la procédure et les délais de procédure et de prescription depuis la date de cette décision jusqu'à celle à laquelle l'arrêt de la Cour d'arbitrage est notifié à la juridiction qui a posé la question préjudicielle. Une copie en sera adressée aux parties.

Art. 30. De beslissing om aan het Arbitragehof een prejudiciële vraag te stellen schort de procedure en de termijnen van procedure en verjaring op vanaf de datum van die beslissing tot de datum waarop het arrest van het Arbitragehof ter kennis wordt gebracht van het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld. Een afschrift ervan wordt aan de partijen gezonden.

— Réservé.

Aangehouden.

TITRE II. — *De l'organisation
de la Cour d'arbitrage*

Chapitre I. — Des juges de la Cour d'arbitrage

Art. 31. La Cour d'arbitrage est composée de douze juges : six juges d'expression française qui forment le groupe linguistique français de la Cour et six juges d'expression néerlandaise qui forment le groupe linguistique néerlandais de la Cour.

La qualité de juge d'expression française ou juge d'expression néerlandaise de la Cour d'arbitrage est déterminée en ce qui concerne les juges visés à l'article 34, § 1er, 1°, par la langue du diplôme et, en ce qui concerne les juges visés à l'article 34, § 1er, 2°, par le groupe linguistique parlementaire dont ils faisaient partie en dernier lieu.

TITEL II. — *Inrichting
van het Arbitragehof*

Hoofdstuk I. — De rechters van het Arbitragehof

Art. 31. Het Arbitragehof is samengesteld uit twaalf rechters : zes Nederlandstalige rechters, die de Nederlandse taalgroep van het Hof vormen, en zes Franstalige rechters, die de Franse taalgroep van het Hof vormen.

De hoedanigheid van Nederlandstalige rechter of van Franstalige rechter van het Arbitragehof wordt, voor de in artikel 34, § 1, 1°, bedoelde rechters, bepaald door de taal van het diploma en voor de in artikel 34, § 1, 2°, bedoelde rechters, door de parlementaire taalgroep waartoe zij het laatst behoorden.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 32. Les juges sont nommés à vie par le Roi sur une liste double présentée par le Sénat. Celle-ci est adoptée à la majorité des deux tiers des suffrages des membres présents.

Il ne peut être procédé aux présentations que quinze jours au moins après la publication de la vacance au *Moniteur belge*. Cette publication pourra avoir lieu au plus tôt trois mois avant la vacance.

Chaque présentation fait l'objet d'une publication au *Moniteur belge*; la nomination ne peut intervenir au plus tôt que quinze jours après celle-ci.

Art. 32. De rechters worden voor het leven door de Koning benoemd uit een dubbelte lijst voorgedragen door de Senaat. Het wordt aangenomen met een meerderheid van twee derde der stemmen van de aanwezige leden.

Geen voordracht kan geschieden dan ten minste vijftien dagen na bekendmaking van de vacature in het *Belgisch Staatsblad*. Die bekendmaking mag niet vroeger dan drie maanden vóór het ontstaan van de vacature geschieden.

Iedere voordracht wordt in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt; de benoeming mag niet vroeger dan vijftien dagen na die bekendmaking geschieden.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 33. Les juges d'expression française et les juges d'expression néerlandaise de la Cour d'arbitrage choisissent, chacun en ce qui le concerne, en leur sein, un président d'expression française et un président d'expression néerlandaise.

Art. 33. De Nederlandstalige en de Franstalige rechters van het Arbitragehof kiezen, elk wat hen betreft, uit hun midden een Nederlandstalige en een Franstalige voorzitter.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 34. § 1er. Pour pouvoir être nommé juge de la Cour d'arbitrage, le candidat doit être âgé de quarante ans accomplis et satisfaire à l'une des conditions suivantes :

1° Avoir, en Belgique et pendant au moins cinq ans, occupé la fonction :

a) Soit de conseiller, de procureur général, de premier avocat général ou d'avocat général à la Cour de cassation;

b) Soit de conseiller d'Etat ou d'auditeur général, d'auditeur général adjoint ou de premier auditeur ou de premier référendaire au Conseil d'Etat;

c) Soit de référendaire à la Cour d'arbitrage;

d) Soit de professeur ordinaire, de professeur extraordinaire, de professeur ou de professeur associé de droit dans une université belge.

2° Avoir, pendant au moins huit ans, été membre du Sénat ou de la Chambre des représentants.

§ 2. La Cour compte, parmi ses juges d'expression française comme parmi ses juges d'expression néerlandaise, autant de juges répondant aux conditions fixées au § 1er, 1°, que de juges répondant à la condition fixée au § 1er, 2°.

Parmi les juges qui répondent aux conditions fixées au § 1er, 1°, un juge au moins doit satisfaire à la condition visée au a), un juge au moins doit satisfaire à la condition visée au b), et un juge au moins doit satisfaire à la condition visée au d).

§ 3. Un candidat dont la présentation est fondée sur les conditions fixées au § 1er, 1°, ne peut être présenté en vertu de la condition fixée au § 1er, 2°.

Un candidat dont la présentation est fondée sur la condition fixée au § 1er, 2°, ne peut être présenté en vertu des conditions fixées au § 1er, 1°.

§ 4. Un juge, au moins, comptant parmi les juges qui répondent aux conditions fixées au § 1er, 1°, doit justifier d'une connaissance suffisante de l'allemand. Le Roi détermine le mode de justification de la connaissance de l'allemand.

Art. 34. § 1. Om tot rechter van het Arbitragehof te worden benoemd, moet men volle veertig jaar oud zijn en aan een van de volgende voorwaarden voldoen :

1° In België ten minste vijf jaar het ambt hebben bekleed :

a) Hetzij van raadsheer, van procureur-generaal, van eerste advocaat-generaal of van advocaat-generaal bij het Hof van cassatie;

b) Hetzij van Staatsraad of van auditeur-generaal, van adjunct-auditeur-generaal, van eerste auditeur of van eerste referendaris bij de Raad van State;

c) Hetzij van referendaris bij het Arbitragehof;

d) Hetzij van gewoon hoogleraar, buitengewoon hoogleraar, hoogleraar, geassocieerd hoogleraar in de rechten aan een Belgische universiteit.

2° Ten minste acht jaar lid zijn geweest van de Senaat of van de Kamer van volksvertegenwoordigers.

§ 2. Het Hof telt, onder zijn Nederlandstalige, respectievelijk Franstalige rechters, evenveel rechters die voldoen aan de voorwaarden bepaald in § 1, 1°, als rechters die voldoen aan de voorwaarde bepaald in § 1, 2°.

Onder de rechters die voldoen aan de in § 1, 1°, bepaalde voorwaarden moet ten minste één rechter voldoen aan de voorwaarde bedoeld onder a), ten minste één rechter voldoen aan de voorwaarde bedoeld onder b), en ten minste één rechter voldoen aan de voorwaarde bedoeld onder d).

§ 3. Een kandidaat, voorgedragen op grond van de voorwaarden bepaald in § 1, 1°, kan niet worden voorgedragen op grond van de voorwaarde bepaald in § 1, 2°.

Een kandidaat, voorgedragen op grond van de voorwaarde bepaald in § 1, 2°, kan niet worden voorgedragen op grond van de voorwaarden bepaald in § 1, 1°.

§ 4. Ten minste één rechter van het Hof, behorend tot de rechters die voldoen aan de voorwaarden bedoeld in § 1, 1°,

moet het bewijs leveren van een voldoende kennis van de Duitse taal. De Koning bepaalt de wijze waarop het bewijs van de kennis van het Duits wordt geleverd.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 35 est ainsi rédigé:

Chapitre II. — Des référendaires

Art. 35. La Cour d'arbitrage est assistée par quatorze référendaires au maximum, dont la moitié est d'expression française et l'autre d'expression néerlandaise, selon la langue du diplôme et qui ont justifié d'une connaissance suffisante de la seconde langue nationale devant un jury constitué par le Secrétaire permanent au recrutement.

Un référendaire d'expression française et un référendaire d'expression néerlandaise, au moins, doivent justifier d'une connaissance suffisante de l'allemand, devant un jury constitué par le Secrétaire permanent au recrutement.

Hoofdstuk II. — De referendarissen

Art. 35. Het Arbitragehof wordt bijgestaan door ten hoogste veertien referendarissen, van wie de ene helft Nederlandstalig en de andere helft Franstalig is, al naar de taal van het diploma, en die het bewijs hebben geleverd van een voldoende kennis van de tweede landstaal, voor een examencommissie samengesteld door de Vaste Wervingssecretaris.

Ten minste één Nederlandstalige en één Franstalige referendaris moeten het bewijs leveren van een voldoende kennis van de Duitse taal, voor een examencommissie samengesteld door de Vaste Wervingssecretaris.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement que voici:

« Au premier alinéa de cet article, remplacer le mot « quatorze » par le mot « vingt-quatre. »

« In het eerste lid van dit artikel, het woord « veertien » te vervangen door het woord « vierentwintig. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Je me réfère à ma justification, monsieur le Président.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 35 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 35 worden aangehouden.

Art. 36. Nul ne peut être nommé référendaire s'il n'est âgé de vingt-cinq ans et s'il n'est docteur ou licencié en droit.

Il ne peut être procédé aux nominations qu'après que la place est devenue vacante et quinze jours au moins après la publication de la vacance au *Moniteur belge*. Cette publication pourra avoir lieu au plus tôt trois mois avant la vacance.

Art. 36. Niemand kan tot referendaris worden benoemd tenzij hij vijftientig jaar oud en doctor of licentiaat in de rechten is.

Geen benoeming kan geschieden dan bij vacature en ten minste vijftien dagen na bekendmaking van de vacature in het *Belgisch Staatsblad*. Die bekendmaking mag niet vroeger dan drie maanden vóór het ontstaan van de vacature geschieden.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 37. Les candidats sont classés, en vue de leur nomination, lors d'un concours dont la Cour fixe les conditions et constitue le jury.

Le jury est composé pour moitié de juges de la Cour et pour moitié de personnes extérieures à l'institution dans le respect de la parité linguistique.

La durée de validité du concours est de trois ans.

Le concours est, quant à ses effets, assimilé aux concours donnant accès dans l'administration de l'Etat et dans les organismes d'intérêt public, aux fonctions de secrétaire d'administration-juriste.

Art. 37. De kandidaten worden met het oog op hun benoeming gerangschikt op grond van een vergelijkend examen waarvan het Hof de voorwaarden bepaalt en de examencommissie aanstelt.

De examencommissie bestaat voor de ene helft uit rechters van het Hof en voor de andere helft uit buiten de instelling staande personen, met inachtneming van het taalevenwicht.

De examenuitslag blijft drie jaar geldig.

Het vergelijkend examen wordt, wat de gevolgen ervan betreft, gelijkgesteld met de vergelijkende examens die in de rijksbesturen en de instellingen van openbaar nut toegang verlenen tot het ambt van bestuurssecretaris-jurist.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 38. Les référendaires sont nommés par la Cour pour un stage de trois ans selon le classement du concours prévu à l'article 37.

Au terme de ces trois ans, la nomination devient définitive sauf décision contraire prise par la Cour durant la troisième année du stage.

Art. 38. De referendarissen worden door het Hof benoemd voor een stage van drie jaar volgens hun rangschikking bij het bij artikel 37 bedoelde vergelijkend examen.

Na die drie jaar wordt de benoeming definitief, behoudens andersluidende beslissing genomen door het Hof tijdens het derde stagejaar.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 39. Les fonctions de référendaire à la Cour d'arbitrage sont assimilées aux fonctions judiciaires pour ce qui concerne les conditions de nomination prévues aux articles 70 et 71 des lois sur le Conseil d'Etat coordonnées le 12 janvier 1973, et aux articles 187 et suivants du Code judiciaire.

Les années accomplies en tant que référendaire à la Cour d'arbitrage entrent en ligne de compte pour le calcul de l'ancienneté dans toute fonction administrative ou judiciaire, ou dans une fonction au Conseil d'Etat ou à la Cour d'arbitrage que les référendaires pourraient exercer par la suite.

Art. 39. Het ambt van referendaris bij het Arbitragehof wordt gelijkgesteld met de rechterlijke ambten ten aanzien van de benoemingsvoorwaarden bepaald in de artikelen 70 en 71 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, en in de artikelen 187 en volgende van het *Gerechtelijk Wetboek*.

De jaren, als referendaris bij het Arbitragehof doorgebracht, komen in aanmerking voor de berekening van de anciënniteit in elke administratieve of gerechtelijke functie, of in een functie bij de Raad van State of bij het Arbitragehof, die de referendarissen nadien zouden bekleden.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 40 est ainsi rédigé:

Chapitre III. — Des greffiers

Art. 40. § 1er. Le Roi nomme deux greffiers sur deux listes comprenant chacune deux candidats et présentées l'une par le groupe linguistique français et l'autre par le groupe linguistique néerlandais de la Cour d'arbitrage.

L'article 32, alinéas deux et trois, est applicable à ces présentations.

§ 2. Le rôle linguistique d'un greffier est déterminé par sa présentation par le groupe linguistique correspondant de la Cour d'arbitrage.

Hoofdstuk III. — De griffiers

Art. 40. § 1. De Koning benoemt twee griffiers uit twee lijsten van elk twee kandidaten, de ene door de Nederlandse taalgroep, de andere door de Franse taalgroep van het Arbitragehof voorgedragen.

Artikel 32, tweede en derde lid, is mede van toepassing op deze voordrachten.

§ 2. De taalrol van een griffier wordt bepaald door zijn voordracht door de overeenstemmende taalgroep van het Arbitragehof.

Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor:

« Aan dit artikel een § 3 toe te voegen, luidende:

« § 3. De griffiers

1° Staen de leden van het Hof bij in alle verrichtingen van hun ambt;

2° Houden de griffie, bewaren de minuten, registers en alle akten van het Hof waarvan ze uitgaven en uittreksels afgeven, maken akten van de verschillende formaliteiten waarvan de vervulling moet worden vastgesteld en voeren de taken uit die voortvloeien uit de bepalingen van titel V;

3° Verdelen het dienstwerk onder de leden van het administratief personeel en verzekeren de uitvoering van de administratieve beslissingen van het Hof, onder meer deze genomen conform artikel 43. »

« Ajouter à cet article un § 3, rédigé comme suit:

« § 3. Les greffiers

1° Assistent les membres de la Cour dans toutes les fonctions de leur état;

2° Tiennent le greffe, conservent les minutes, les registres et tous les actes de la Cour dont ils délivrent expéditions et extraits, établissent les actes relatifs aux diverses formalités dont l'accomplissement doit être constaté et remplissent les missions qui découlent des dispositions du titre V;

3° Distribuent le travail entre les membres du personnel administratif et assurent l'exécution des décisions administratives de la Cour, notamment de celles qui sont prises conformément à l'article 43. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, mijn amendement strekt ertoe aan artikel 40 een derde paragraaf toe te voegen waarin de taken worden opgesomd van de griffiers van het Arbitragehof. Hun opdracht is inderdaad heel wat uitgebreider dan deze van de griffiers van de gewone rechtbanken zodat het wel nuttig is hierover meer uitleg te verstrekken.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar mijn uiteenzetting in de commissie waar ik heb gezegd geen voorstander te zijn van het in de wet opnemen van een lijst van opdrachten voor de griffiers omdat men dan het risico loopt bepaalde opdrachten te vergeten. Bij mijn weten heeft het feit dat die taken niet zijn opgesomd nog geen aanleiding gegeven tot moeilijkheden.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, ik moet de staatssecretaris tegenspreken. Het ontbreken van die taakomschrijving heeft in de voorbije vier jaar wel degelijk aanleiding gegeven tot twijfel over de plaats van de griffier van het Arbitragehof.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik vrees dat het opstellen van een lijst met de opdrachten van de griffier aanleiding zal geven tot moeilijkheden. Men zou dan inderdaad kunnen opwerpen dat één of andere taak niet in de omschrijving is opgenomen. Het lijkt mij derhalve beter om de taakomschrijving algemeen te houden.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 40 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 40 sont réservés.

Art. 41. Pour pouvoir être nommé greffier à la Cour d'arbitrage, le candidat doit être âgé de trente-cinq ans accomplis, être docteur ou licencié en droit et avoir pendant au moins un an exercé la fonction de greffier au Conseil d'Etat, dans une cour ou dans un tribunal.

En outre, le candidat d'expression française doit justifier d'une connaissance suffisante du néerlandais et le candidat d'expression néerlandaise doit justifier d'une connaissance suffisante du français, selon les modalités prévues à l'article 53, § 4, alinéa 2, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire.

Art. 41. Om tot griffier van het Arbitragehof te worden benoemd, moet men volle vijfendertig jaar oud zijn, doctor of licentiaat in de rechten zijn en ten minste één jaar het ambt van griffier bij de Raad van State, in een hof of in een rechtbank hebben uitgeoefend.

Bovendien moet de Nederlandstalige kandidaat het bewijs leveren van een voldoende kennis van het Frans en moet de Franstalige kandidaat het bewijs leveren van een voldoende kennis van het Nederlands, op de wijze bepaald in artikel 53, § 4, tweede lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 42 est ainsi rédigé:

Chapitre IV. — Du personnel administratif

Art. 42. La Cour d'arbitrage dispose d'un personnel propre. Elle fixe le cadre organique et le cadre linguistique du personnel, dans le respect de la parité linguistique par niveau; elle nomme et révoque les membres du personnel.

Le Roi approuve les cadres visés à l'alinéa premier.

Sauf décision contraire de la Cour, nécessité par le bon fonctionnement de ses services et fixée dans un règlement approuvé par arrêté royal, le personnel est soumis aux règles légales et statutaires applicables aux agents définitifs de l'Etat.

Hoofdstuk IV. — Het administratief personeel

Art. 42. Het Arbitragehof beschikt over eigen personeel. Het Hof stelt de personeelsformatie en het taalkader van het personeel vast, met inachtneming van de taalpariteit per niveau; het benoemt en ontslaat de leden van het personeel.

De Koning keurt de formatie en het kader bedoeld in het eerste lid goed.

Behoudens andersluidende beslissing van het Hof, vereist voor de goede werking van zijn diensten en vastgelegd in een reglement goedgekeurd bij koninklijk besluit, is het personeel onderworpen aan de wettelijke en statutaire regelen die van toepassing zijn op de in vast verband benoemde ambtenaren van het Rijk.

M. Henrion et consorts proposent les amendements A et B que voici :

« A. Supprimer le deuxième alinéa de cet article. »

« B. Au troisième alinéa de cet article, supprimer les mots « et fixée dans un règlement approuvé par arrêté royal. »

« A. Het tweede lid van dit artikel te doen vervallen. »

« B. In het derde lid van dit artikel te doen vervallen de woorden « en vastgelegd in een reglement goedgekeurd bij koninklijk besluit. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Je me réfère à ma justification, monsieur le Président.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 42 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 42 worden aangehouden.

Art. 43. La Cour décide des délégations, des empêchements et des remplacements, des absences, congés et vacances des membres du personnel administratif.

La Cour peut déléguer tout ou partie de ce pouvoir à une commission du personnel, composée des deux présidents, deux juges du groupe linguistique français et deux juges du groupe linguistique néerlandais, désignés par la Cour pour une durée de quatre ans. Ils sont rééligibles.

Art. 43. Het Arbitragehof beslist over de opdrachten, de verhindering en de vervanging, de afwezigheid, het verlof en de vakantie van de leden van het administratief personeel.

Het Hof kan die bevoegdheid geheel of ten dele opdragen aan een personeelscommissie, bestaande uit de twee voorzitters, twee rechters van de Nederlandse taalgroep en twee rechters van de Franse taalgroep, door het Hof aangewezen voor een termijn van vier jaar. Zij zijn herkiesbaar.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre V. — Incompatibilités

Art. 44. Les fonctions de juge, de référendaire et de greffier, sont incompatibles avec les fonctions judiciaires, avec l'exercice d'un mandat public conféré par élection, avec toute fonction ou charge publique d'ordre politique ou administratif, avec les

charges de notaire et d'huissier de justice, avec la profession d'avocat, avec l'état de militaire et avec la fonction de ministre d'un culte reconnu.

Il peut être dérogé par le Roi, sur avis favorable et motivé de la Cour, à l'alinéa 1er :

1° Lorsqu'il s'agit de l'exercice de fonctions de professeur, chargé de cours, maître de conférence ou assistant dans les établissements d'enseignement supérieur, pour autant que ces fonctions ne s'exercent pas pendant plus de cinq heures par semaine ni en plus de deux demi-jours par semaine;

2° Lorsqu'il s'agit de l'exercice de fonctions de membre d'un jury d'examen;

3° Lorsqu'il s'agit de la participation à une commission, à un conseil ou comité consultatif, pour autant que le nombre de charges ou fonctions rémunérées soit limité à deux et que l'ensemble de leurs rémunérations ne soit pas supérieur au dixième du traitement brut annuel de la fonction principale à la Cour.

Hoofdstuk V. — Onverenigbaarheden

Art. 44. De ambten van rechter, van referendaris en van griffier zijn onverenigbaar met de rechterlijke ambten, met de uitoefening van een bij verkiezing verleend openbaar mandaat, met enige openbare functie of openbaar ambt van politieke of administratieve aard, met het ambt van notaris of van gerechtsdeurwaarder, met het beroep van advocaat, met de militaire stand en met de functie van bedienaar van een erkende eredienst.

Van het eerste lid kan door de Koning, op gunstig en beredeneerd advies van het Hof, worden afgeweken :

1° Wanneer het gaat om de uitoefening van het ambt van hoogleraar of leraar, docent, lector of assistent in een inrichting voor hoger onderwijs, voor zover het ambt gedurende niet meer dan vijf uur per week en gedurende niet meer dan twee halve dagen per week wordt uitgeoefend;

2° Wanneer het gaat om de uitoefening van het ambt van lid van een examencommissie;

3° Wanneer het gaat om de deelneming aan een commissie, een raad of comité van advies, voor zover het aantal bezoldigde opdrachten of ambten beperkt blijft tot twee en het geheel van de bezoldiging niet hoger is dan een tiende van de jaarlijkse brutowedde van het hoofdamt in het Hof.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 45. Les présidents, les juges, les référendaires et les greffiers ne peuvent être requis pour aucun service public, sauf les cas prévus par la loi.

Art. 45. De voorzitters, de rechters, de referendarissen en de griffiers mogen niet voor enige andere openbare dienst worden opgevorderd, behoudens de gevallen die de wet bepaalt.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 46. Les présidents, les juges, les référendaires et les greffiers ne peuvent :

1° Assumer la défense des intéressés, ni verbalement, ni par écrit, ni leur donner des consultations;

2° Faire de l'arbitrage rémunéré;

3° Soit personnellement, soit par personne interposée, exercer aucune activité professionnelle, aucune espèce de commerce, être agent d'affaires, participer à la direction, à l'administration ou à la surveillance de sociétés commerciales ou d'établissements industriels ou commerciaux.

Art. 46. Het is de voorzitters, de rechters, de referendarissen en de griffiers verboden :

1° Mondeling of schriftelijk de verdediging van de belanghebbenden te voeren of hun consult te geven;

2° In een scheidsgerecht op te treden tegen bezoldiging;

3° Hetzij persoonlijk, hetzij door een tussenpersoon, enige beroepsactiviteit uit te oefenen, enige handel te drijven, als zaakwaarnemer op te treden, deel te nemen aan de leiding, het bestuur van of het toezicht op handelsvennootschappen of nijverheids- of handelsinrichtingen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 47. Les parents et alliés, jusqu'au troisième degré inclusivement, ne peuvent être simultanément président ou juge et référendaire sans une dispense du Roi.

Art. 47. De bloed- en aanverwanten, tot en met de derde graad, mogen, tenzij de Koning dit verbod heeft opgeheven, niet tegelijkertijd voorzitter of rechter en referendaris zijn.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 48. § 1er. L'article 44, alinéa premier, et l'article 46, 1° et 2°, sont applicables aux membres du personnel administratif de la Cour d'arbitrage.

§ 2. Des dérogations peuvent leur être accordées par la Cour dans les cas où les dispositions applicables aux agents de l'Etat permettent à ceux-ci ou à leur conjoint l'exercice de certaines occupations complémentaires.

Art. 48. § 1. Artikel 44, eerste lid, en artikel 46, 1° en 2°, zijn mede van toepassing op de leden van het administratief personeel van het Arbitragehof.

§ 2. Afwijkingen kunnen hun door het Hof worden toegestaan in de gevallen waarin de op de rijksambtenaren toepasselijke bepalingen aan dezen of hun echtgenoot de uitoefening van bepaalde aanvullende bezigheden toestaan.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre VI. — De la discipline

Art. 49. Les présidents et les juges qui ont manqué à la dignité de leurs fonctions ou aux devoirs de leur état peuvent être destitués ou suspendus de leurs fonctions par arrêt rendu par la Cour d'arbitrage.

Hoofdstuk VI. — Tucht

Art. 49. De voorzitters en de rechters die te kort geschoten zijn in de waardigheid van hun ambt of aan de plichten van hun staat, kunnen uit hun ambt ontzet of daarin geschorst worden, bij een arrest dat door het Arbitragehof wordt uitgesproken.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 50. § 1er. Les référendaires et les greffiers qui manquent à leurs devoirs, sont avertis et réprimandés par le président, suspendus et démis par la Cour d'arbitrage. La suspension comporte la privation du traitement, avec les répercussions qui lui sont inhérentes, tant en matière de pensions que pour l'octroi des augmentations ultérieures de traitement.

§ 2. Aucune sanction n'est infligée sans que la personne concernée ait été entendue ou dûment appelée.

§ 3. Lorsqu'ils sont poursuivis pour un crime ou un délit ou dans le cas de poursuites disciplinaires, les référendaires et les greffiers peuvent, lorsque l'intérêt du service le requiert, être suspendus de leurs fonctions par mesure d'ordre par la Cour

d'arbitrage, pendant la durée des poursuites et jusqu'à la décision finale.

La suspension par mesure d'ordre est prononcée pour un mois; elle peut être prorogée de mois en mois jusqu'à la décision définitive. La Cour d'arbitrage peut décider que cette mesure comportera, pendant tout ou partie de sa durée, retenue provisoire, totale ou partielle du traitement.

Art. 50. § 1. De referendarissen en de griffiers die zich aan plichtverzuim schuldig maken, worden vermaand en berispt door de voorzitter, en geschorst en ontslagen door het Arbitragehof. Op de schorsing staat inhouding van wedde, met al de gevolgen van dien, zowel ten aanzien van het pensioen als van de latere weddeverhogingen.

§ 2. Geen dezer straffen mag worden toegepast zonder dat de betrokkene eerst gehoord of behoorlijk opgeroepen is.

§ 3. Worden zij vervolgd wegens misdaad of wanbedrijf of op tuchtrechtelijk gebied, dan kunnen de referendarissen en de griffiers, wanneer het belang van de dienst zulks vergt, bij ordemaatregel door het Arbitragehof in hun ambt geschorst worden, zolang de vervolging duurt en totdat de eindbeslissing gevallen is.

De schorsing bij ordemaatregel wordt uitgesproken voor de tijd van één maand en kan daarna van maand tot maand verlengd worden, totdat een eindbeslissing intreedt. Het Arbitragehof is bevoegd te beslissen dat deze schorsing voorlopige, algehele of gedeeltelijke inhouding van wedde meebrengt, zolang de straf tijd of een gedeelte van de straf tijd loopt.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre VII. — Dispositions diverses

Art. 51. § 1er. Les présidents et les juges prêtent entre les mains du Roi le serment prescrit par l'article 2 du décret du 20 juillet 1831.

§ 2. Les référendaires et les greffiers prêtent ce serment entre les mains du président.

§ 3. Ils sont tenus à la prestation de serment dans le mois qui suit le jour où leur nomination leur a été notifiée, à défaut de quoi il peut être pourvu à leur remplacement.

§ 4. Le serment est prêté en français ou en néerlandais selon que l'intéressé est d'expression française ou d'expression néerlandaise.

Hoofdstuk VII. — Diverse bepalingen

Art. 51. § 1. De voorzitters en de rechters leggen in handen van de Koning de eed af die voorgeschreven is bij artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831.

§ 2. De referendarissen en de griffiers leggen die eed af in handen van de voorzitter.

§ 3. Zij zijn gehouden tot de eedaflegging binnen een maand na de dag waarop hun benoeming hun is bekendgemaakt; anders kan in hun vervanging worden voorzien.

§ 4. De eed wordt in het Nederlands of in het Frans afgelegd naargelang de betrokkene Nederlandstalig of Franstalig is.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 52. Le Roi prescrit le costume porté aux audiences et dans les cérémonies officielles par les titulaires de fonctions à la Cour d'arbitrage.

Il règle la préséance et les honneurs.

Art. 52. De Koning bepaalt de ambtskledij die de ambtsdragers van het Arbitragehof op terechtzittingen en bij officiële plechtigheden dragen.

Hij regelt voorrang en eerbewijzen.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 53 est libellé comme suit :

Art. 53. Le Roi crée un service de concordance auprès de la Cour d'arbitrage.

Art. 53. De Koning richt een concordantiedienst bij het Arbitragehof op.

M. Henrion et consorts proposent la suppression de cet article.

De heer Henrion c.s. stelt voor dit artikel te doen vervallen.

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Je me réfère à ma justification, monsieur le Président.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 53 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 53 worden aangehouden.

TITRE III. — Du fonctionnement de la Cour d'arbitrage

Art. 54. La présidence est exercée à tour de rôle par chaque président pour une période d'un an.

Ces périodes débutent le premier septembre de chaque année.

TITEL III. — Werkwijze van het Arbitragehof

Art. 54. Het voorzitterschap wordt om beurten door elke voorzitter waargenomen voor een termijn van een jaar.

Deze termijn neemt een aanvang op één september van elk jaar.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 55 est ainsi rédigé :

Art. 55. Sans préjudice de l'article 56, la Cour d'arbitrage tient ses audiences, délibère et statue étant composée de sept juges : trois d'expression française, trois d'expression néerlandaise et le président ou, à son défaut, le juge le plus ancien ou, le cas échéant, le plus âgé du même groupe linguistique.

Parmi les sept juges visés à l'alinéa 1er, deux au moins doivent répondre aux conditions fixées à l'article 34, § 1er, 1°, et deux au moins doivent répondre à la condition fixée à l'article 34, § 1er, 2°.

Lorsqu'il s'agit d'une affaire qui doit être traitée dans la langue qui n'est pas celle du groupe linguistique auquel il appartient, le président délègue ses compétences à l'autre président ou, à son défaut, au juge le plus ancien ou, le cas échéant, le plus âgé de l'autre groupe linguistique.

Toute décision est prise à la majorité des voix des membres.

Art. 55. Onverminderd het bepaalde in artikel 56 houdt het Arbitragehof zijn terechtzittingen, beraadslaagt het en doet het

uitspraak met zeven rechters : drie Nederlandstalige, drie Frans-talige en de voorzitter, of bij diens ontstentenis, de oudstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, de oudste rechter in jaren van dezelfde taalgroep.

Onder de zeven rechters, bedoeld in het eerste lid, moeten ten minste twee rechters voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 34, § 1, 1°, en ten minste twee rechters aan de voorwaarde gesteld in artikel 34, § 1, 2°.

Wanneer het een zaak betreft die moet worden behandeld in de taal die niet de taal is van de taalgroep waartoe hij behoort, delegeert de voorzitter zijn bevoegdheden aan de andere voorzitter of, bij diens ontstentenis, aan de oudstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, de oudste rechter in jaren van de andere taalgroep.

Elke beslissing wordt genomen bij meerderheid van stemmen van de leden.

Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor :

« Dit artikel te vervangen als volgt :

« Onverminderd het bepaalde in artikel 56 houdt het Arbitragehof zijn terechtzittingen, beraadslaagt het en doet het uitspraak met zes rechters, die samen een kamer vormen, en die worden aangeduid door het Hof voor een periode van één jaar. Er bestaan twee kamers. Elke kamer telt één van beide voorzitters, twee rechters die tot dezelfde taalgroep behoren als de voorzitter en drie rechters van de andere taalgroep.

Onder de zes rechters, bedoeld in het eerste lid, moeten drie rechters voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 34, § 1, eerste lid, en drie rechters aan de voorwaarde gesteld in artikel 34, § 1, tweede lid.

Bij afwezigheid of verhindering van een rechter, wordt hij vervangen door de jongstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, door de jongste rechter in jaren, behorende tot dezelfde taalgroep en benoemd op grond van dezelfde bepaling en die zitting heeft in de andere kamer.

Elke kamer wordt voorgezeten door de voorzitter of, bij diens ontstentenis, door de oudstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, de oudste rechter in jaren van dezelfde taalgroep en die zitting heeft in de kamer. Wanneer het een zaak betreft die moet worden behandeld in de taal die niet de taal is van de taalgroep waartoe hij behoort, delegeert de voorzitter zijn bevoegdheden aan de oudstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, aan de oudste rechter in jaren van de andere taalgroep.

Elke beslissing wordt genomen bij meerderheid van stemmen van de leden.

Bij staking van stemmen wordt de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting. »

« Remplacer cet article par ce qui suit :

« Sans préjudice de l'article 56, la Cour d'arbitrage tient ses audiences, délibère et statue étant composée de six juges, qui constituent ensemble une chambre et qui sont désignés par la Cour pour une durée d'un an. Il existe deux chambres. Chaque chambre est constituée d'un des deux présidents, de deux juges qui appartiennent au même groupe linguistique que le président, et de trois juges de l'autre groupe linguistique.

Parmi les six juges visés à l'alinéa premier, trois doivent répondre aux conditions fixées à l'article 34, § 1er, alinéa premier, et trois doivent répondre à la condition fixée à l'article 34, § 1er, alinéa deux.

En cas d'absence ou d'empêchement d'un juge, celui-ci est remplacé par le juge le dernier nommé ou, le cas échéant, par le juge le plus jeune appartenant au même groupe linguistique, nommé sur la base de la même disposition et siégeant dans l'autre chambre.

Chaque chambre est présidée par le président ou, à son défaut, par le juge le plus ancien ou, le cas échéant, le juge le plus

âgé du même groupe linguistique et siégeant dans la chambre. Lorsqu'il s'agit d'une affaire qui doit être traitée dans la langue qui n'est pas celle du groupe linguistique auquel il appartient, le président délègue ses compétences au juge le plus ancien ou, le cas échéant, au juge le plus âgé de l'autre groupe linguistique.

Toute décision est prise à la majorité des voix des membres.

A égalité de voix, l'affaire est soumise à la Cour en séance plénière.

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement werd nog niet ingediend in de commissie. Ik dien het nu in tijdens de openbare vergadering om de volgende redenen.

Ik zal het eerst voorlezen :

« Onverminderd het bepaalde in artikel 56 houdt het Arbitragehof zijn terechtzittingen, beraadslaagt het en doet het uitspraak met zes rechters, die samen een kamer vormen, en die worden aangeduid door het Hof voor een periode van één jaar. Er bestaan twee kamers. Elke kamer telt één van beide voorzitters, twee rechters die tot dezelfde taalgroep behoren als de voorzitter en drie rechters van de andere taalgroep.

Onder de zes rechters, bedoeld in het eerste lid, moeten drie rechters voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 34, § 1, eerste lid, en drie rechters aan de voorwaarde gesteld in artikel 34, § 1, tweede lid.

Bij afwezigheid of verhinderd van een rechter, wordt hij vervangen door de jongstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, door de jongste rechter in jaren, behorende tot dezelfde taalgroep en benoemd op grond van dezelfde bepaling en die zitting heeft in de andere kamer.

Elke kamer wordt voorgezeten door de voorzitter of, bij diens ontstentenis, door de oudstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, de oudste rechter in jaren van dezelfde taalgroep en die zitting heeft in de kamer. Wanneer het een zaak betreft die moet worden behandeld in de taal die niet de taal is van de taalgroep waartoe hij behoort, delegeert de voorzitter zijn bevoegdheden aan de oudstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, aan de oudste rechter in jaren van de andere taalgroep.

Elke beslissing wordt genomen bij meerderheid van stemmen van de leden.

Bij staking van stemmen wordt de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting. »

De bedoeling van het voorstellen van deze manier van werken, die inderdaad afwijkt van de huidige, streeft enkel een vlottere werking van het Arbitragehof na. Vaak kan niet worden vergaderd omdat de zeven leden niet allemaal aanwezig zijn.

Het huidige wetsontwerp neemt de samenstelling van zetels met zeven rechters, zoals bepaald in de organieke wet van 28 juni 1983 op het Arbitragehof, geheel over.

Men kan bezwaarlijk ontkennen dat het een ingewikkeld en stroef systeem betreft dat alleen goed heeft kunnen werken gezien het relatief beperkt aantal zaken dat het Hof tot nu toe heeft moeten behandelen.

Men vreest dat het Hof nu zal worden overstelpt met zaken. Niettegenstaande de sluizen die in de tekst worden opgenomen en waartegen fundamentele opwerpingen kunnen worden gemaakt, is het systeem dat wij voorstellen veel eenvoudiger en maakt het een vlottere werking mogelijk. Er zullen minder vergaderingen moeten worden afgelast omdat niet alle leden aanwezig zijn.

Ik had dit al voorgesteld. Men heeft nogal huiverig en met een zekere onverschilligheid gereageerd op de becomming die aan dit voorstel ten grondslag ligt. Men zei dat de raadsheren het misschien gemakkelijker zouden hebben, maar daar gaat het niet om. Het gaat om de vlotte werking, die in gevaar kan komen als men hetzelfde aantal rechters meer zaken laat behandelen. Het systeem dat wij voorstellen, is gemakkelijker en even rechtvaardig en evenwichtig.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil ook graag luisteren naar de argumenten van de rapporteurs.

Ik wijs op het belang van dit amendement. Het beoogt een algehele omvorming van de werking van het Arbitragehof.

Ik wil erop wijzen ten eerste, dat ik vrees dat de eenheid en de eenvormigheid van de rechtspraak door deze verdeling in twee kamers niet meer worden verzekerd, en ten tweede, dat er een moeilijkheid is, namelijk de staking van stemmen in kamers met zes rechters. Men laadt dan heel de verantwoordelijkheid op de voorzitter, wiens stem dan de doorslag moet geven. Ik kan deze fundamentele hervorming bezwaarlijk aanvaarden omdat ze twee grote nadelen heeft die niet opwegen tegen de voordelen van het systeem waarmee nu wordt gewerkt.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Baert.

De heer Baert. — Mijnheer de Voorzitter, ik had uiteraard ook willen wijzen op de hier meer dan waar ook, noodzakelijke eenheid in de rechtspraak. Zo oordeelt het Hof van cassatie telkens maar over één zaak, terwijl het Arbitragehof wetten en decreten alsmede de bij artikel 26bis van de Grondwet bedoelde normen, zal toetsen aan de bevoegdheidsverdeling en de artikelen 6, 6bis en 17, en ze nietig zal kunnen verklaren. Wij weten dat die nietigverklaring definitief is, want daarna bestaat die wet of dat decreet niet meer. Er zijn dus zeer verstrekkende gevolgen. Ik denk dat de eenheid van rechtspraak meer dan waar ook, meer dan bij de Raad van State, meer dan bij het Hof van cassatie, hier absoluut noodzakelijk is.

Wanneer men nu twee permanente kamers creëert dan is het vrijwel zeker dat er divergenties zullen ontstaan in de rechtspraak van het Arbitragehof. Daarom vind ik die regeling bij toerbeurt veel beter omdat dan elke rechter van het Arbitragehof met alle andere rechters zitting moet houden. Aldus kan de eenheid van rechtspraak worden gehandhaafd.

Het voordeel dat men meer zaken zou kunnen behandelen is naar mijn mening denkbeeldig. Indien het waar is dat men nu vaak niet in voldoende aantal is, namelijk dat men niet zeven van de veertien rechters heeft om in een bepaalde zaak recht te spreken, wat zal er dan gebeuren wanneer er zes rechters op zes vereist zijn? Ik vrees dat in dit geval nog veel vaker een kamer of een van die kamers niet zal kunnen zitting houden.

Tenslotte wordt in de verantwoording van het amendement ook gezegd dat de mogelijkheid bestaat dat twee kamers tegelijkertijd zitting houden. Bij mijn weten houdt het Arbitragehof niet alle dagen van de week zitting, zodat men de beperkte kamer op één dag en de volledige kamer op een andere dag kan laten recht spreken. Op die manier kunnen daaromtrent geen problemen rijzen.

Ik denk dat die overwegingen geen divergenties in de rechtspraak kunnen teweegbrengen. Vermijden van blokkering in een paritair samengestelde kamer is belangrijker dan het hypothetisch voordeel dat kan voortspuiten uit een mogelijk iets vluigere behandeling van de zaken. Ik denk dat er meer argumenten tegen zijn dan voor. Dit ware tenslotte een dusdanig fundamentele hervorming van de werkwijze van het Arbitragehof dat ik niet meen dat wij daarin mogen improviseren, zelfs indien dit amendement gegrond is.

Dat is nu een typisch amendement dat had moeten worden ingediend in de commissie zodanig dat wij het daar rustig hadden kunnen bespreken. Ik stel voor dat wij dat amendement niet goedkeuren.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal mevrouw Herman bewijzen dat ik haar tekst goed heb nagekeken om de concordantie compleet te maken. In de door haar voorgestelde

tekst is het eerste lid eigenlijk primo en het tweede lid secundo. Met het oog op een latere lectuur van de tekst is het misschien beter dit onmiddellijk te wijzigen.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, ik reageer vooral op wat hier door de staatssecretaris en de rapporteur is gezegd. Het is inderdaad eigenaardig dat men voor een ontwerp, dat ik overigens tijdens de commissievergadering reeds heb besproken, niet even te rade is gegaan bij degenen die toch al vier jaar de praktijk kennen en waarvan men op andere ogenblikken zegt dat zij zo positief en bewonderenswaardig hun taak hebben vervuld. Men beweert dat dit typisch een amendement is dat in de commissie had moeten worden ingediend, omdat wij het daar dan rustig hadden kunnen bekijken. Noch ik, noch verscheidene collega's van de oppositie hebben echter de indruk dat het er in de commissie zo rustig toe ging!

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 55 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 55 sont réservés.

L'article 56 est ainsi libellé:

Art. 56. La Cour d'arbitrage se réunit en séance plénière pour prendre les décisions en application des articles 37, 38, 42, 43, 44, 49, 50, 100 et 122.

Lorsqu'il l'estime nécessaire, chacun des présidents peut soumettre une affaire à la Cour d'arbitrage réunie en séance plénière. Les présidents y sont tenus lorsque, parmi les sept juges, qui conformément à l'article 55, composent le siège, deux juges en font la demande.

En séance plénière, la Cour ne peut statuer que si au moins dix juges et autant de juges d'expression française que de juges d'expression néerlandaise sont présents. Si cette dernière condition n'est pas remplie, le juge le dernier nommé ou, le cas échéant, le juge le plus jeune du groupe linguistique le plus nombreux doit s'abstenir pour chaque décision.

Lorsque la Cour statue en séance plénière, la voix du président est prépondérante en cas de parité des voix. Lorsque le président est absent ou empêché, il est remplacé par le juge le plus ancien ou, le cas échéant, le plus âgé du même groupe linguistique.

Art. 56. Het Arbitragehof komt in voltallige zitting bijeen om de nodige beslissingen te nemen met toepassing van de artikelen 37, 38, 42, 43, 44, 49, 50, 100 en 122.

Wanneer hij het nodig oordeelt, kan elk van beide voorzitters een zaak voorleggen aan het Arbitragehof in voltallige zitting. De voorzitters zijn ertoe gehouden wanneer van de zeven rechters die overeenkomstig artikel 55 de zetel samenstellen, twee rechters erom verzoeken.

In voltallige zitting kan het Hof slechts uitspraak doen voor zover er ten minste tien rechters en evenveel Nederlandstalige als Franstalige rechters aanwezig zijn. Zo aan deze laatste voorwaarde niet is voldaan, moet de jongstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, de jongste rechter in jaren van de talrijkste taalgroep, zich van elke beslissing onthouden.

Wanneer het Hof uitspraak doet in voltallige zitting, is bij staking van stemmen, de stem van de voorzitter beslissend. Wanneer de voorzitter afwezig of verhinderd is, wordt hij vervangen door de oudstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, de oudste rechter in jaren van dezelfde taalgroep.

M. Henrion et consorts proposent les amendements que voici:

« Au deuxième alinéa de cet article, supprimer la deuxième phrase. »

« In het tweede lid van dit artikel de tweede volzin te doen vervallen. »

Subsidiàirement:

« Au deuxième alinéa de cet article, remplacer la deuxième phrase par la disposition suivante: »

« Ils y sont tenus lorsque la majorité des sept juges qui, conformément à l'article 55, composent le siège, en font la demande. »

Subsidiàir:

« In het tweede lid van dit artikel de tweede volzin te vervangen als volgt: »

« Zij zijn ertoe gehouden wanneer de meerderheid van de zeven rechters die overeenkomstig artikel 55 de zetel samenstellen, erom verzoeken. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, il s'agit de la décision de porter une affaire en audience plénière.

Dans la loi actuelle, cette décision dépend des présidents. Sans vouloir avoir la religion de l'autorité des présidents, je crois qu'il est normal qu'ils exercent cette fonction de distribution.

D'après les renseignements que j'ai prudemment recueillis, le texte actuel n'a jamais soulevé de difficultés.

Je ne comprends pas pour quelle raison le gouvernement veut modifier ce qui marche bien dans la procédure interne de la Cour. C'est pour cela que mon amendement principal consistait à supprimer la disposition du deuxième alinéa, mais je n'insiste pas.

Je voudrais insister sur l'amendement subsidiaire qui me paraît tellement évident et logique que, j'en suis persuadé, le gouvernement va me donner raison.

En effet, si la décision doit être prise de soumettre l'affaire en audience plénière, ce qui vient le plus naturellement à l'esprit, c'est de ne pas donner ce pouvoir uniquement à deux membres, mais d'exiger la majorité, c'est-à-dire quatre membres sur les sept.

Si l'on ne suit pas cet amendement subsidiaire, on risque, dès le moment où la compétence de la Cour est étendue, de voir se ralentir le traitement des dossiers. Ce n'est vraiment pas le moment de porter beaucoup d'affaires en audience plénière. Par conséquent, il me paraît prudent et logique d'exiger ici la majorité.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, de regering heeft geoordeeld dit te moeten uitbreiden, om het mogelijk te maken dat niet alleen de voorzitter, indien hij het nodig acht, een zaak aan de voltallige zitting kan voorleggen, maar dat ook twee rechters, indien zij erom verzoeken, dit kunnen doen.

De Voorzitter. — Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor:

« In het tweede lid van dit artikel, de laatste zin te vervangen als volgt: »

« Zij zijn ertoe gehouden wanneer twee rechters van de kamer die zij voorzitten erom verzoeken. »

« Remplacer la dernière phrase de l'alinéa deux de cet article par ce qui suit: »

« Ils y sont tenus lorsque deux juges de la chambre qu'ils président en font la demande. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, het amendement bij artikel 56 en de amendementen bij de

volgende artikelen vloeien voort uit het amendement bij artikel 55. Indien dit artikel 55 in de zin van ons amendement wordt gewijzigd, dan moeten ook de volgende artikelen in die zin worden gewijzigd.

De Voorzitter. — Het lot van al deze amendementen zal dus afhangen van het lot dat het amendement bij artikel 55 beschooren is.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 56 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 56 sont réservés.

Art. 57. L'article 258 du Code pénal relatif au déni de justice est applicable aux juges de la Cour d'arbitrage.

Art. 57. Artikel 258 van het Strafwetboek betreffende de rechtsweigering is mede van toepassing op de rechters bij het Arbitragehof.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 58 est ainsi rédigé:

Art. 58. Le 1er septembre de chaque année, les présidents établissent, pour les besoins du service, une liste des juges de leur groupe linguistique. Y est porté le premier un juge nommé sur base de l'article 34, § 1er, 2°, si le président lui-même était nommé sur la base du 1°, ou inversement. Figurent ensuite alternativement sur la liste les juges nommés sur la base du 1° et les juges nommés sur la base du 2°.

Art. 58. Op 1 september van elk jaar maken de voorzitters, ten behoeve van de dienst, een lijst op van de rechters van hun taalgroep. Als eerste wordt erop ingeschreven een op grond van artikel 34, § 1, 2°, benoemde rechter als de voorzitter zelf op grond van het 1° benoemd is, of omgekeerd. Daarna volgen op de lijst beurtelings de rechters benoemd op grond van het 1° en de rechters benoemd op grond van het 2°.

Mevrouw Herman stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Herman propose la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 58 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 58 sont réservés.

L'article 59 est ainsi rédigé:

Art. 59. Les présidents siègent dans toutes les affaires.

Pour chaque affaire, le président en exercice désigne les juges du siège en se conformant aux règles suivantes. Dans sa liste, il retient:

— Pour la première affaire, les premiers, deuxième et troisième noms;

— Pour la deuxième affaire, les quatrième, cinquième et premier noms, et ainsi de suite.

Dans la liste de l'autre président, il retient:

— Pour la première affaire, les premier et deuxième noms;

— Pour la deuxième affaire, les troisième et quatrième noms;

— Pour la troisième affaire, les cinquième et premier noms, et ainsi de suite.

L'ordre des affaires est celui que détermine l'article 67.

Art. 59. De voorzitters nemen zitting in alle zaken.

Voor elke zaak wijst de voorzitter in functie de leden van de zetel aan met inachtneming van de volgende regels. Op zijn lijst plaatst hij:

— Voor de eerste zaak, de eerste, de tweede en de derde naam;

— Voor de tweede zaak, de vierde, de vijfde en de eerste naam, en zo verder.

Op de lijst van de andere voorzitter plaatst hij:

— Voor de eerste zaak, de eerste en de tweede naam;

— Voor de tweede zaak, de vierde, de vijfde en naam;

— Voor de derde zaak, de vijfde en de eerste naam, en zo verder.

De volgorde van de zaken is die bepaald in artikel 67.

Het woord is aan de heer Baert.

De heer Baert. — Mijnheer de Voorzitter, in de zevende alinea van dit artikel is in de Nederlandse tekst een storende drukfout geslopen. In de Nederlandse tekst staat immers «— voor de tweede zaak, de vierde, de vijfde en naam;» daar waar het moet zijn «voor de tweede zaak, de derde en de vierde naam». De Franse tekst is correct. Dit is geen amendement, mijnheer de Voorzitter, maar louter een tekstverbetering.

De Voorzitter. — Mijnheer Baert, ik zal de griffie vragen die tekstverbetering in het ontwerp aan te brengen.

Mevrouw Herman stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Herman propose la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 59 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 59 sont réservés.

L'article 60 est ainsi rédigé:

Art. 60. En cas d'absence ou d'empêchement d'un juge autre qu'un président, ce juge est remplacé par celui qui, nommé sur base de la même disposition, le suit sur la liste ou, s'il est le dernier de cette liste, par le premier.

Art. 60. Bij afwezigheid of verhindering van een rechter die geen voorzitter is, wordt die rechter vervangen door degene die, benoemd op grond van dezelfde bepaling, na hem komt op de lijst of, als hij de laatste is op die lijst, door de eerste.

Mevrouw Herman stelt voor dit artikel te doen vervallen.

Mme Herman propose la suppression de cet article.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 60 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 60 sont réservés.

Art. 61. La Cour est assistée par le greffier dont la langue est celle de l'instruction.

Art. 61. Het Hof wordt bijgestaan door de griffier wiens taal die van het onderzoek is.

— Réservé.

Aangehouden.

TITRE IV. — De l'emploi des langues

Chapitre 1er. — De l'emploi des langues devant la Cour d'arbitrage

Art. 62. Les affaires sont introduites devant la Cour d'arbitrage en français, en néerlandais ou en allemand.

Dans les actes et déclarations:

1° Le Conseil des ministres utilise le français ou le néerlandais selon les règles fixées à l'article 17, § 1er, des lois sur l'emploi des langues en matière administrative coordonnées le 18 juillet 1966;

2° Les Exécutifs utilisent leur langue administrative;

3° Les juridictions utilisent la langue ou les langues dans laquelle ou dans lesquelles elles doivent rédiger leur décision;

4° Les présidents des Chambres législatives, le président du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale et le président de l'assemblée réunie des groupes linguistiques du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale utilisent le français et le néerlandais;

5° Les présidents du Conseil de la Communauté française et du Conseil régional wallon utilisent le français, le président du Conseil de la Communauté germanophone l'allemand, et le président du Conseil flamand le néerlandais;

6° Les personnes ayant à justifier d'un intérêt utilisent la langue de leur choix, hormis le cas où elles sont soumises à la législation sur l'emploi des langues en matière administrative, auquel cas elles utilisent la langue qui est déterminée par les lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966.

La Cour constate d'office que les actes et les déclarations du Conseil des ministres, des Exécutifs, des présidents des assemblées législatives et des personnes soumises à la législation sur l'emploi des langues en matière administrative, qui ne sont pas adressés à la Cour dans la langue prescrite par l'alinéa 2, sont nuls.

TITEL IV. — *Gebruik van de talen*

Hoofdstuk 1. — Gebruik van de talen voor het Arbitragehof

Art. 62. De zaken worden bij het Arbitragehof ingediend in het Nederlands, in het Frans of in het Duits.

In de akten en verklaringen:

1° Gebruikt de Ministerraad het Nederlands of het Frans, naar gelang van de regels bepaald in artikel 17, § 1, van de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966;

2° Gebruiken de Executieven hun bestuurstaal;

3° Gebruiken de rechtscolleges de taal of de talen waarin zij hun beslissing moeten stellen;

4° Gebruiken de voorzitters van de Wetgevende Kamers, de voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de voorzitter van de verenigde vergadering van de taalgroepen van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad het Nederlands en het Frans;

5° Gebruiken de voorzitter van de Vlaamse Raad het Nederlands, de voorzitter van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap het Duits, en de voorzitters van de Franse Gemeenschapsraad en van de Waalse Gewestraad het Frans;

6° Gebruiken de personen die doen blijken van een belang, de taal die zij verkiezen behalve indien zij onderworpen zijn aan de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken, in welk geval zij de taal gebruiken die hen is opgelegd door de wetten op het gebruik der talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966.

Het Hof stelt ambtshalve de nietigheid vast van de akten en verklaringen van de Ministerraad, van de Executieven, van de voorzitters van de wetgevende vergaderingen en van de personen onderworpen aan de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken die niet aan het Hof worden gericht in de door het tweede lid opgelegde taal.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 63. § 1er. Sous réserve des dispositions des §§ 2 et 3, l'instruction de l'affaire a lieu dans la langue de la demande.

§ 2. Si l'affaire est introduite en allemand, ou à la fois en français et en néerlandais, la Cour décide si l'instruction est faite en français ou en néerlandais.

§ 3. Sans préjudice du § 2, l'instruction de l'affaire a lieu dans la langue de la région linguistique dans laquelle le domicile du requérant est situé, si la requête est introduite par une personne justifiant d'un intérêt et ayant son domicile dans une commune ou un groupe de communes où la loi ne prescrit ni ne permet l'emploi d'une autre langue que celle de la région où ils sont situés.

Le traitement des affaires jointes se poursuit dans la langue de l'affaire introduite en premier.

§ 4. Les dossiers à l'usage de la Cour seront traduits en français ou en néerlandais selon le cas.

Art. 63. § 1. Onder voorbehoud van het bepaalde in de §§ 2 en 3 geschiedt het onderzoek van de zaak in de taal van de aanvraag.

§ 2. Indien de zaak in het Duits of tegelijk in het Nederlands en het Frans is ingediend, beslist het Hof of het onderzoek in het Nederlands dan wel in het Frans wordt gevoerd.

§ 3. Onverminderd het bepaalde in § 2 geschiedt het onderzoek van de zaak in de taal van het taalgebied waarin de woonplaats van de verzoeker gelegen is, indien het verzoekschrift is ingediend door een persoon die doet blijken van een belang en die zijn woonplaats heeft in een gemeente of een groep van gemeenten waar de wet het gebruik van een andere taal dan die van het taalgebied waarin zij gelegen zijn niet voorschrijft noch toelaat.

De samengevoegde zaken worden verder behandeld in de taal van de eerst aanhangig gemaakte zaak.

§ 4. De stukken ten behoeve van het Hof worden vertaald in het Nederlands of het Frans naar gelang van het geval.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 64. Les interventions orales à l'audience ont lieu en français, en néerlandais ou en allemand; elles font l'objet d'une traduction simultanée.

Art. 64. De mondelinge verklaringen ter terechtzitting geschieden in het Nederlands, het Frans of het Duits, met simultaanvertaling.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 65. Les arrêts de la Cour sont rédigés et prononcés en français et en néerlandais. Ils sont publiés au *Moniteur belge* de la manière prévue à l'article 114, avec une traduction en allemand.

Toutefois, les arrêts sont rédigés, prononcés et publiés en français, en néerlandais et en allemand:

1° S'il s'agit d'arrêts rendus sur recours en annulation;

2° Si l'affaire est introduite en allemand.

Art. 65. De arresten van het Hof worden in het Nederlands en in het Frans gesteld en uitgesproken. Zij worden in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt op de wijze bepaald in artikel 114, met een vertaling in het Duits.

De arresten worden echter in het Nederlands, het Frans en het Duits gesteld, uitgesproken en bekendgemaakt:

1° Als het gaat om arresten, gewezen op beroepen tot vernietiging;

2° Als de zaak in het Duits is ingediend.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre II. — De l'emploi des langues dans les services de la Cour d'arbitrage

Art. 66. Les travaux administratifs de la Cour d'arbitrage et l'organisation de ses services sont régis par les dispositions de la législation sur l'emploi des langues en matière administrative, qui sont applicables aux services dont l'activité s'étend à tout le pays.

Hoofdstuk II. — Gebruik van de talen in de diensten van het Arbitragehof

Art. 66. De administratieve werkzaamheden van het Arbitragehof en de organisatie van de diensten zijn onderworpen aan de bepalingen van de wetgeving op het gebruik der talen in bestuurszaken, die gelden voor de diensten waarvan de werkring het hele land bestrijkt.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 67 est ainsi libellé :

*TITRE V. — Procédure devant la Cour d'arbitrage**Chapitre Ier. — De la mise au rôle et de la désignation des rapporteurs*

Art. 67. Le greffier inscrit les affaires au rôle de la Cour dans l'ordre de leur réception.

*TITEL V. — Rechtspleging voor het Arbitragehof**Hoofdstuk I. — Inschrijving op de rol en aanwijzing van de verslaggevers*

Art. 67. De griffier brengt de zaken op de rol van het Hof in de volgorde van ontvangst.

Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor :

« Dit artikel aan te vullen met een tweede lid, luidende :

« Ze worden beurtelings door de ene en de andere kamer behandeld, te beginnen bij de kamer voorgezeten door de voorzitter in functie. »

« Compléter cet article par un deuxième alinéa, rédigé comme suit :

« Elles sont traitées à tour de rôle par une chambre et par l'autre, à commencer par la chambre présidée par le président en fonction. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, ook dit amendement vloeit voort uit het amendement bij artikel 55, waardoor de hele werking van het Arbitragehof aan dit tweekamerstelsel zal moeten worden aangepast.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 67 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 67 sont réservés.

L'article 68 est ainsi rédigé :

Art. 68. Pour chaque affaire, les rapporteurs sont les juges désignés en premier lieu sur chacune des listes visées à l'article 59.

Chaque rapporteur est chargé d'instruire le dossier et de faire rapport à l'audience.

Art. 68. Voor elke zaak zijn de verslaggevers de rechters die op ieder van de in artikel 59 bedoelde lijsten als eerste vermeld staan.

Elke verslaggever heeft tot taak het dossier te behandelen en ter terechtzitting verslag uit te brengen.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement que voici :

« Remplacer le premier alinéa de cet article par la disposition suivante :

« Pour chaque affaire, chacun des deux présidents désigne un rapporteur de son groupe linguistique. »

« Het eerste lid van dit artikel te vervangen als volgt :

« Voor elke zaak wijst elk van de twee voorzitters een verslaggever uit zijn taalgroep aan. »

Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor :

« Het eerste lid van dit artikel te vervangen als volgt :

« Voor elke zaak zijn er twee verslaggevers volgens een beurtrol, te beginnen bij de jongstbenoemde rechter of, in voorkomend geval, de jongste rechter in jaren, vervolgens de tweedejongstbenoemde of, in voorkomend geval, de tweede jongste in jaren, en tenslotte de oudstbenoemde of, in voorkomend geval, de oudste in jaren, van elke taalgroep van de kamer die de zaak behandelt. »

Remplacer le premier alinéa de cet article par ce qui suit :

« Pour chaque affaire, il y a deux rapporteurs qui interviennent à tour de rôle, à commencer par le juge le dernier nommé ou, le cas échéant, le juge le plus jeune, puis le juge qui précède le dernier nommé ou, le cas échéant, le juge qui précède le plus jeune, et enfin le plus ancien ou, le cas échéant, le plus âgé, de chaque groupe linguistique de la chambre qui traite l'affaire. »

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 68 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 68 sont réservés.

L'article 69 est libellé comme suit :

Chapitre II. — De la procédure préliminaire

Art. 69. Il existe une chambre restreinte, composée du président et des deux rapporteurs.

Hoofdstuk II. — Voorafgaande rechtspleging

Art. 69. Er is een beperkte kamer, bestaande uit de voorzitter en de twee verslaggevers.

M. Henrion et consorts, Mme Herman, ainsi que M. Desmedt proposent la suppression de cet article.

De heer Henrion c.s., mevrouw Herman, alsmede de heer Desmedt stellen voor dit artikel te doen vervallen.

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je proposais un système tout à fait différent. Le gouvernement l'a repoussé une première fois et il va à nouveau le faire à présent. Je ne vais donc pas épuiser mes forces ni celles du secrétaire d'Etat.

Dès lors, je me réfère à ma justification.

M. le Président. — La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt. — Monsieur le Président, j'ai commis une erreur dans ma justification écrite. Dans la phrase: «L'introduction d'une chambre restreinte n'apparaît pas comme une manière adéquate pour écourter les recours», c'est évidemment le mot «écarter» qu'il faut lire.

Je me réfère à ma justification.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 69 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 69 worden aangehouden.

L'article 70 est ainsi rédigé:

Art. 70. Dès réception d'un recours en annulation ou d'une décision de renvoi, les rapporteurs examinent s'il apparaît ou non, au vu de la requête ou de la décision de renvoi, que le recours ou la question est manifestement irrecevable ou non fondé, ou que la Cour d'arbitrage n'est manifestement pas compétente pour en connaître.

Art. 70. Dadelijk na ontvangst van een beroep tot vernietiging of van een verwijzingsbeslissing onderzoeken de verslaggevers of het bij inzage van het verzoekschrift of van de verwijzingsbeslissing, duidelijk is dat het beroep of de vraag klaarblijkelijk niet ontvankelijk of niet gegrond is, of dat het Arbitragehof klaarblijkelijk niet bevoegd is om er kennis van te nemen.

M. Henrion et consorts et M. Desmedt proposent la suppression de cet article.

De heer Henrion c.s. en de heer Desmedt stellen voor dit artikel te doen vervallen.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement subsidiaire que voici:

«A l'article 70, supprimer les mots «ou non fondé.»

«In artikel 70 de woorden «of niet gegrond» te doen vervallen.»

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Je me réfère à ma justification, monsieur le Président.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 70 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 70 worden aangehouden.

L'article 71 est ainsi libellé:

Art. 71. Si le recours en annulation ou la question préjudicielle apparaît comme manifestement irrecevable ou comme ne relevant manifestement pas de la compétence de la Cour, les rapporteurs font rapport à ce sujet devant le président dans un délai de trente jours au maximum suivant la réception de la requête ou de la décision de renvoi; si la règle attaquée fait également l'objet d'une demande de suspension, ce délai est réduit à dix jours au maximum.

Les conclusions des rapporteurs sont notifiées aux parties par le greffier dans le délai prévu à l'alinéa premier. Les parties disposent de quinze jours francs à compter de la réception de la notification pour introduire un mémoire justificatif.

La chambre restreinte peut alors décider, à l'unanimité des voix, de mettre fin à l'examen de l'affaire, sans autre acte de procédure, par un arrêt dans lequel le recours ou la question est déclaré irrecevable ou dans lequel il est constaté que la Cour n'est pas compétente.

Si la proposition de prononcer un arrêt d'irrecevabilité ou d'incompétence n'est pas retenue, la chambre restreinte le constate par ordonnance.

Art. 71. Indien het beroep tot vernietiging of de prejudiciële vraag klaarblijkelijk niet ontvankelijk lijkt of klaarblijkelijk niet tot de bevoegdheid van het Hof behoort, brengen de verslaggevers hierover bij de voorzitter verslag uit binnen een termijn van maximum dertig dagen na ontvangst van het verzoekschrift of van de verwijzingsbeslissing; indien de bestreden regel tevens het onderwerp is van een vordering tot schorsing, wordt deze termijn teruggebracht tot maximum tien dagen.

De conclusies van de verslaggevers worden door de griffier ter kennis gebracht van de partijen binnen de in het eerste lid bepaalde termijn. De partijen beschikken over vijftien vrije dagen, te rekenen van de ontvangst van de kennisgeving, om een memorie met verantwoording in te dienen.

De beperkte kamer kan dan, met eenparigheid van stemmen beslissen dat de zaak zonder verdere rechtspleging wordt afgedaan met een arrest dat het beroep of de vraag niet ontvankelijk verklaart of waarin wordt vastgesteld dat het Hof niet bevoegd is.

Wordt het voorstel om een arrest van niet-ontvankelijkheid of niet-bevoegdheid uit te spreken niet gevolgd, dan stelt de beperkte kamer dit bij beschikking vast.

M. Henrion et consorts et M. Desmedt proposent la suppression de cet article.

De heer Henrion c.s. en de heer Desmedt stellen voor dit artikel te doen vervallen.

Mevrouw Herman stelt volgende amendementen A, B en C voor:

«A. In het derde lid van dit artikel, de woorden «De beperkte kamer kan» te vervangen door de woorden «De voorzitter en de verslaggevers kunnen.»

«B. In het vierde lid van dit artikel, de woorden «stelt de beperkte kamer» te vervangen door de woorden «stellen de voorzitter en de verslaggevers.»

«C. Aan dit artikel een vijfde lid toe te voegen, luidende:

«Voor de zaken, waarvoor de voorzitter verslaggever is, wordt hij, enkel en alleen voor de in dit artikel bepaalde rechtspleging, als voorzitter vervangen door de oudstbenoemde of, in voorkomend geval, de oudste in jaren van twee andere rechters van dezelfde taalgroep en die zitting hebben in dezelfde kamer als de voorzitter.»

«A. Au troisième alinéa de cet article, remplacer les mots «La chambre restreinte peut» par les mots «Le président et les rapporteurs peuvent.»

«B. Au quatrième alinéa de cet article, remplacer les mots «la chambre restreinte le constate» par les mots «le président et les rapporteurs le constatent.»

«C. Compléter cet article par un cinquième alinéa, libellé comme suit:

«Dans les affaires pour lesquelles le président est rapporteur, il est remplacé en tant que président, uniquement pour la procédure visée au présent article, par le plus ancien ou, le cas échéant, le plus âgé de deux autres juges du même groupe linguistique, qui siègent dans la même chambre que le président.»

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, mijn amendement bij artikel 71 is gegrond op de verantwoording van het amendement bij artikel 55.

De Voorzitter. — De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 71 worden aangehouden.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 71 sont réservés.

L'article 72 est ainsi rédigé :

Art. 72. Si le recours en annulation apparaît comme manifestement non fondé ou si la question préjudicielle est manifestement sans objet, les rapporteurs font rapport à ce sujet devant la Cour dans un délai de trente jours au maximum suivant, selon le cas, la réception de la requête ou de la question préjudicielle; si la règle attaquée fait également l'objet d'une demande de suspension, ce délai est réduit à dix jours au maximum.

Les conclusions des rapporteurs sont notifiées aux parties par le greffier dans le délai prévu à l'alinéa premier. Les parties disposent de quinze jours francs à compter de la réception de la notification pour introduire un mémoire justificatif.

La Cour peut alors décider de mettre fin à l'examen de l'affaire, sans autre acte de procédure, par un arrêt dans lequel, selon le cas, le recours ou la question est déclaré non fondé.

Si la proposition de prononcer un arrêt déclarant l'affaire non fondée ou un arrêt de réponse immédiate n'est pas retenue, la Cour le constate par ordonnance.

Art. 72. Indien het beroep tot vernietiging klaarblijkelijk niet gegrond lijkt of de prejudiciële vraag klaarblijkelijk zonder voorwerp is, brengen de verslaggevers hierover bij het Hof verslag uit binnen een termijn van maximum dertig dagen na ontvangst van het verzoekschrift of de verwijzingsbeslissing; indien de bestreden regel tevens het onderwerp is van een vordering tot schorsing, wordt deze termijn teruggebracht tot maximum tien dagen.

De conclusies van de verslaggevers worden door de griffier ter kennis gebracht van de partijen binnen de in het eerste lid bepaalde termijn. De partijen beschikken over vijftien vrije dagen, te rekenen van de ontvangst van de kennisgeving, om een memorie met verantwoording in te dienen.

Het Hof kan dan beslissen dat de zaak zonder verdere rechtspleging wordt afgedaan met een arrest waarin, naar gelang van het geval, het beroep of de vraag niet gegrond wordt verklaard.

Wordt het voorstel om een arrest van niet-gegrondheid of een arrest van onmiddellijk antwoord uit te spreken niet gevolgd, dan stelt het Hof dit bij beschikking vast.

M. Henrion et consorts et M. Desmedt proposent la suppression de cet article.

De heer Henrion c.s. en de heer Desmedt stellen voor dit artikel te doen vervallen.

Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 72 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 72 worden aangehouden.

L'article 73 est ainsi rédigé :

Art. 73. Les arrêts visés aux articles 71, alinéa trois, et 72, alinéa trois, sont notifiés aux parties.

Art. 73. Van de arresten bedoeld in de artikelen 71, derde lid, en 72, derde lid, wordt kennis gegeven aan de partijen.

M. Henrion et consorts et M. Desmedt proposent la suppression de cet article.

De heer Henrion c.s. en de heer Desmedt stellen voor dit artikel te doen vervallen.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement subsidiaire que voici :

« Modifier l'article 73 comme suit :

« Les arrêts visés à l'article 71, alinéa 3, sont notifiés aux parties. »

« Artikel 73 te wijzigen als volgt :

« Van de arresten bedoeld in artikel 71, derde lid, wordt kennis gegeven aan de partijen. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 73 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 73 worden aangehouden.

L'article 74 est ainsi libellé :

Chapitre III. — De la publication et de la notification des recours et des questions préjudicielles

Art. 74. Lorsqu'il n'a pas été fait application des articles 71 et 72 ou au vu de l'ordonnance visée à l'article 71, alinéa quatre, ou de l'ordonnance visée à l'article 72, alinéa quatre, le greffier fait publier au *Moniteur belge*, en français, en néerlandais et en allemand, un avis indiquant notamment l'auteur et l'objet du recours en annulation ou de la question préjudicielle.

La procédure se poursuit conformément aux dispositions suivantes.

Hoofdstuk III. — Bekendmaking en kennisgeving van de beroepen en de prejudiciële vragen

Art. 74. Wanneer geen toepassing is gegeven aan de artikelen 71 en 72 of na inzage van de in artikel 71, vierde lid, bedoelde beschikking of van de beschikking bedoeld in artikel 72, vierde lid, laat de griffier in het *Belgisch Staatsblad*, in het Nederlands, het Frans en het Duits een bericht bekendmaken waarin de indiener en het onderwerp van het beroep of van de prejudiciële vraag worden aangegeven.

De procedure wordt voortgezet overeenkomstig de navolgende bepalingen.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement que voici :

« Remplacer cet article par les dispositions suivantes :

« Si le recours en annulation ou la question préjudicielle apparaît comme manifestement irrecevable ou comme ne relevant manifestement pas de la compétence de la Cour, celle-ci peut décider, après avoir entendu son rapporteur dans les trente jours au maximum après la réception de la requête ou de la décision de renvoi, de mettre fin à l'examen de l'affaire, sans autre acte de procédure, par un arrêt dans lequel il est constaté que la Cour n'est pas compétente. Cet arrêt est notifié aux parties.

Lorsqu'il n'est pas fait application de l'alinéa 1er, dans le délai de trente jours, le greffier fait publier au *Moniteur belge* en français, en néerlandais et en allemand, un avis indiquant notamment l'auteur et l'objet du recours en annulation ou de la question préjudicielle.

La procédure se poursuit alors conformément aux dispositions suivantes. »

« Dit artikel te vervangen als volgt :

« Indien het beroep tot vernietiging of de prejudiciële vraag klaarblijkelijk niet ontvankelijk lijkt of klaarblijkelijk niet tot de bevoegdheid van het Hof behoort, kan het Hof beslissen, na zijn verslaggever te hebben gehoord binnen ten hoogste dertig dagen na de ontvangst van het verzoekschrift of van de beslissing tot verwijzing, dat de zaak zonder verdere rechtspleging wordt afgedaan, met een arrest dat de zaak niet ontvankelijk verklaart

of waarin wordt vastgesteld dat het Hof niet bevoegd is. Van dat arrest wordt kennis gegeven aan de partijen.

Wanneer binnen een termijn van dertig dagen geen toepassing is gegeven aan het eerste lid, laat de griffier in het Belgisch Staatsblad, in het Nederlands, het Frans en het Duits een bericht bekendmaken waarin de indiener en het onderwerp van het beroep of van de prejudiciële vraag worden aangegeven.

De procedure wordt dan voortgezet overeenkomstig de volgende bepalingen.»

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 74 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 74 worden aangehouden.

Art. 75. La Cour peut commettre un avocat d'office. La désignation sera considérée comme nulle si la partie intéressée choisit un conseil personnel.

Le Roi organise les modalités de l'assistance.

Art. 75. Het Hof kan ambtshalve een advocaat aanstellen. De aanstelling zal als nietig worden beschouwd indien de belanghebbende partij een persoonlijke raadsman kiest.

De Koning bepaalt op welke wijze de bijstand zal worden verleend.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 76. § 1er. Le greffier notifie les recours en annulation introduits par le Conseil des ministres, aux Exécutifs régionaux et de Communauté ainsi qu'aux présidents des assemblées législatives.

§ 2. Il notifie les recours en annulation introduits par un Exécutif régional ou de Communauté au Conseil des ministres et aux autres Exécutifs ainsi qu'aux présidents des assemblées législatives.

§ 3. Il notifie les recours en annulation introduits par le président d'une assemblée législative au Conseil des ministres, aux Exécutifs régionaux et de Communauté et aux présidents des autres assemblées législatives.

§ 4. Il notifie les recours en annulation introduits par une personne justifiant d'un intérêt au Conseil des ministres et aux Exécutifs régionaux et de Communauté ainsi qu'aux présidents des assemblées législatives.

Art. 76. § 1. De griffier brengt de door de Ministerraad ingestelde beroepen tot vernietiging ter kennis van de Gemeenschaps- en Gewestexecutieven en van de voorzitters van de wetgevende vergaderingen.

§ 2. Hij brengt de door een Gemeenschaps- of Gewestexecutieve ingestelde beroepen tot vernietiging ter kennis van de Ministerraad en van de andere Executieven en van de voorzitters van de wetgevende vergaderingen.

§ 3. Hij brengt de door de voorzitter van een wetgevende vergadering ingestelde beroepen tot vernietiging ter kennis van de Ministerraad, van de Gemeenschaps- en Gewestexecutieven en van de voorzitters van de andere wetgevende vergaderingen.

§ 4. Hij brengt de door een individuele belanghebbende ingestelde beroepen tot vernietiging ter kennis van de Ministeraad en van de Gemeenschaps- en Gewestexecutieven en van de voorzitters van de wetgevende vergaderingen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 77. Le greffier notifie les décisions de renvoi au Conseil des ministres, aux Exécutifs régionaux et de Communauté et aux présidents des assemblées législatives, ainsi qu'aux parties en cause devant la juridiction qui a pris la décision de renvoi.

Art. 77. De griffier brengt de verwijzingsbeslissingen ter kennis van de Ministerraad, van de Gemeenschaps- en Gewestexecutieven en van de voorzitters van de wetgevende vergaderingen, evenals van de partijen in het geding voor het rechtscollege dat de verwijzingsbeslissing genomen heeft.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 78. Lorsqu'une même disposition fait l'objet d'un recours en annulation et d'une décision de renvoi antérieure, le greffier notifie le recours en annulation aux parties en cause devant la juridiction qui a posé la question préjudicielle. La notification fait mention du délai dans lequel elles peuvent déposer un mémoire, conformément à l'article 85.

Sauf application de l'article 100, la Cour statue d'abord sur le recours en annulation.

Art. 78. Indien een zelfde bepaling het onderwerp van een beroep tot vernietiging en van een vroegere verwijzingsbeslissing is, brengt de griffier het beroep tot vernietiging ter kennis van de partijen in het geding voor het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld. De kennisgeving vermeldt binnen welke termijn zij een memorie kunnen indienen overeenkomstig artikel 85.

Behoudens toepassing van artikel 100, doet het Hof eerst uitspraak op het beroep tot vernietiging.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre IV. — De l'instruction

Art. 79. L'instruction a lieu par écrit.

Hoofdstuk IV. — Het onderzoek

Art. 79. Het onderzoek is schriftelijk.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 80. Les notifications au Conseil des ministres sont faites au cabinet du Premier ministre.

Les notifications aux Exécutifs des Communautés et des Régions sont faites au cabinet du président de l'Exécutif.

Les notifications aux présidents des assemblées législatives sont faites au greffe de l'assemblée.

Art. 80. De kennisgevingen aan de Ministerraad worden gedaan aan het kabinet van de Eerste minister.

De kennisgevingen aan de Gemeenschaps- en Gewestexecutieven worden gedaan aan het kabinet van de voorzitter van de Executieve.

De kennisgevingen aan de voorzitters van de wetgevende vergaderingen worden gedaan aan de griffie van de vergadering.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 81. Toute partie, si elle n'est pas une autorité publique, indique dans la requête ou le mémoire son domicile ou son siège en Belgique ou le domicile qu'elle élit en Belgique.

A défaut d'une telle indication, aucune notification ne doit être faite par le greffe et la procédure est réputée contradictoire.

Toute notification est faite par le greffe au siège ou domicile indiqué, même en cas de décès de la partie.

Art. 81. Elke partij die geen openbare overheid is, vermeldt in het verzoekschrift of de memorie, haar woonplaats of zetel in België dan wel de woonplaats die zij in België kiest.

Bij gebreke van een zodanige vermelding, behoeft de griffie generlei kennisgeving te doen en wordt de rechtspleging geacht op tegenspraak te worden gevoerd.

Elke kennisgeving wordt door de griffie aan de vermelde zetel of woonplaats gedaan, zelfs wanneer de partij overleden is.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 82. L'envoi à la Cour de toute pièce de procédure est fait sous pli recommandé à la poste.

L'envoi par la Cour de toute pièce, notification ou convocation est fait sous pli recommandé à la poste avec accusé de réception.

Le délai accordé aux parties prend cours à la date de la réception du pli. Si le destinataire refuse le pli, le délai prend cours à dater du refus.

La date de la poste fait foi tant pour l'envoi que pour la réception ou pour le refus.

Art. 82. Alle stukken van de rechtspleging worden bij een ter post aangetekende brief aan het Hof gezonden.

De verzending van elk stuk, elke kennisgeving of oproeping door het Hof wordt gedaan bij een ter post aangetekende brief met ontvangstmelding.

De termijn waarover de partijen beschikken, gaat in op de dag van ontvangst van de brief. Zo de geadresseerde de brief weigert, gaat de termijn in op de dag van de weigering.

De datum van het postmerk heeft bewijskracht zowel voor de verzending als voor de ontvangst of voor de weigering.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 83. A toute requête ou mémoire sont jointes dix copies certifiées conformes par le signataire.

La remise de copies supplémentaires peut être ordonnée.

Art. 83. Bij ieder verzoekschrift of iedere memorie worden tien door de ondertekenaar voor eensluidend verklaarde afschriften gevoegd.

Het indienen van bijkomende afschriften kan bevolen worden.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 84. Les requêtes et mémoires transmis à la Cour contiennent un inventaire des pièces à l'appui.

Tout dossier est transmis avec un inventaire des pièces qui le composent.

Art. 84. De tot het Hof gerichte verzoekschriften en memories bevatten een inventaris van de tot staving aangevoerde stukken.

Elk dossier wordt toegezonden met een inventaris van de stukken waaruit het samengesteld is.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 85. Dans les 45 jours de la réception des notifications faites par le greffier en vertu des articles 76, 77 et 78 le Conseil

des ministres, les Exécutifs, les présidents des assemblées législatives et les personnes destinataires de ces notifications peuvent adresser un mémoire à la Cour.

Lorsque l'affaire concerne un recours en annulation, ces mémoires peuvent formuler de nouveaux moyens. Subséquentement, les parties ne peuvent plus invoquer de nouveaux moyens.

Le délai fixé à l'alinéa premier peut être abrégé ou prorogé par ordonnance motivée du président.

Art. 85. Binnen 45 dagen na ontvangst van de door de griffier krachtens de artikelen 76, 77 en 78 gedane kennisgevingen kunnen de Ministerraad, de Executieven, de voorzitters van de wetgevende vergaderingen en de personen aan wie die kennisgevingen zijn gericht, een memorie bij het Hof indienen.

Wanneer de zaak een beroep tot vernietiging betreft, mogen die memories nieuwe middelen bevatten. De partijen kunnen nadien geen nieuwe middelen meer voordragen.

De in het eerste lid bepaalde termijn kan verkort of verlengd worden bij een met redenen omklede beschikking van de voorzitter.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 86. Les mémoires visés à l'article 85, qui n'ont pas été introduits dans les délais prévus par la loi, sont écartés des débats.

Art. 86. De memories bedoeld in artikel 85, die niet zijn ingediend binnen de door deze wet bepaalde termijn, worden uit de debatten geweerd.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 87 est ainsi rédigé:

Art. 87. § 1er. Lorsque la Cour d'arbitrage statue, à titre préjudiciel, sur les questions visées à l'article 26, toute personne justifiant d'un intérêt dans la cause devant la juridiction qui ordonne le renvoi, peut adresser un mémoire à la Cour dans les trente jours de la publication prescrite par l'article 74. Elle est, de ce fait, réputée partie au litige.

§ 2. Lorsque la Cour d'arbitrage statue sur les recours en annulation visés à l'article 1er, toute personne justifiant d'un intérêt peut adresser ses observations dans un mémoire à la Cour dans les trente jours de la publication prescrite par l'article 74. Elle est, de ce fait, réputée partie au litige.

Art. 87. § 1. Wanneer het Arbitragehof, bij wijze van prejudiciële beslissing, uitspraak doet op vragen als bedoeld in artikel 26, kan ieder die van een belang doet blijken in de zaak voor de rechter die de verwijzing gelast, een memorie aan het Hof richten binnen dertig dagen na de bekendmaking voorgeschreven in artikel 74. Hij wordt daardoor geacht partij in het geding te zijn.

§ 2. Wanneer het Arbitragehof uitspraak doet op beroepen tot vernietiging als bedoeld in artikel 1, kan ieder die van een belang doet blijken, zijn opmerkingen in een memorie aan het Hof richten binnen dertig dagen na de bekendmaking voorgeschreven in artikel 74. Hij wordt daardoor geacht partij in het geding te zijn.

M. Henrion et consorts proposent l'amendement que voici:

« Au § 2 de cet article, après le mot « intérêt », insérer les mots « direct et personnel. »

« In § 2 van dit artikel, vóór het woord « belang », in te voegen de woorden « rechtstreeks en persoonlijk. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification.

M. le Président. — Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 87 sont réservés.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 87 worden aangehouden.

Art. 88. Toute personne qui, en application des articles 85 et 87, adresse un mémoire à la Cour, est tenue d'y joindre le dossier qu'elle détient.

Art. 88. Ieder die met toepassing van de artikelen 85 en 87 een memorie aan het Hof richt, is gehouden er het dossier bij te voegen waarover hij beschikt.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 89. A l'expiration des délais prévus par les articles 85 et 87, le greffier transmet une copie des mémoires déposés aux autres parties ayant introduit une requête ou déposé un mémoire. Elles disposent alors de trente jours à dater du jour de la réception pour faire parvenir au greffe un mémoire en réponse.

Art. 89. Na het verstrijken van de termijnen bepaald in de artikelen 85 en 87, zendt de griffier een afschrift van de ingediende memories aan de andere partijen die een verzoekschrift of een memorie hebben ingediend. Deze beschikken dan over dertig dagen vanaf de dag van ontvangst om aan de griffie een memorie van antwoord te doen geworden.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 90. A l'expiration du délai prévu par l'article 89, la Cour, les rapporteurs entendus, décide si l'affaire est ou non en état.

L'ordonnance décidant que l'affaire est en état fixe le jour de l'audience.

L'ordonnance décidant que l'affaire n'est pas en état énonce les devoirs à accomplir par les rapporteurs ou par les greffiers, mentionne, le cas échéant, les moyens qui, en l'état de l'affaire, paraissent devoir être examinés d'office et invite les parties à déposer un mémoire à cet égard dans le délai qu'elle fixe. Une fois ces devoirs accomplis, la Cour procède conformément aux alinéas premier et deux.

Les ordonnances sont notifiées aux parties.

Art. 90. Na het verstrijken van de termijn bepaald in artikel 89, beslist het Hof, de verslaggevers gehoord, of de zaak al dan niet in staat van wijzen is.

De beschikking waarbij beslist wordt dat de zaak in staat van wijzen is, bepaalt de dag van de terechtzitting.

De beschikking waarbij beslist wordt dat de zaak niet in staat van wijzen is, vermeldt de verrichtingen die door de verslaggevers of door de griffiers moeten worden gedaan, vermeldt in voorkomend geval de middelen die, in de stand van de zaak, ambtshalve lijken te moeten worden onderzocht en verzoekt de partijen te dien aanzien een memorie in te dienen binnen de termijn die ze bepaalt. Als die verrichtingen eenmaal zijn gedaan, handelt het Hof overeenkomstig het eerste en het tweede lid.

Van de beschikkingen wordt aan de partijen kennis gegeven.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 91 est ainsi rédigé:

Art. 91. La Cour a les pouvoirs d'instruction et d'investigation les plus étendus.

Elle peut notamment:

1° Correspondre directement avec le Premier ministre, avec les présidents des assemblées législatives et des Exécutifs, ainsi qu'avec toute autre autorité publique;

2° Entendre contradictoirement les parties et se faire communiquer par elles et par toute autorité publique tous documents et renseignements ayant trait à l'affaire;

3° Entendre toute personne dont elle estime l'audition utile;

4° Procéder sur les lieux à toute constatation;

5° Commettre des experts.

Elle peut, par ordonnance, déléguer aux rapporteurs les pouvoirs d'instruction et d'investigation qu'elle détermine.

Art. 91. Het Hof beschikt over de ruimste onderzoeks- en opsporingsbevoegdheden.

Het kan met name:

1° Rechtstreeks briefwisseling voeren met de Eerste minister, met de voorzitters van de wetgevende vergaderingen en van de Executieven, alsmede met iedere andere openbare overheid;

2° De partijen op tegenspraak horen en zich door die partijen en door iedere openbare overheid alle de zaak betreffende stukken en gegevens doen overleggen;

3° Iedere persoon horen die het nuttig acht te horen;

4° Elke vaststelling ter plaatse doen;

5° Deskundigen aanstellen.

Het kan, bij beschikking, aan de verslaggevers de onderzoeks- en opsporingsbevoegdheden delegeren die het bepaalt.

M. Henrion et consorts proposent les amendements que voici:

« Supprimer le dernier alinéa de cet article. »

« Het laatste lid van dit artikel te doen vervallen. »

Subsidiairement:

« Remplacer le dernier alinéa de cet article par ce qui suit :

Elle peut, par ordonnance, déléguer aux rapporteurs certains pouvoirs d'instruction et d'investigation dans la mesure où ceux-ci apparaissent comme absolument indispensables à l'exercice de leur mission telle que délimitée par l'article 70. »

Subsidiair:

« Het laatste lid van dit artikel te vervangen als volgt :

Het kan, bij beschikking, aan de verslaggevers bepaalde onderzoeks- en opsporingsbevoegdheden delegeren voor zover die volstrekt noodzakelijk blijken voor de uitvoering van hun opdracht, zoals die is bepaald in artikel 70. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, je me réfère à ma justification.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 91 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 91 worden aangehouden.

Art. 92. La Cour peut décider que les personnes visées à l'article 91, 3°, seront entendues sous serment, les parties et leurs avocats convoqués.

En ce cas, elles prêteront le serment suivant:

« Je jure en honneur et conscience de dire toute la vérité, rien que la vérité »,

ou

« Ik zweer in eer en geweten dat ik de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen »,

ou

«Ich schwöre auf Ehre und Gewissen, die ganze Wahrheit und nur die Wahrheit zu sagen.»

Toute personne convoquée sera tenue de comparaître et de satisfaire à la convocation. Le refus de comparaître, de prêter serment ou de déposer sera puni d'une amende de vingt-six à cent francs.

Procès-verbal relatif à la non-comparution ou au refus de témoigner sous serment sera dressé et transmis au procureur du Roi de l'arrondissement dans lequel la personne devait être entendue.

Les dispositions du Code pénal relatives au faux témoignage en matière civile ainsi qu'à la subornation des témoins sont applicables à la procédure d'enquête prévue par le présent article.

Le procès-verbal de l'audition est signé par le président ou par les juges de la Cour qui y ont procédé, par le greffier et par la personne entendue.

Art. 92. Het Hof kan beslissen dat de in artikel 91, 3° bedoelde personen onder ede worden gehoord, nadat de partijen en hun advocaten zijn opgeroepen.

In dat geval leggen zij de volgende eed af:

«Ik zweer in eer en geweten dat ik de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen»,

ou

«Je jure en honneur et conscience de dire toute la vérité, rien que la vérité»,

ou

«Ich schwöre auf Ehre und Gewissen, die ganze Wahrheit und nur die Wahrheit zu sagen.»

Iedere opgeroepene is gehouden te verschijnen en aan de oproeping gevolg te geven. Hij die weigert te verschijnen, de eed af te leggen of te getuigen, wordt gestraft met geldboete van zesentwintig tot honderd frank.

Van het niet-verschijnen of van de weigering om onder ede te getuigen wordt proces-verbaal opgemaakt; dit wordt gezonden aan de procureur des Konings van het arrondissement waar de persoon moest worden gehoord.

De bepalingen van het Strafwetboek betreffende valse getuigenis in burgerlijke zaken en betreffende verleiding van getuigen zijn mede van toepassing op de in dit artikel bepaalde onderzoeksprocedure.

Het proces-verbaal van het verhoor wordt getekend door de voorzitter of door de rechters van het Hof die het verhoor hebben gehouden, door de griffier en door de gehoorde personen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 93. En cas de descente sur les lieux, les parties et leurs avocats sont convoqués.

Art. 93. In geval van plaatsopneming worden de partijen en hun advocaten opgeroepen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 94. La Cour détermine par ordonnance la mission des experts qu'elle commet et fixe le délai pour le dépôt de leur rapport. Le greffier notifie cette ordonnance aux experts et aux parties.

Les articles 966 à 970 du Code judiciaire sont d'application aux experts commis.

Dans les huit jours qui suivent la notification prévue à l'alinéa 1er, les experts avisent par lettre recommandée à la poste chacune des parties des lieu, jour et heure où ils commenceront leurs opérations.

Les pièces nécessaires sont remises aux experts; les parties peuvent faire tels dires et réquisitoires qu'elles jugent convenables; il en est fait mention dans le rapport, dont les préliminaires sont portés à la connaissance des parties.

Le rapport est signé par tous les experts, sauf empêchement constaté par le greffier au moment du dépôt du rapport. La signature des experts est précédée du serment:

«Je jure que j'ai rempli ma mission en honneur et conscience, avec exactitude et probité»,

ou

«Ik zweer dat ik in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk, mijn opdracht heb vervuld»,

ou

«Ich schwöre, daß ich den mir erteilten Auftrag auf Ehre und Gewissen, genau und ehrlich erfüllt habe».

La minute du rapport est déposée au greffe. Le greffier en avise les parties.

La Cour peut, pour des motifs graves et par une décision motivée, mettre fin à la mission des experts et pourvoir à leur remplacement après les avoir entendus. Le greffier notifie la décision aux experts et aux parties.

Art. 94. Het Hof bepaalt bij beschikking de opdracht van de deskundigen die het aanstelt, alsook de termijn voor het indienen van hun verslag. De griffier geeft van dat bevel kennis aan de deskundigen en aan de partijen.

De artikelen 966 tot 970 van het Gerechtelijk Wetboek zijn mede van toepassing op de aangestelde deskundigen.

Binnen acht dagen na de in het eerste lid bedoelde kennisgeving, stellen de deskundigen, bij een ter post aangetekende brief, elke partij in kennis van de plaats, de dag en het uur waar en waarop zij hun verrichtingen zullen aanvangen.

De nodige stukken worden de deskundigen ter hand gesteld; de partijen kunnen zodanige voordrachten en vorderingen doen als zij goedvinden; melding ervan wordt gemaakt in het verslag, waarvan de inleidende gegevens ter kennis worden gebracht van de partijen.

Behoudens verhinderd, door de griffier bij de indiening van het verslag vastgesteld, wordt het verslag getekend door alle deskundigen. De handtekening van de deskundigen wordt voorafgegaan door de eed:

«Ik zweer dat ik in eer en geweten, nauwgezet en eerlijk, mijn opdracht heb vervuld»,

ou

«Je jure que j'ai rempli ma mission en honneur et conscience, avec exactitude et probité»,

ou

«Ich schwöre, daß ich den mir erteilten Auftrag auf Ehre und Gewissen, genau und ehrlich erfüllt habe».

De minuut van het verslag wordt ter griffie neergelegd. De partijen worden hiervan door de griffier in kennis gesteld.

Het Hof kan, om gewichtige redenen en bij gemotiveerde beslissing, een einde maken aan de opdracht van de deskundigen en in hun vervanging voorzien na hen te hebben gehoord. De griffier geeft van de beslissing kennis aan de deskundigen en aan de partijen.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre V. — Des incidents

Section I. — De l'inscription en faux

Art. 95. Lorsqu'une partie s'inscrit en faux contre une pièce produite, la Cour invite la partie qui l'a produite à déclarer sans délai si elle persiste dans son intention de s'en servir.

Si la partie ne satisfait pas à cette demande ou si elle déclare qu'elle n'entend pas se servir de la pièce, celle-ci est rejetée.

Si elle déclare vouloir s'en servir et que la pièce est essentielle pour la solution du litige, la Cour surseoit à statuer jusqu'après le jugement de faux par la juridiction compétente; celle-ci statue toutes affaires cessantes. Si aucune juridiction n'a été saisie de la question, la Cour apprécie la force probante de la pièce.

S'il peut être statué sans tenir compte de la pièce arguée de faux, il est passé outre.

Hoofdstuk V. — Tussengeschieden

Afdeling I. — Betichting van valsheid

Art. 95. Ingeval een partij een overgelegd stuk van valsheid beticht, wordt de partij die het stuk heeft overgelegd, door het Hof verzocht zonder verwijl te verklaren of zij volhardt in haar voornemen ervan gebruik te maken.

Indien de partij op dit verzoek niet ingaat of verklaart dat zij van het stuk geen gebruik wenst te maken, wordt het verworpen.

Indien zij verklaart dat zij er gebruik van wil maken en zo het stuk van wezenlijk belang is voor de oplossing van het geschil, schorst het Hof het geding tot het bevoegde rechtscollege over de valsheid uitspraak heeft gedaan; dat college doet uitspraak met voorrang boven alle andere zaken. Indien het geschil bij geen enkel rechtscollege aanhangig is gemaakt, oordeelt het Hof over de bewijskracht van het stuk.

Indien uitspraak kan worden gedaan zonder dat met het van valsheid betichte stuk rekening wordt gehouden, wordt de rechtspleging voortgezet.

— Réservé.

Aangehouden.

Section II. — De la reprise d'instance

Art. 96. Si, avant la clôture des débats, une personne justifiant d'un intérêt ayant introduit un recours en annulation ou une partie visée à l'article 87 vient à décéder, la procédure est poursuivie sans qu'il y ait lieu à reprise d'instance.

Afdeling II. — Hervatting van het rechtsgeding

Art. 96. Indien, vóór de sluiting van de debatten, een belanghebbende die een beroep tot vernietiging heeft ingesteld of een in artikel 87 bedoelde partij komt te overlijden, wordt de rechtspleging voortgezet zonder dat er grond is tot hervatting van het rechtsgeding.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 97. Si, avant la clôture des débats, l'une des parties au litige devant la juridiction qui a posé la question préjudicielle vient à décéder, la procédure devant la Cour est suspendue.

La procédure est reprise lorsque la juridiction qui a posé la question préjudicielle informe la Cour de la reprise d'instance.

Art. 97. Indien, vóór de sluiting van de debatten, een van de partijen in het geding voor het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld, komt te overlijden, wordt de rechtspleging voor het Hof geschorst.

De rechtspleging wordt hervat wanneer het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld, het Hof kennis geeft van de hervatting van het geding.

— Réservé.

Aangehouden.

Section III. — Du désistement

Art. 98. Le Conseil des ministres, les Exécutifs régionaux et de Communauté, les présidents des assemblées législatives peuvent se désister de leur recours en annulation.

Le Conseil des ministres et les Exécutifs régionaux et de Communauté joignent à la communication qu'ils font de cette décision à la Cour une copie certifiée conforme de la délibération par laquelle le désistement a été décidé.

S'il y a lieu, la Cour décrète le désistement, les autres parties entendues.

Afdeling III. — Afstand van het geding

Art. 98. De Ministerraad, de Gemeenschaps- en Gewestexecutieven, de voorzitters van de wetgevende vergaderingen kunnen afstand doen van hun beroep tot vernietiging.

Bij de mededeling die de Ministerraad en de Gemeenschaps- en Gewestexecutieven van die beslissing doen aan het Hof, voegen zij een voor eensluidend verklaard afschrift van hun besluit om afstand te doen.

Indien daartoe grond bestaat, wijst het Hof de afstand toe, de andere partijen gehoord.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 99. Le désistement, accepté ou admis devant la juridiction qui a posé la question préjudicielle, met fin à la procédure devant la Cour.

La juridiction transmet une expédition de sa décision à la Cour.

Art. 99. Met de afstand, aanvaard of toegelaten door het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld, komt een eind aan de rechtspleging voor het Hof.

Het rechtscollege zendt een expeditie van zijn beslissing aan het Hof.

— Réservé.

Aangehouden.

M. le Président. — L'article 100 est ainsi rédigé:

Section IV. — De la connexité

Art. 100. La Cour d'arbitrage réunie en séance plénière peut joindre les recours en annulation ou les questions préjudicielles relatifs à une même norme, sur lesquels il y a lieu de statuer par un seul et même arrêt. Dans ce cas, les affaires sont examinées par le siège saisi le premier.

Le greffier notifie l'ordonnance de jonction aux parties.

Lorsque deux ou plusieurs affaires ont été jointes, les rapporteurs sont ceux qui, conformément à l'article 68, sont désignés pour la première affaire dont la Cour a été saisie.

Afdeling IV. — Samenhang

Art. 100. Het Arbitragehof in voltallige zitting kan de beroepen tot vernietiging of de prejudiciële vragen betreffende een zelfde norm waarover in een en hetzelfde arrest uitspraak dient te worden gedaan samenvoegen. In dat geval worden de zaken onderzocht door de zetel waarbij de eerste zaak is aanhangig gemaakt.

De beschikking tot samenvoeging wordt door de griffier ter kennis van de partijen gebracht.

Wanneer twee of meer zaken zijn samengevoegd, zijn de verslaggevers degenen die, overeenkomstig artikel 68, zijn aangewezen voor de zaak welke het eerst bij het Hof aanhangig is gemaakt.

Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor:

« In het eerste lid van dit artikel, het woord « zetel » te vervangen door het woord « kamer. »

« Au premier alinéa de cet article, remplacer les mots « le siège » par les mots « la chambre. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, dit amendement is gegrond op dezelfde verantwoording als het amendement bij artikel 55. Dit geldt ook voor artikel 102.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 100 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 100 sont réservés.

L'article 101 est ainsi rédigé:

Section V. — De la récusation

Art. 101. Les juges de la Cour peuvent être récusés pour les causes qui donnent lieu à récusation aux termes des articles 828 et 830 du Code judiciaire.

Le fait qu'un juge de la Cour a participé à l'élaboration de la loi, du décret ou de la règle visée à l'article 26bis de la Constitution qui fait l'objet du recours en annulation ou de la décision de renvoi, ne constitue pas en soi une cause de récusation.

Tout juge de la Cour qui sait une cause de récusation en sa personne est tenu de la déclarer à la Cour qui décide s'il doit s'abstenir.

Afdeling V. — Wraking en verschoning

Art. 101. De rechters van het Hof kunnen worden gewraakt om de redenen die luidens de artikelen 828 en 830 van het Gerechtelijk Wetboek tot wraking aanleiding geven.

Het feit dat een rechter van het Hof heeft deelgenomen aan de totstandkoming van de wet, het decreet of de in artikel 26bis van de Grondwet bedoelde regel die het onderwerp van een beroep tot vernietiging of van een verwijzingsbeslissing uitmaakt, vormt op zich geen reden tot wraking.

Iedere rechter van het Hof die weet dat er een reden van wraking tegen hem bestaat, moet daarvan kennis geven aan het Hof, dat beslist of hij zich van de zaak moet onthouden.

M. Henrion et consorts proposent les amendements que voici:

« Supprimer le deuxième alinéa de cet article. »

« Het tweede lid van dit artikel te doen vervallen. »

Subsidiairement:

« Compléter le deuxième alinéa de cet article par la disposition suivante: »

« Il en est autrement si un juge de la Cour est un ancien parlementaire qui a pris l'initiative du texte qui fait l'objet du recours en annulation ou de la décision de renvoi et qui en a défendu la conformité à la Constitution et aux normes sur la compétence. »

Subsidiar:

« Het tweede lid van dit artikel aan te vullen als volgt: »

« Dat geldt niet voor een rechter van het Hof die een gewezen parlements lid is op wiens initiatief de tekst tot stand kwam die het onderwerp van het beroep tot vernietiging of van de verwijzingsbeslissing uitmaakt en die de overeenstemming ervan met de Grondwet en de normen inzake bevoegdheid verdedigd heeft. »

La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, j'attache une grande importance, comme tout le monde d'ailleurs ainsi que nous l'avons observé en commission, à cette matière de la récusation. Je considère qu'il s'agit d'un problème fondamental, si l'on veut que les justiciables aient le sentiment d'être jugés de manière équitable. Lors de la rentrée de septembre, cette année, le procureur général à la Cour de cassation a longuement insisté dans son discours sur le devoir, pour les juges, de se récuser lorsqu'il y avait un préjugé quelconque de leur part en la cause.

Je me demande si le gouvernement a eu raison d'ajouter à l'ancien texte un second alinéa qui stipule que pour un juge, ancien parlementaire, le fait d'avoir participé à l'élaboration de la loi ne constitue pas une cause de récusation. Personnellement, je serais d'accord sur le texte mais l'amendement subsidiaire que j'ai déposé en remplacement du premier qui était mal rédigé stipule, après avoir indiqué que cela ne valait pas en soi cause de récusation, qu'il en est autrement. Si un juge, ancien parlementaire, a été l'auteur de la proposition ou de la loi qui est soumise à la Cour et qu'à l'occasion de la défense de ce projet ou de cette proposition, il a soutenu la conformité à la Constitution et aux normes sur la compétence. Dans ce cas il est certain qu'il existe un préjugé: non pas un préjugé subjectif, pour ou contre une partie, mais un préjugé objectif sur la compatibilité d'un texte à la Constitution.

Je crains, monsieur le Président, qu'à défaut d'ajout de l'amendement subsidiaire dans le texte actuel, celui-ci ne fasse mauvaise impression si l'affaire est évoquée un jour devant la Cour européenne. Le texte me paraît moins provocant à l'égard des juges de la Cour européenne si on y ajoute qu'il faut se récuser lorsqu'on est à l'origine d'un projet et que l'on a plaidé en commission ou ailleurs que ce projet était conforme à la Constitution.

Par conséquent, mon amendement subsidiaire va dans le sens voulu par le gouvernement — cela m'arrive parfois — tout en ajoutant une précaution supplémentaire qui ne modifie pas le fond. Je crois, en effet, qu'un juge se récusera dans le cas, extrêmement rare, où il aurait à juger une loi, un décret ou une règle à l'élaboration desquels il a participé et dont il a défendu la constitutionnalité.

Néanmoins, si un recours devait être introduit à Strasbourg, l'ensemble du texte serait plus acceptable, je le répète et les dangers de condamnation seraient moins grands.

Telle est la portée de mon amendement subsidiaire au sujet duquel j'espère que le gouvernement réagira de manière positive puisqu'il se situe dans la ligne défendue par celui-ci.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik weet niet of het nodig is de hele discussie in verband met dit artikel en het subsidiair amendement dat de heer Henrion daarop voorstelt te heropenen.

Ik blijf ervan overtuigd dat met de tekst, zoals hij nu wordt opgevat, aan alle bekommelingen, ook aan die van de heer Henrion, tegemoet kan worden gekomen. Dit is ook het standpunt van het Arbitragehof.

De nodige ruimte voor mogelijke wijzigingen werd tijdens de discussie in de commissie gegeven. Wij hebben uiteindelijk

besloten de tekst in zijn oorspronkelijke vorm te behouden en ik hoop dat de heer Henrion het daarmee eens kan zijn.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Baert.

De heer Baert. — Mijnheer de Voorzitter, wij hebben daarover inderdaad in de commissie — u vindt daarvan de neerslag in het verslag — uitvoerig gediscussieerd. Er werd op een bepaald ogenblik zelfs voorgesteld om in het verslag ongeveer te zeggen datgene wat de heer Henrion in zijn amendement voorstelt, namelijk waar hij zegt dat dit als voorbeeld zou kunnen dienen van een geval waarin de rechter, oud parlamentslid, best zichzelf zou wraken. Wij hebben uiteindelijk verkozen dat niet te doen. Ten eerste, omdat dat ook weer limitatief zou kunnen lijken en, ten tweede, omdat men nooit precies weet in welke mate het nodig is om, zelfs in het verslag, te zeggen in welk geval een rechter zich best zou recuseren. Een aantal leden van de commissie, ook van de meerderheid, hebben ongetwijfeld enige aarzeling gekend bij deze kwestie van wraking. Wij hebben bij ons zelf allen de bedenking gemaakt, ook de heer Henrion en u ongetwijfeld eveneens, mijnheer de Voorzitter, dat, wanneer wij zouden aanvaarden dat iemand die aan het tot stand komen van een wet of een decreet heeft meegewerkt, geen zitting kan houden, het Arbitragehof in zeer vele zaken niet zou kunnen functioneren.

Ik heb er geen bezwaar tegen wanneer als mogelijk voorbeeld, maar zonder dat dit een absoluut voorbeeld zou zijn, uit het debat in de Senaat zou worden afgeleid dat iemand die zich werkelijk zou hebben vastgebeten in een ontwerp, die dat met een grote hardnekkigheid zou hebben verdedigd en daarvan de grondwettigheid zou hebben bepleit, zich misschien best zou recuseren.

U ziet hoe voorzichtig ik ben. Verder zou ik toch niet durven gaan. Op zichzelf moet het meewerken aan het tot stand komen van een wet ruimte laten, ook aan de partijen, om in voorkomend geval een rechter die meer heeft gedaan dan alleen maar meewerken, te kunnen wraken. Het zal de taak zijn van de rechter in kwestie zelf en eventueel van het Hof om daar uiteindelijk over te oordelen. Wij hebben een arrest van het Arbitragehof zelf dat over zulk een kwestie reeds uitspraak doet. Het Hof heeft dit probleem dus zeker niet uit de weg willen gaan.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman. — Mijnheer de Voorzitter, ik meen dat de tekst die de heer Henrion voorstelt, bewijst dat men dat zeer moeilijk kan omschrijven.

Wanneer ik in de voorgestelde tekst lees « op wiens initiatief », dan vraag ik u wat dat wil zeggen. Is dat de indiener alleen of zijn dat degenen die de mede ondertekend hebben? Ik ga hier inderdaad tot in het detail. Ik lees verder: « en die de overeenstemming ervan met de Grondwet en de normen inzake bevoegdheid verdedigd heeft ». Daar verkeren wij helemaal in de vaagheid. Het is dan bijvoorbeeld voldoende om een amendement met betrekking tot de grondwettigheid te verwerpen om te zeggen dat het recuseren gegrond was. Men kan de wrakingsgrond die daar mogelijk inzit, zeer moeilijk vaststellen, uitgaande van het beginarrest van het Arbitragehof. Ook voor de gewone rechters zijn de wrakingsgronden zeer vaag en moeilijk te omschrijven, dat geef ik grif toe, maar hier is het nog veel moeilijker.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Baert.

De heer Baert. — Ik meen dat men in het verslag ten hoogste een zekere richting kan aangeven, niet meer dan dat. Ik zou niet verder gaan want anders kunnen wij veel grotere moeilijkheden krijgen dan wij nu verwachten.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil mij aansluiten bij wat de heer Erdman heeft gezegd. Het is niet verantwoord bij voorbaat een algemeen onderscheid te maken in de rol die een parlamentslid heeft gespeeld in het tot stand komen van een wet. Dat is een variatie van mogelijkheden waarop geen algemene regel mag worden toegepast. Ik vind het veel voorzichtiger om aan het oordeel van het Arbitragehof zelf over te laten in hoeverre men daarmee al dan niet rekening moet houden.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — Monsieur le Président, ce qu'a dit M. Henrion est juste. Il ne suffit pas d'avoir défendu la conformité à la Constitution et aux normes sur la compétence pour être l'objet d'une cause de récusation. Bien entendu, l'inverse est vrai également. Le simple fait d'avoir pris attitude dans un sens ou dans l'autre met en cause la partialité du système que vous défendez.

M. le Président. — La parole est à M. Henrion.

M. Henrion. — Monsieur le Président, mon but était de compléter ce texte qui, tel qu'il est, me paraît inutilement provocant et susceptible d'attirer la mauvaise humeur des juges des Cours européennes.

J'ai simplement voulu citer — je l'ai peut-être fait de façon malhabile — un cas tout à fait exceptionnel où quelqu'un aurait pris — seul ou avec d'autres, peu importe — une initiative. Mais encore fallait-il que le problème de la constitutionnalité se fût, par exemple, posé à l'occasion du débat et qu'il l'eût défendu.

Face à pareil cas qui, j'en conviens, est tout à fait exceptionnel, comment voulez-vous qu'à Strasbourg, on ne conclue pas à l'existence d'un préjugé puisque quelqu'un a défendu un texte en le disant conforme à la Constitution. Il est alors impossible que les parties comparissant devant la Cour ne soulèvent pas le problème du manque d'objectivité.

Mon but — et je réponds à M. Baert — n'était pas d'être limitatif mais au contraire — je le répète — de rendre le texte plus acceptable et plus supportable pour ceux qui l'examineront plus tard. Apparemment, je n'ai pas convaincu et je n'insiste donc pas plus longtemps.

M. le Président. — Le vote sur les amendements et le vote sur l'article 101 sont réservés.

De stemming over de amendementen en de stemming over artikel 101 worden aangehouden.

L'article 102 est ainsi rédigé:

Art. 102. Celui qui veut récuser doit le faire dès qu'il a connaissance de la cause de récusation.

La récusation motivée est proposée par requête adressée à la Cour.

Il est statué sans délai sur la récusation, le récusant et le juge récusé entendus.

Le juge récusé est remplacé par un autre juge, tel qu'il est prévu à l'article 55, alinéa premier, à l'article 56 et à l'article 60, selon le cas.

Art. 102. Hij die wil wraken, moet dit doen zodra hij van de wrakingsgrond kennis heeft.

De wraking wordt gevraagd bij een met redenen omkleed verzoekschrift aan het Hof gericht.

Nadat de wrakende partij en de gewraakte rechter zijn gehoord, wordt zonder verwijl over de wraking uitspraak gedaan.

De gewraakte rechter wordt vervangen door een andere rechter, zoals bepaald is in artikel 55, eerste lid, artikel 56 en artikel 60, al naar het geval.

Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor:

« In het laatste lid van dit artikel, de woorden « in artikel 55, eerste lid, artikel 56 en artikel 60 » te vervangen door de woorden « in artikel 55, derde lid, en artikel 56, vierde lid. »

« Au dernier alinéa de cet article, remplacer les mots « à l'article 55, alinéa premier, à l'article 56 et à l'article 60 » par les mots « à l'article 55, alinéa trois, et à l'article 56, alinéa quatre. »

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs andermaal naar mijn uiteenzetting van daarstraks.

De Voorzitter. — Veel zal natuurlijk afhangen van wat er met artikel 55 zal gebeuren. Een tiental amendementen hangen daarmee samen.

De stemming over het amendement en de stemming over artikel 102 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 102 sont réservés.

Chapitre VI. — De l'audience

Art. 103. Les parties qui ont introduit une requête ou déposé un mémoire, leurs représentants et leurs avocats sont avisés de la date de l'audience quinze jours d'avance.

Pendant ce délai, ils peuvent consulter le dossier au greffe.

Hoofdstuk VI. — Terechtzitting

Art. 103. De partijen die een verzoekschrift of een memorie hebben ingediend, hun vertegenwoordigers en hun advocaten worden vijftien dagen vooraf in kennis gesteld van de datum van de terechtzitting.

Gedurende die termijn kunnen zij op de griffie inzage nemen van het dossier.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 104. Les audiences de la Cour sont publiques, à moins que cette publicité ne soit dangereuse pour l'ordre ou les bonnes mœurs; dans ce cas, la Cour le déclare par un arrêt motivé.

Art. 104. De terechtzittingen van het Hof zijn openbaar, tenzij die openbaarheid gevaar oplevert voor de orde of de goede zeden; in dat geval wordt zulks door het Hof bij een met redenen omkleed arrest verklaard.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 105. Ceux qui assistent aux audiences se tiennent découverts, dans le respect et le silence.

Tout ce que le président ordonne pour le maintien de l'ordre est exécuté ponctuellement et à l'instant.

La même disposition est observée dans les lieux où les juges exercent les fonctions de leur état.

Art. 105. De aanwezigen wonen de terechtzitting bij met ongedekten hoofde, eerbiedig en in stilte.

Alles wat de voorzitter met het oog op de handhaving van de orde beveelt, wordt stipt en terstond uitgevoerd.

Hetzelfde voorschrift wordt nageleefd in de plaatsen waar de rechters van het Hof de functies van hun abmt waarnemen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 106. A l'audience, le rapporteur appartenant au groupe dont la langue est celle de l'instruction résume les faits de la cause et indique les questions juridiques que la Cour doit résoudre.

Le rapporteur appartenant à l'autre groupe linguistique peut, le cas échéant, faire un rapport complémentaire.

La Cour, s'il échet, entend les personnes dont elle a décidé l'audition, ainsi que les experts.

Ne sont admises aux débats que les parties ayant introduit une requête ou déposé un mémoire, ainsi que leurs avocats; elles ne peuvent que présenter des observations orales.

Le président prononce ensuite la clôture des débats et met la cause en délibéré.

Art. 106. Op de terechtzitting vat de verslaggever die behoort tot de groep waarvan de taal die van het onderzoek is, de feitelijke toedracht van de zaak samen en vermeldt hij de rechtsvragen die het Hof moet oplossen.

De verslaggever die behoort tot de andere taalgroep kan, in voorkomend geval, een aanvullend verslag uitbrengen.

Indien daartoe grond bestaat, hoort het Hof de personen die het besloten heeft te horen, alsook de deskundigen.

Alleen de partijen die een verzoekschrift of een memorie hebben ingediend en hun advocaten worden tot de debatten toegelaten; zij mogen alleen mondelinge opmerkingen voordragen.

De voorzitter verklaart daarna de debatten voor gesloten en stelt de zaak in beraad.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre VII. — De la réouverture des débats

Art. 107. La Cour peut ordonner d'office la réouverture des débats. Elle doit l'ordonner avant d'accueillir une exception ou un moyen sur lesquels les parties n'ont pas été mises en mesure de s'expliquer.

La Cour indique les délais dans lesquels les parties sont appelées à déposer à cet égard un dernier mémoire.

Hoofdstuk VII. — Heropening der debatten

Art. 107. Het Hof kan de heropening van de debatten ambtshalve bevelen. Het moet ze bevelen alvorens te bewilligen in een exceptie of een middel waaromtrent de partijen niet in staat zijn gesteld zich te verklaren.

Het Hof bepaalt de termijnen waarbinnen de partijen een laatste memorie kunnen neerleggen.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre VIII. — De l'arrêt

Art. 108. Les délibérations de la Cour sont secrètes.

Hoofdstuk VIII. — Het arrest

Art. 108. De beraadslagingen van het Hof zijn geheim.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 109. Sans préjudice de l'article 25, les arrêts sont rendus dans les six mois du dépôt du recours en annulation ou de la réception du jugement de renvoi.

Néanmoins, dans le cas où une affaire n'est pas en état d'être jugée à l'expiration de ce délai, la Cour peut, par une décision motivée, le proroger dans la mesure qui s'impose. La prorogation peut, en cas de nécessité, être renouvelée sans que la durée totale des prorogations puisse excéder un an.

Art. 109. Onverminderd artikel 25, worden de arresten gewezen binnen zes maanden na de indiening van het beroep tot vernietiging of na ontvangst van het verwijzingsvonnis.

Evenwel, wanneer een zaak na afloop van die termijn niet in staat van wijzen is, kan het Hof, bij een met redenen omklede beslissing, deze termijn voor de nodige tijd verlengen. Desnoods kan de verlenging worden hernieuwd, zonder dat de totale duur der verlengingen een jaar mag overschrijden.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 110. Tout arrêt est prononcé en audience publique.

Lorsqu'un juge de la Cour est légitimement empêché d'assister au prononcé de l'arrêt au délibéré duquel il a participé, le président en exercice peut désigner un autre juge pour le remplacer au moment du prononcé.

Art. 110. Elk arrest wordt in openbare terechtzitting uitgesproken.

Wanneer een rechter van het Arbitragehof wettig verhinderd is de uitspraak bij te wonen van een arrest waarover hij mede heeft beraadslaagd kan de voorzitter in functie een andere rechter aanwijzen om hem op het ogenblik van de uitspraak te vervangen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 111. L'arrêt contient les motifs et le dispositif. Il porte mention :

1° Des nom, domicile, résidence ou siège de chacune des parties et, le cas échéant, des nom et qualité des personnes qui les représentent;

2° Des dispositions sur l'emploi des langues dont il est fait application;

3° De la convocation des parties et de leurs avocats, ainsi que de leur présence éventuelle à l'audience;

4° Du prononcé en audience publique, de la date de celui-ci et du nom des juges qui en ont délibéré.

Art. 111. Het arrest bevat de gronden en het beschikkend gedeelte. Het vermeldt:

1° De naam, de woonplaats, de verblijfplaats of de zetel van elk van de partijen en, in voorkomend geval, de naam en de hoedanigheid van de personen die hen vertegenwoordigen;

2° De bepalingen op het gebruik van de talen die zijn toegepast;

3° De oproeping van partijen en van hun advocaten, alsmede hun eventuele aanwezigheid op de terechtzitting;

4° De uitspraak in openbare terechtzitting, de datum daarvan en de naam van de rechters die erover hebben beraadslaagd.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 112. Les arrêts sont signés par le président et par le greffier.

Art. 112. De arresten worden door de voorzitter en de griffier getekend.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 113. Les arrêts sont notifiés par le greffier :

1° Au Premier ministre et aux présidents des Exécutifs;

2° Aux présidents des Chambres législatives, du Conseil de la Communauté française, du Conseil régional wallon, du Conseil flamand, du Conseil de la Communauté germanophone et des assemblées législatives de la Région de Bruxelles-Capitale;

3° Aux parties;

4° A la juridiction qui a posé la question préjudicielle.

Art. 113. Van de arresten wordt door de griffier kennis gegeven :

1° Aan de Eerste minister en aan de voorzitters van de Executieven;

2° Aan de voorzitters van de Wetgevende Kamers, van de Vlaamse Raad, van de Franse Gemeenschapsraad, van de Waalse Gewestraad, van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap en van de wetgevende vergaderingen van het Brussels Hoofdstedelijke Gewest;

3° Aan de partijen;

4° Aan het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 114. Les arrêts rendus sur recours en annulation sont publiés en entier et ceux rendus sur question préjudicielle par extrait au *Moniteur belge*, par les soins du greffier. L'extrait comporte les considérants et le dispositif.

La Cour en assure la publication dans un recueil officiel.

Elle en communique une copie aux juridictions qui lui en font la demande.

Art. 114. De arresten, gewezen op beroepen tot vernietiging, worden in hun geheel, en de arresten, gewezen op prejudiciële vragen, bij uittreksel in het *Belgisch Staatsblad*, bekendgemaakt door toedoen van de griffier. Het uittreksel bevat de overwegingen en het beschikkende gedeelte.

Het Hof draagt zorg voor de bekendmaking ervan in een officiële verzameling.

Het deelt een afschrift mee aan de rechtscolleges die erom verzoeken.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 115. Les arrêts sont exécutoires de plein droit. Le Roi en assure l'exécution. Le greffier appose sur les expéditions, à la suite du dispositif, et suivant le cas, l'une des formules exécutoires ci-après :

« Les ministres, les membres des Exécutifs des Régions et des Communautés et les autorités administratives, pour ce qui les concerne, sont tenus de pourvoir à l'exécution du présent arrêt. Les huissiers de justice à ce requis ont à y concourir en ce qui concerne les voies de droit commun. »

« De ministers, de leden van de Executieven van de Gemeenschappen en van de Gewesten en de administratieve overheden zijn, wat hen betreft, gehouden te zorgen voor de tenuitvoerlegging van dit arrest. De daartoe aangezochte gerechtsdeurwaarders zijn gehouden hun medewerking te verlenen wat betreft de dwangmiddelen van gemeen recht. »

«Die Minister, die Mitglieder der Exekutiven der Gemeinschaften und der Regionen und die Verwaltungsbehörden haben, was sie anbetrifft, für die Vollstreckung dieses Urteils zu sorgen. Die dazu angeforderten Gerichtsvollzieher haben betreffs der gemeinrechtlichen Zwangsmittel ihren Beistand zu leisten.»

Les expéditions sont délivrées par le greffier qui les signe et les revêt du sceau de la Cour, dont le Roi détermine la forme.

Art. 115. De arresten zijn van rechtswege uitvoerbaar. De Koning draagt zorg voor de tenuitvoerlegging. De griffier brengt op de expedities, na het beschikkend gedeelte, en naar gelang van het geval, een der hierna volgende formules van tenuitvoerlegging aan:

«De ministers, de leden van de Executieven van de Gemeenschappen en van de Gewesten en de administratieve overheden zijn, wat hen betreft, gehouden te zorgen voor de tenuitvoerlegging van dit arrest. De daartoe aangezochte gerechtsdeurwaarders zijn gehouden hun medewerking te verlenen wat betreft de dwangmiddelen van gemeen recht.»

«Les ministres, les membres des Exécutifs régionaux et de Communauté et les autorités administratives pour ce qui les concerne, sont tenus de pourvoir à l'exécution du présent arrêt. Les huissiers de justice à ce requis ont à y concourir en ce qui concerne les voies de droit commun.»

«Die Minister, die Mitglieder der Exekutiven der Gemeinschaften und der Regionen und die Verwaltungsbehörden haben, was sie anbetrifft, für die Vollstreckung dieses Urteils zu sorgen. Die dazu angeforderten Gerichtsvollzieher haben betreffs der gemeinrechtlichen Zwangsmittel ihren Beistand zu leisten.»

De expedities worden afgegeven door de griffier die ze tekent en bekleedt met het zegel van het Hof, waarvan de vorm door de Koning wordt bepaald.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 116. L'arrêt de la Cour est définitif et sans recours.

Art. 116. Het arrest van het Hof is definitief en niet vatbaar voor beroep.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 117. § 1er. Sous réserve de l'article 118, les erreurs de plume ou de calcul ou les inexactitudes évidentes peuvent être rectifiées par la Cour, soit d'office, soit à la demande d'une partie, dans un délai de deux semaines à compter de la notification de l'arrêt.

§ 2. Les parties, dûment averties par le greffier, peuvent présenter des observations écrites dans le délai fixé par le président.

§ 3. La Cour décide en chambre du conseil.

§ 4. La minute de l'ordonnance qui prescrit la rectification est annexée à la minute de l'arrêt rectifié. Mention de cette ordonnance est faite en marge de la minute de l'arrêt rectifié.

Art. 117. § 1. Onder voorbehoud van artikel 118 kan het Hof, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van een der partijen, binnen twee weken na de kennisgeving van het arrest, de schrijffouten of klaarblijkelijke onnauwkeurigheden doen herstellen.

§ 2. De griffier geeft hiervan aan de partijen vooraf behoorlijk bericht; zij kunnen binnen een door de voorzitter te bepalen termijn schriftelijke opmerkingen indienen.

§ 3. Het Hof beslist in raadkamer.

§ 4. De minuut van de beschikking waarbij de verbetering wordt bevolen, wordt aan de minuut van het verbeterde arrest

gehecht. Van die beschikking wordt melding gemaakt op de kant van de minuut van het verbeterde arrest.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 118. La Cour, à la demande des parties au recours en annulation ou de la juridiction qui lui a posé la question préjudicielle, interprète l'arrêt. La demande d'interprétation est introduite conformément à l'article 5 ou à l'article 27, selon le cas. Elle est communiquée à toutes les parties en cause.

Pour le surplus, la procédure prévue pour la requête en annulation ou pour la question préjudicielle est applicable.

La minute de l'arrêt interprétatif est annexée à la minute de l'arrêt interprété. Mention de l'arrêt interprétatif est faite en marge de l'arrêt interprété.

Art. 118. Op vordering van de partijen bij het beroep tot vernietiging of van het rechtscollège dat de prejudiciële vraag heeft gesteld, geeft het Hof een uitlegging van het arrest. De vordering tot uitlegging wordt ingesteld overeenkomstig artikel 5 of artikel 27, naar gelang van het geval. Zij wordt medegedeeld aan alle partijen in het geding.

Voor het overige is de voor het verzoekschrift tot vernietiging of voor de prejudiciële vraag voorgeschreven rechtspleging toepasselijk.

De minuut van het uitleggend arrest wordt aan de minuut van het uitgelegde arrest gehecht. Van het uitleggend arrest wordt melding gemaakt op de kant van het uitgelegde arrest.

— Réservé.

Aangehouden.

Chapitre IX. — Dispositions générales

Art. 119. Le jour de l'acte qui est le point de départ d'un délai n'y est pas compris.

Le jour de l'échéance est compté dans le délai.

Toutefois, lorsque ce jour est un samedi, un dimanche ou un jour férié légal, le jour de l'échéance est reporté au plus prochain jour ouvrable.

Hoofdstuk IX. — Algemene bepalingen

Art. 119. De dag van de akte die het uitgangspunt is van een termijn, wordt er niet in begrepen.

De vervalddag wordt in de termijn meegerekend.

Is die dag een zaterdag, een zondag of een wettelijke feestdag, dan wordt die vervalddag verplaatst tot de eerstvolgende werkdag.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 120. Les délais courent contre les mineurs, interdits et autres incapables. Toutefois, la Cour peut relever ceux-ci de la déchéance, lorsqu'il est établi que leur représentation n'était pas assurée avant l'expiration des délais.

Art. 120. De termijnen lopen tegen de minderjarigen, de onbekwaamverklaarden en de andere onbekwamen. Het Hof kan deze echter van het verval ontheffen wanneer vaststaat dat hun vertegenwoordiging niet was verzekerd vóór het verstrijken van de termijnen.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 121. Le greffe est ouvert tous les jours, à l'exception des samedis, dimanches et jours fériés légaux.

Le Roi fixe les heures d'ouverture.

Art. 121. De griffie is open alle dagen behalve op zaterdagen, zondagen en wettelijke feestdagen.

De Koning bepaalt de openingsuren.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 122. La Cour arrête son règlement d'ordre intérieur. Elle en assure la publication au *Moniteur belge*.

Art. 122. Het Hof stelt zijn reglement van orde vast. Het draagt zorg voor de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

— Réservé.

Aangehouden.

TITRE VI. — *Dispositions finales*

Art. 123. § 1er. Les crédits nécessaires au fonctionnement de la Cour d'arbitrage sont inscrits au budget des Dotations.

§ 2. Les arrêtés royaux relatifs à la Cour d'arbitrage sont délibérés en Conseil des ministres.

TITEL VI. — *Slotbepalingen*

Art. 123. § 1. De kredieten die voor de werking van het Arbitragehof nodig zijn, worden uitgetrokken op de begroting van de Dotaties.

§ 2. De koninklijke besluiten betreffende het Arbitragehof worden in Ministerraad overlegd.

— Réservé.

Aangehouden.

TITRE VII. — *Dispositions transitoires*

Art. 124. Les affaires pendantes devant la Cour d'arbitrage au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi restent régies par les dispositions de la loi du 28 juin 1983 portant l'organisation, la compétence et le fonctionnement de la Cour d'arbitrage.

TITEL VII. — *Overgangsbepalingen*

Art. 124. De zaken die bij het Arbitragehof aanhangig zijn op de datum van inwerkingtreding van deze wet blijven beheerd door de bepalingen van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 125. La nomination des référendaires, recrutés par la Cour d'arbitrage sur base de la loi du 28 juin 1983 portant l'organisation, la compétence et le fonctionnement de la Cour d'arbitrage, devient définitive.

Art. 125. De benoeming van de referendarissen aangeworven door het Arbitragehof op basis van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof, wordt definitief.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 126. La disposition de l'article 41, alinéa 1er, concernant la possession du diplôme de docteur ou licencié en droit n'est pas applicable aux greffiers en fonction au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi.

Art. 126. De bepaling van artikel 41, eerste lid, betreffende het houden van een diploma van doctor of licentiaat in de rechten is niet van toepassing op de griffiers in dienst op de datum van inwerkingtreding van deze wet.

— Réservé.

Aangehouden.

Art. 127. Sont abrogés:

1° Dans le Code judiciaire:

a) A l'article 1082, alinéa 2, modifié par la loi du 10 mai 1985, les mots « sauf lorsque le second pourvoi invoque exclusivement l'annulation par la Cour d'arbitrage de la disposition d'une loi ou d'un décret qui a servi de fondement à la disposition entreprise »;

b) Le Titre VIII du Livre III et l'article 1147bis insérés par la loi du 10 mai 1985;

2° L'article 31bis des lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées le 12 janvier 1973, inséré par la loi du 10 mai 1985;

3° La loi du 28 juin 1983 portant l'organisation, la compétence et le fonctionnement de la Cour d'arbitrage, modifiée par la loi du 31 décembre 1983, à l'exception des articles 31 à 34 et 112;

4° L'article 5 de la loi du 2 février 1984 relative aux traitements des membres, des référendaires et greffiers de la Cour d'arbitrage, à leur présentation et nomination, ainsi qu'aux outrages et violences envers les membres de cette Cour;

5° La loi du 10 mai 1985 relative aux effets des arrêts d'annulation rendus par la Cour d'arbitrage.

Art. 127. Opgeheven worden:

1° In het Gerechtelijk Wetboek:

a) In artikel 1082, tweede lid, gewijzigd door de wet van 10 mei 1985, de woorden « tenzij de tweede voorziening zich uitsluitend beroept op de vernietiging door het Arbitragehof van de bepaling van een wet of een decreet die ten grondslag heeft gelegen aan de bestreden beslissing »;

b) Titel VIII van Boek III en artikel 1147bis, ingevoegd door de wet van 10 mei 1985;

2° Artikel 31bis van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, ingevoegd door de wet van 10 mei 1985;

3° De wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof, gewijzigd door de wet van 31 december 1983, met uitzondering van de artikelen 31 tot 34 en 112;

4° Artikel 5 van de wet van 2 februari 1984 betreffende de wedden van de leden, de referendarissen en de griffiers van het Arbitragehof, hun voordracht en benoeming, evenals de smaad en het geweld tegen de leden van dit Hof;

5° De wet van 10 mei 1985 betreffende de gevolgen van de door het Arbitragehof gewezen vernietigende arresten.

— Réservé.

Aangehouden.

De Voorzitter. — De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel met bijzondere meerderheid, als bepaald bij artikel 1, laatste lid, van de Grondwet hebben morgen plaats.

Il sera procédé demain aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi, à la majorité prévue par l'article premier, dernier alinéa, de la Constitution.

ONTWERP VAN GEWONE WET BETREFFENDE DE WEDDEN EN PENSIOENEN VAN DE RECHTERS, DE REFERENDARISSEN EN DE GRIFFIERS VAN HET ARBITRAGEHOF

Algemene beraadslaging en stemming over artikelen

PROJET DE LOI ORDINAIRE RELATIVE AUX TRAITEMENTS ET PENSIONS DES JUGES, DES REFERENDAIRES ET DES GREFFIERS DE LA COUR D'ARBITRAGE

Discussion générale et vote d'articles

De Voorzitter. — Wij vatten de bespreking aan van het ontwerp van wet betreffende de wedden en pensioenen van de rechters, de referendarissen en de griffiers van het Arbitragehof.

Nous abordons l'examen du projet de loi relatif aux traitements et pensions des juges, des référendaires et des greffiers de la Cour d'arbitrage.

De algemene beraadslaging is geopend.

La discussion générale est ouverte.

La parole est à M. Lallemand, rapporteur.

M. Lallemand, rapporteur. — Monsieur le Président, en ce qui concerne le projet de loi ordinaire, le Sénat peut se réjouir de ce que la proposition que nous avons déposée et qui avait été votée à l'unanimité a été reprise par le gouvernement. J'ai toujours considéré que le statut accordé aux référendaires était indigne de la qualité qui en général est la leur et des tâches qu'ils effectuent.

L'an dernier, pour justifier ma proposition de loi, j'ai notamment souligné que la Cour d'arbitrage risquait de se voir privée de ses meilleurs éléments à partir du moment où des conditions nettement meilleures leur étaient proposées dans d'autres hautes juridictions. L'hypothèse n'était pas théorique. Dès lors, si l'on veut défendre cette Cour constitutionnelle, il est capital de la doter d'un personnel de très haut niveau et donc d'être plus exigeant que l'on ne pourrait l'être si un statut pécuniaire médiocre leur était accordé.

Je me réjouis donc que le gouvernement ait suivi la suggestion du Sénat et ait repris les dispositions de la proposition que j'ai eu l'honneur de déposer il y a un an.

De Voorzitter. — Het woord is aan rapporteur Baert.

De heer Baert. — Mijnheer de Voorzitter, ik verwijs naar ons verslag en naar wat de heer Lallemand daarstraks heeft gezegd. Ik wil er wel de aandacht op vestigen dat het opschrift van dit ontwerp eigenaardig is. Ik neem aan dat men hier spreekt van een ontwerp van gewone wet omdat wij tegelijkertijd een ontwerp van bijzondere wet bespreken. Wij kunnen echter toch niet alle wetsontwerpen die niet met een bijzondere meerderheid moeten worden goedgekeurd, ontwerpen van gewone wet noemen. Het zou volstaan ook hier te spreken van een ontwerp van wet zonder meer.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand. — La remarque de M. le rapporteur Baert est tout à fait exacte. Il est évident que tout projet de loi est « ordinaire » en soi. Ce n'est que lorsqu'il est spécial qu'il faut en faire mention.

M. le Président. — Etant donné que nous ne votons pas sur l'intitulé, je propose de le modifier maintenant. (*Assentiment.*)

M. Lallemand. — Je propose le renvoi en commission, monsieur le Président! (*Sourires.*)

De heer Baert. — Neen, want dan trek ik mijn opmerking in! (*Gelach.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion générale, je la déclare close et nous passons à l'examen des articles du projet de loi.

Vraagt niemand meer het woord in de algemene beraadslaging? Zo neen, dan verklaar ik ze voor gesloten en gaan wij over tot de bespreking van de artikelen van het ontwerp van wet.

L'article premier est ainsi rédigé:

Article 1er. Les traitements des juges et des référendaires de la Cour d'arbitrage sont fixés comme suit:

— Président: le traitement du premier président de la Cour de cassation;

— Juge: le traitement des avocats généraux à la Cour de cassation;

— Référendaire: le régime pécuniaire applicable aux membres du bureau de coordination du Conseil d'Etat.

Les articles 360, 361, 362, 363, 365 et 377 du Code judiciaire sont applicables aux juges. Pour l'application de l'article 365, § 2, du Code judiciaire, la durée du mandat parlementaire entre en compte pour le calcul de l'ancienneté.

En ce qui concerne les référendaires, pendant la période de stage de trois ans visée à l'article 40, alinéa premier, de la loi spéciale sur la Cour d'arbitrage, ils bénéficient du régime pécuniaire des référendaires adjoints du Conseil d'Etat; pendant les dix années suivantes, ils bénéficient du régime pécuniaire des référendaires; à l'expiration de la treizième année qui suit leur nomination, ils bénéficient du régime pécuniaire des premiers référendaires.

Artikel 1. De wedden van de rechters en van de referendarissen van het Arbitragehof worden bepaald als volgt:

— Voorzitter: de wedde van de eerste voorzitter van het Hof van cassatie;

— Rechter: de wedde van de advocaten-generaal bij het Hof van cassatie;

— Referendaris: de bezoldigingsregeling die van toepassing is op de leden van het coördinatiebureau van de Raad van State.

De artikelen 360, 361, 362, 363, 365 en 377 van het Gerechtelijk Wetboek zijn mede van toepassing op de leden van het Arbitragehof. Voor de toepassing van artikel 365, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek komt de duur van het parlementair mandaat in aanmerking bij de berekening van de anciënniteit.

De referendarissen genieten gedurende de stageperiode van drie jaar, bedoeld in artikel 40, eerste lid, van de bijzondere wet op het Arbitragehof de bezoldigingsregeling van de adjunct-referendarissen van de Raad van State; gedurende de tien daaropvolgende jaren genieten zij de bezoldigingsregeling van de referendarissen; na het dertiende jaar volgend op hun benoeming genieten zij de bezoldigingsregeling van de eerste referendarissen.

— Adopté.

Aangenomen.

M. le Président. — L'article 2 est ainsi libellé:

Art. 2. Le traitement des greffiers de la Cour d'arbitrage est égal à celui du greffier en chef de la Cour de cassation.

Les articles 367, 368, 371 et 377 du Code judiciaire sont applicables aux greffiers de la Cour d'arbitrage.

Art. 2. De wedde van de griffiers van het Arbitragehof is gelijk aan de wedde van de hoofdgriffier van het Hof van cassatie.

De artikelen 367, 368, 371 en 377 van het Gerechtelijk Wetboek zijn mede van toepassing op de griffiers van het Arbitragehof.

Mevrouw Herman stelt volgend amendement voor:

« In het eerste lid van dit artikel de woorden « het Hof van cassatie » te vervangen door de woorden « de Raad van State. »

« Au premier alinéa de cet article, remplacer les mots « de la Cour de cassation » par les mots « du Conseil d'Etat. »

Mag ik aannemen dat dit amendement gesteund wordt? Puis-je considérer que cet amendement est appuyé? (*Plusieurs membres se lèvent.*)

Aangezien dit amendement reglementair gesteund wordt, maakt het deel uit van de bespreking.

Cet amendement étant régulièrement appuyé, il fera partie de la discussion.

Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil nog even de hoofdlijnen van de verantwoording van dit amendement belichten.

De heer Lallemand heeft er daarstraks op gewezen dat wij tijdens de vorige legislatuur een voorstel hadden ingediend om het statuut van de referendarissen gevoelig te verbeteren omdat de taken die zij vervullen belangrijk zijn en het rechtscollege waarin zij zitting houden het hoogste rechtscollege is in het land.

Toen ik in de commissie mijn amendement bij artikel 2 dat er toe strekt het geldelijk statuut van de griffiers te verbeteren, ter sprake bracht, merkte de staatssecretaris op dat zij toch niet te klagen hadden vermits zij de wedde hadden van de griffiers van het Hof van cassatie. In de twee laatste paragrafen van de verantwoording van mijn amendement vermeld ik het geldelijk statuut van de hoofdgriffiers van de Raad van State. U zal vaststellen dat de griffiers van de Raad van State, die niet het hoogste rechtscollege is in dit land, uitzonderlijk bevoordeeld zijn ten opzichte van de griffiers van het Arbitragehof, terwijl wij voor het statuut van de referendarissen van het Arbitragehof hebben gerefereerd aan dat van de referendarissen van de Raad van State vermits zij gelijkwaardige taken vervullen.

In 1983 waren wij het eens met het toenmalig statuut dat minder gunstig was, niet alleen wat de bedragen betreft maar ook door het feit dat zij na een periode van vijf jaar opnieuw moesten worden benoemd terwijl zij nu na een stage voor het leven kunnen worden benoemd. Wij hadden het geldelijk statuut van de referendarissen toen bijna gelijkgesteld met dat van de griffiers op een kleine nuance wat de maximumwedde betreft na. Nu wij het statuut van de referendarissen aanzienlijk hebben verbeterd, krijgen wij echter een vertekend beeld. De griffiers van het Arbitragehof zijn nu sterk benadeeld. Ik stel dan ook voor een einde te maken aan die onrechtvaardige situatie. Het gaat trouwens slechts om twee personen.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Mijnheer de Voorzitter, ten eerste verwijs ik naar het voorstel van de heer Lallemand, want de regering heeft er weinig verdienste aan. Zij heeft het voorstel dat indertijd door de heer Lallemand werd ingediend en dat met eenparigheid werd goedgekeurd in de Senaat, letterlijk overgenomen.

Ten tweede denk ik dat we een soort van hiërarchie in de functies moeten respecteren. Ik heb inderdaad in de commissie verwezen naar het statuut van de hoofdgriffiers van het Hof van cassatie. Ik heb niet gezegd dat men moest oppassen voor besparingen. Het artikel werd goedgekeurd omdat het als evenwichtig werd beoordeeld en ik vind dat we dat evenwicht moeten respecteren.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, van zo een antwoord schrik ik even want als de heer Lallemand een voorstel indient om het statuut van de referendarissen te verbeteren en niet van de griffiers, dan kan niemand hem dat kwalijk nemen. Hij heeft het uitsluitend over de referendarissen op vraag van henzelf. Ik heb die bespreking bijgewoond en ik ben een van degenen die bijgedragen hebben tot de stemming, waarbij geen enkel lid heeft tegengestemd of zich heeft onthouden. Het argument van « ze kunnen het toch niet beter hebben dan het geldelijk statuut van de griffiers van cassatie » gaat niet op. Als ik u hier het geldelijk statuut van de griffiers van de Raad van State, toch niet het hoogste rechtscollege, geef en de vergelijking maak, vraag ik u waarom zij recht hebben op een voordeliger geldelijk statuut?

Dat neemt niets weg van het feit dat de heren van het Hof van cassatie ook een dergelijk *claim* kunnen indienen. U kan mij geen onvolledigheid verwijten.

Het gaat trouwens niet over het Hof van cassatie; maar over het Arbitragehof.

De Voorzitter. — Het woord is aan staatssecretaris Dupré.

De heer Dupré, staatssecretaris voor Institutionele Hervormingen, toegevoegd aan de minister van Institutionele Hervormingen, J.-L. Dehaene, en staatssecretaris voor de Kleine en Middelgrote Ondernemingen, toegevoegd aan de minister van Middenstand. — Ik beweer niet, zoals mevrouw Herman, dat men de griffiers geen beter of nog beter statuut kan geven. Ik heb alleen gezegd dat ik het niet onredelijk vind de griffiers van het Arbitragehof te vergelijken met de hoofdgriffiers van het Hof van cassatie. Ik heb niet verwezen naar een andere categorie, wat mevrouw Herman wel heeft gedaan.

Ik vind dat mijn vergelijking opgaat en daarom stel ik voor het amendement niet te aanvaarden.

De Voorzitter. — De stemming over het amendement en de stemming over artikel 2 worden aangehouden.

Le vote sur l'amendement et le vote sur l'article 2 sont réservés.

Art. 3. Les articles 391, 392, 393, 395, 396 et 397 du Code judiciaire sont applicables aux juges de la Cour d'arbitrage, aux référendaires et aux greffiers.

Pour l'application de ces articles, la durée du mandat parlementaire entre en compte pour le calcul des fonctions prises en considération.

Art. 3. De artikelen 391, 392, 393, 395, 396 en 397 van het Gerechtelijk Wetboek zijn mede van toepassing op de rechters van het Arbitragehof, op de referendarissen en op de griffiers.

Voor de toepassing van deze artikelen wordt met de duur van het parlementair mandaat rekening gehouden bij de berekening van de in aanmerking genomen ambten.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 4. Les juges de la Cour d'arbitrage sont mis à la retraite lorsqu'une infirmité grave et permanente ne leur permet plus de remplir convenablement leurs fonctions ou lorsqu'ils ont atteint l'âge de 70 ans.

Art. 4. De rechters van het Arbitragehof worden in ruste gesteld wanneer zij wegens zware en blijvende gebrekkigheid niet meer in staat zijn hun ambt naar behoren te vervullen of wanneer zij de leeftijd van 70 jaar hebben bereikt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 5. Les référendaires, les greffiers et les membres du personnel administratif sont mis à la retraite lorsqu'une infirmité grave et permanente ne leur permet plus de remplir convenablement leurs fonctions ou lorsqu'ils ont atteint l'âge de 65 ans.

Art. 5. De referendarissen, de griffiers en de leden van het administratief personeel worden in ruste gesteld, wanneer zij wegens zware en blijvende gebrekkigheid niet meer in staat zijn hun ambt naar behoren te vervullen of wanneer zij de leeftijd van 65 jaar hebben bereikt.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 6. La loi générale sur les pensions civiles est applicable aux membres du personnel administratif.

Art. 6. De algemene wet op de burgerlijke pensioenen is mede van toepassing op de leden van het administratief personeel.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 7. Les membres du personnel administratif qui, le 24 août 1968, accomplissaient des services administratifs ou judiciaires susceptibles d'être pris en considération pour l'ouverture du droit à leur pension de retraite à charge du Trésor public mais qui, à l'âge de 65 ans révolus, ne réunissent pas les conditions légales de service pour obtenir cette pension, sont placés dans la position de disponibilité selon le même régime que celui qui est prévu pour les agents de l'Etat, à moins que, conformément aux dispositions de l'article 4, § 4, alinéas deux et trois, de la loi du 5 août 1968 établissant certaines relations entre les régimes de pension du secteur public et ceux du secteur privé, ils ne sollicitent l'application de l'article 4, § 1er et § 2, de la même loi.

Art. 7. De leden van het administratief personeel die op 24 augustus 1968 administratieve of gerechtelijke diensten vervulden die in aanmerking komen voor een rustpensioen ten bezware van de Openbare Schatkist, maar die, op de leeftijd van volle 65 jaar, niet de wettelijke dienstvoorwaarden vervullen om dat pensioen te verkrijgen, worden in beschikbaarheid gesteld volgens dezelfde regeling als die voor het rijkspersoneel, tenzij wanneer zij, overeenkomstig de bepalingen van artikel 4, § 4, tweede en derde lid, van de wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de particuliere sector, om de toepassing van artikel 4, § 1 en § 2, van dezelfde wet verzoeken.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 8. Le Roi peut accorder l'éméritat aux juges en fonction au moment de l'entrée en vigueur de la présente loi, alors même qu'ils ne rempliraient pas les conditions fixées par l'article 4 de la présente loi, sans cependant y attacher des conséquences pécuniaires.

Art. 8. De Koning kan het emeritaat verlenen aan de leden van het Arbitragehof in functie op de datum van de inwerking-treding van deze wet, zelfs indien zij niet in de bij artikel 4 van deze wet vastgestelde voorwaarden mochten verkeren, zonder evenwel hieraan geldelijke gevolgen te verbinden.

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 9. A l'article 3, § 3, alinéa premier, 2°, de la loi du 5 avril 1955 relative aux traitements des titulaires d'une fonction au Conseil d'Etat, modifiée par les lois des 3 juin 1971 et 2 août 1974, les mots « en ce compris en qualité de référendaire à la Cour d'arbitrage » sont insérés entre les mots « magistrature » et « de professorat ».

Art. 9. In artikel 3, § 3, eerste lid, 2°, van de wet van 5 april 1955 inzake de wedden van de ambtsdragers bij de Raad van State, gewijzigd door de wetten van 3 juni 1971 en 2 augustus 1974, worden tussen het woord « magistratuur » en de woorden « als professor » ingevoegd de woorden « het ambt van referendaris bij het Arbitragehof inbegrepen ».

— Adopté.

Aangenomen.

Art. 10. Sont abrogés :

1° Les articles 31 à 34 et 112 de la loi du 28 juin 1983 portant l'organisation, la compétence et le fonctionnement de la Cour d'arbitrage;

2° Les articles 1er à 4, de la loi du 2 février 1984, relative aux traitements des membres, des référendaires et des greffiers à la Cour d'arbitrage, à leur présentation et nomination, ainsi qu'aux outrages et violences envers les membres de cette Cour.

Art. 10. Opgeheven worden :

1° De artikelen 31 tot 34 en 112 van de wet van 28 juni 1983 houdende de inrichting, de bevoegdheid en de werking van het Arbitragehof;

2° De artikelen 1 tot 4 van de wet van 2 februari 1984 betreffende de wedden van de leden, de referendarissen en de griffiers van het Arbitragehof, hun voordracht en benoeming evenals de smaad en het geweld tegen de leden van dit Hof.

— Adopté.

Aangenomen.

De Voorzitter. — De aangehouden stemmingen en de stemming over het ontwerp van wet in zijn geheel hebben morgen plaats.

Il sera procédé, demain, aux votes réservés ainsi qu'au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Onze agenda van vandaag is hiermee afgewerkt.

Notre ordre du jour d'aujourd'hui est ainsi épuisé.

De Senaat vergadert opnieuw morgen, donderdag 1 december 1988, te 15 uur.

Le Sénat se réunira demain, jeudi 1er décembre 1988, à 15 heures.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten te 20 h 25 m.)

(La séance est levée à 20 h 25 m.)